

Bibliotekarz

P
5

6-7

1972

ROK XXXIX

**CZASOPISMO WYDAWANE PRZEZ STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH
ORAZ BIBLIOTEKĘ PUBLICZNĄ M. ST. WARSZAWY**

TREŚĆ	Str.
Przed Zjazdem SBP	161
Sprawozdanie Prezydium Zarządu Głównego SBP z działalności w okresie od 5 VI 1969 do 15 VI 1972 przygotowane na Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP, który odbędzie się w Bydgoszczy, w dniach 29—30 IX 1972	162
Sprawozdanie z działalności Okręgów SBP za okres 1 VI 1969 — 31 XII 1971	198
Przegląd piśmiennictwa	
Sprawy bibliotek i czytelnictwa w prasie (<i>eLBe</i>)	222
Kronika krajowa i zagraniczna (<i>L. B.</i>)	224

СОДЕРЖАНИЕ

Накануне Съезда СПБ	161
Отчёт Президиума Главного Управления СПБ	162
Отчёт из деятельности Округов СПБ	198
Обзор литературы	
Проблемы библиотек и чтения в печати	222
Внутренняя и зарубежная хроника	224

CONTENTS

Before the General Meeting of the Polish Library Association	161
General Council Report of Polish Library Association	162
Report from the activity of districts of Polish Library Association	198
Reviews of books and articles	
Problems of libraries and reading in the press	222
Domestic and foreign chronicle	224

BIBLIOTEKARZ

CZASOPISMO POŚWIĘCONE SPRAWOM BIBLIOTEK I CZYTELNICTWA

Nr 6-7.

WARSZAWA

ROK XXXIX

PRZED ZJAZDEM SBP

29 i 30 września br. odbędzie się w Bydgoszczy kolejny Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Podczas Zjazdu omówiona zostanie ponad trzyletnia działalność naszej organizacji i wytyczone zostaną kierunki dalszych prac.

Prezydium Zarządu Głównego złoży sprawozdanie z prac w okresie swojej kadencji, przedstawiona zostanie również działalność wszystkich Okręgów SBP. Materiały sprawozdawcze przygotowane na Zjazd są obrazem działalności SBP w latach 1969—1972, są rejestrem spraw podjętych. Tych dokonań, istotnych dla rozwoju naszego zawodu i bibliotekarstwa w ogóle, jest bardzo wiele. Wiele jest jednak i takich spraw, które — choć powinny — nie zostały załatwione. Dodajmy, że najczęściej z przyczyn od władz Stowarzyszenia niezależnych.

Najistotniejszym z pewnością problemem jest obecnie poszukiwanie takiego programu działalności Stowarzyszenia, który narzuciłby większą aktywność jego członkom i pozwolił jednocześnie na najwłaściwsze usytuowanie naszej organizacji w całokształcie życia społecznego i kulturalnego kraju. Stworzenie takiego programu jest najpilniejszym zadaniem przyszłych władz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Jego podstawy trzeba już tworzyć podczas czekającego nas Zjazdu Delegatów. Punktem wyjścia stać się powinny odpowiednie zmiany w Statucie Stowarzyszenia.

W niniejszym numerze naszego pisma drukujemy sprawozdania: z działalności Prezydium Zarządu Głównego SBP oraz z działalności Okręgów — wychodząc z założenia, że winny one dotrzeć nie tylko do uczestników Ogólnokrajowego Zjazdu Delegatów, ale do wszystkich członków organizacji.

Stanisław Jeżyński
Sekretarz Generalny SBP

SPRAWOZDANIE PREZYDIUM ZARZĄDU GŁÓWNEGO STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

z działalności w okresie od 5 czerwca 1969 r. do 15 czerwca 1972 r.¹
przygotowane na Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bi-
bliotekarzy Polskich, który odbędzie się w Bydgoszczy, w dniach
29-30 IX 1972

Trzyletni okres zamykający się pomiędzy Ogólnokrajowymi Zjazdami Delegatów w Kielcach w r. 1969 i w Bydgoszczy w r. 1972 — obfitował zarówno w życiu społecznym i politycznym kraju jak i w życiu kulturalnym w ważne wydarzenia. Stowarzyszenie, jako organizacja zrzeszająca aktywnych i świadomych pracowników frontu wychowania, nauki, gospodarki narodowej i kultury, żywo uczestniczyło w tych wydarzeniach.

Szczególne znaczenie w życiu naszej organizacji miała dyskusja poprzedzająca VI Zjazd Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz podjęcie prac związanych z realizacją Uchwały Zjazdowej.

Uchwała VI Zjazdu PZPR mocno podkreśla znaczenie kultury w budownictwie socjalistycznym — jako jednego ze współdecydujących czynników w materialnym i duchowym życiu społeczeństwa, wskazując jednocześnie na ten podstawowy fakt, że wzrost roli kultury wynika z obiektywnych przyczyn: z postępu nowoczesności i rozwoju cywilizacyjnego, a przede wszystkim z socjalistycznego charakteru naszych stosunków społecznych, w których wychowanie człowieka, wychowanie społeczeństwa odgrywa tak wielkie znaczenie. Jest to naturalna konsekwencja leninowskiej koncepcji kultury, jest to rozwinięcie myśli teoretycznej i działań praktycznych wodza rewolucji, który w kulturze widział najbliższego sojusznika socjalistycznych wychowawców. W Uchwale to główne zadanie kultury wyrażone zostało w sposób następujący: »Głównym zadaniem twórczości i działalności w sferze kultury jest jak najbardziej skuteczne kształtowanie postaw ideowych i obywatelskich, rzetelnego stosunku do pracy, więzi narodowej, społecznej i ideowej«.

Podczas obrad Zjazdu podkreślono, że doniosła rola w wychowaniu odbiorców i współtwórców kultury przypadnie całemu systemowi oświatowemu. Dynamiczny rozwój kultury jest nieodzowny nie tylko dla powiększenia bogactwa duchowego narodu i realizacji naszych socjalistycznych ideałów, lecz także dla szybszego powiększenia siły materialnej kraju.

W warunkach działalności Stowarzyszenia — udział w dyskusji przedjazdowej i realizowaniu Uchwały przejawiał się we wzmożonej aktywności wszystkich ogniw SBP i jego poszczególnych członków, w podejmowaniu prac zmierzających do usprawnienia funkcjonowania bibliotek, w poszukiwaniu dróg dalszego rozwoju bibliotekarstwa.

Z uznania zasadniczej roli kultury w wychowaniu społecznym, określonej w Uchwale VI Zjazdu, wynikają szczególne zadania dla wszystkich pracowników i działaczy kultury, wśród nich również i bibliotekarzy. Nastąpiło pełniejsze zwrócenie uwagi na funkcje wychowawcze działalności bibliotecznej. Zarząd Główny SBP w swojej pracy podjął zadanie eksponowania tej ważnej funkcji bibliotekarstwa.

Okres ten przyniósł, jako wynik szerokich dyskusji środowiskowych, sformułowanie licznych wniosków i postulatów dotyczących pracy bibliotecznej.

Istotne dla dalszego rozwoju bibliotekarstwa postulaty sformułowane zostały w okresie dyskusji przedjazdowej — w listopadzie 1971 roku. Przekazane zostały one wówczas Wydziałowi Kultury Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz Ministerstwu Kultury i Sztuki. Również w rozmowach

¹ Zatwierdzone przez zebranie plenarne Zarządu Głównego SBP w dn. 16 VI 1972 w Łodzi.

z kierownictwem Ministerstwa Kultury i Sztuki członkowie Prezydium powracali do tych postulatów. Są one wyrazem szerokiej opinii członków Stowarzyszenia — reprezentujących wszystkie typy bibliotek i stanowią pewnego rodzaju wykaz spraw, o których sukcesywne załatwianie będziemy zabiegali również w dalszej działalności.

Zarząd Główny SBP, wychodząc z założenia, że biblioteki służą rozwojowi nauki, kultury i gospodarki narodowej oraz socjalistycznemu wychowaniu społeczeństwa, zwraca uwagę na potrzebę szerszego widzenia przez organy administracji państwowej roli ogólnokrajowej sieci bibliotecznej i ośrodków informacji w ogólnokrajowym systemie informacji, roli bibliotek w systemie kształcenia i wychowania młodzieży; biblioteki na równi ze środkami masowego przekazu kształtują świadomość polityczną i obywatelską młodzieży. Należy również widzieć konieczność rozbudowy bibliotek naukowych oraz zapewnienia im optymalnych warunków rozwoju, tj. środków etatowych, finansowych, pomieszczeń i nowoczesnego wyposażenia technicznego, a także określić zadania bibliotek w zakresie planowego doskonalenia kadr i upowszechniania kultury.

Jednocześnie Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przedstawił następujące szczegółowe postulaty:

W zakresie polityki bibliotecznej i organizacji sieci bibliotek:

● Utworzyć jeden centralny organ administracyjny odpowiedzialny za całość kształtu polityki bibliotecznej w kraju i uprawniony do koordynowania działalności sieci bibliotek — wchodzących, zgodnie z Ustawą o bibliotekach z 1968 r., w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. Organ ten powinien być wyposażony w pełnię władzy wykonawczej w stosunku do wszystkich bibliotek ogólnokrajowej sieci.

Do zadań tego organu powinno należeć inicjowanie, programowanie i koordynowanie działalności bibliotek w całym kraju, a w szczególności: określanie celowości istnienia poszczególnych bibliotek i typów bibliotek, podejmowanie inicjatywy w dziedzinie organizacji, współpracy i specjalizacji bibliotek, opracowanie zasad jednolitego kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr bibliotekarskich, analiza prawidłowości rozwoju bibliotek i ich działalności oraz planowanie modernizacji bibliotek i kontrola jej realizacji.

Obecny system kierowania, nadzorowania i programowania nie odpowiada istniejącym potrzebom intensyfikacji czytelnictwa, wzmocnienia wychowawczych funkcji bibliotek ani potrzebom informacji naukowej, jej udziałowi w rozwoju gospodarki i nauki.

Powołana przed laty Państwowa Rada Biblioteczna, jako organ podporządkowany Ministrowi Kultury i Sztuki, działający do pewnego stopnia na zasadach społecznych, nie spełnia tych wszystkich funkcji. Rozmieszczenie czynników administracyjnych kierujących bibliotekami w różnych resortach jest przyczyną niedoskonałości w zarządzaniu bibliotek, rozpraszania sił, braku koordynacji, utrzymywania wielu bibliotek na niskim poziomie organizacyjnym i merytorycznym.

Brak centralnego organu zarządzania jest przyczyną powolnej realizacji postanowień Ustawy o bibliotekach z 1968 r.

● Zaniechać stosowanych dotychczas zwolnień od kwalifikacji zawodowych wobec rozbudowanego szkolnictwa bibliotekarskiego i coraz większej liczby osób posiadających kwalifikacje bibliotekarskie.

● Zwiększyć kompetencje statutowe wojewódzkich i miejskich oraz powiatowych i miejskich bibliotek publicznych w zakresie zarządzania, planowania, budownictwa oraz spraw kadrowych, a w szczególności zwiększyć rolę bibliotek szczebla powiatowego w stosunku do całej sieci bibliotek publicznych w powiecie po-

przez: przekazanie do ich decyzji spraw kadrowych, dysponowania funduszem płac i funduszem nagród, centralizację na szczeblu powiatu środków finansowych na zakup księgozbioru i prenumeratę czasopism, modernizację placówek bibliotecznych, remonty bieżące i kapitalne, z równoczesnym rozszerzeniem struktury organizacyjnej o działy administracyjno-gospodarcze.

● Spowodować wydanie uchwały Rady Ministrów w sprawie organizacji i działalności bibliotek fachowych w zakładach pracy (stosownie do postanowień art. 21 Ustawy o bibliotekach).

● Przyspieszyć opracowanie programu koordynacji działalności bibliotek związkowych i publicznych zgodnie z intencjami zawartymi w Ustawie o bibliotekach.

W zakresie budownictwa bibliotecznego i wyposażenia bibliotek:

● Przyspieszyć budowę gmachu Biblioteki Narodowej w Warszawie.

● Podjąć inicjatywy mające na celu rozwinięcie w możliwie szerokiej skali budownictwa bibliotecznego i zaopatrzenia bibliotek w nowoczesne wyposażenie w takiej mierze, jaka odpowiada potrzebom współczesnego społeczeństwa.

● Opracować jednolity program w zakresie budownictwa i wyposażenia bibliotek w sprzęt techniczny, zwłaszcza w urządzenia reprograficzne, zapewnić bibliotekom możliwość nabywania urządzeń służących mechanizacji i racjonalizacji pracy.

● Zweryfikować pod względem kwalifikacji osoby prowadzące zajęcia dydaktyczne. Zweryfikować zawartość skryptów, unowocześnić podręczniki zawodowe. Wyposażyć ośrodki kształcenia bibliotekarzy w odpowiednie księgozbiory i sprzęt techniczny.

● Rozpocząć na skalę przemysłową budowę typowych budynków bibliotecznych z prefabrykatów. Zapewnić pomieszczenia dla wszystkich typów bibliotek, w tym również dla bibliotek publicznych w nowych osiedlach mieszkaniowych oraz włączyć do planów inwestycyjnych — wszędzie, gdzie to możliwe — budowę nowych obiektów bibliotecznych.

● Opracować dla wszystkich typów bibliotek normy w zakresie: budownictwa, pomieszczeń, księgozbiorów i obsady personalnej².

● Utworzyć centralną komórkę do spraw zaopatrzenia bibliotek. Scentralizować produkcję mebli i wszelkiego sprzętu technicznego dla bibliotek.

● Zapewnić odpowiedni do potrzeb gospodarki narodowej dopływ do bibliotek naukowych, fachowych i dużych bibliotek publicznych zagranicznego piśmiennictwa naukowego i fachowego.

W zakresie spraw socjalnych:

● Zwiększyć ilość stypendiów przyznawanych bibliotekarzom oraz uwzględnić ich potrzeby i postulaty w programach wymiany kulturalnej z różnymi krajami.

● Opracować i wprowadzić w życie pragmatykę służbową bibliotekarzy i dokumentalistów.

● Zastępować sukcesywnie stanowiska pracy opłacane ryczałtowo stanowiskami etatowymi (półetatowymi).

● Zrównać prawa bibliotekarzy w zakresie przydziału mieszkań z prawami nauczycieli.

² Postulat dotyczy norm w zakresie lokali i budynków bibliotecznych bibliotek już funkcjonujących, bowiem dla bibliotek projektowanych obowiązuje „Normatyw projektowania bibliotek publicznych” (Dz. U. Mln. Bud. 1968 nr 6, poz. 23). Red.

● Przyznać bibliotekarzom—rencistom prawo do 50% zniżki kolejowej.

● Spowodować zatwierdzenie przez prezydium rad narodowych opracowywanych obecnie planów rozwoju sieci bibliotek publicznych do roku 1985 jako obowiązujących przy rozbudowie sieci, z jednoczesnym zapewnieniem środków finansowych, w tym także inwestycyjnych na pełną realizację tych planów. Szczególną uwagę należy zwrócić na zagwarantowanie lokalizacji planowanych placówek.

● Planować zatrudnienie w bibliotekach w oparciu o wzrost usług, tj. stanu czytelników, liczby odwiedzin i wypożyczeń, liczby odwiedzin w czytelniach, służby informacyjno-bibliograficznej i planowanego wzrostu księgozbiorów.

I. KIERUNKI I FORMY PRACY PREZYDIUM

W czasie kadencji obecnego Prezydium Zarządu Głównego miały miejsce ważne obchody i rocznice, które stały się okazją do aktywizowania życia kulturalnego i naukowego społeczeństwa, organizacji społecznych i stowarzyszeń kulturalnych: obchody 25-lecia Polski Ludowej, Roku Leninowskiego i Międzynarodowego Roku Książki. Plany pracy Prezydium uwzględniały aktywne uczestnictwo Stowarzyszenia w tych obchodach.

Zgodnie z przyjętymi założeniami, prace Prezydium koncentrowały się na następujących zasadniczych kierunkach:

— włączenie Stowarzyszenia — jego poszczególnych komórek i agend — w tok życia społeczno-politycznego, kulturalnego i naukowego kraju, integrowanie działalności bibliotecznej różnych sieci i typów bibliotek;

— organizowanie działalności naukowej i popularyzatorskiej w dziedzinie bibliotekarstwa, głównie poprzez przeprowadzenie sesji i konferencji naukowych i popularnonaukowych;

— współdziałanie z instytucjami i instancjami odpowiedzialnymi za sprawy bibliotekarstwa i informacji naukowej w przygotowywaniu i opracowywaniu aktów normatywnych i innych przedsięwzięciach ważnych z punktu widzenia interesów bibliotekarstwa polskiego ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień związanych z realizacją Ustawy o bibliotekach;

— organizowanie działalności wydawniczej Stowarzyszenia w zakresie wydawnictw zwartych i czasopism;

— rozwijanie życia wewnętrznego naszej organizacji, kierowanie wyspecjalizowanymi agendami SBP;

— organizowanie kontaktów zagranicznych Stowarzyszenia na płaszczyźnie międzynarodowych sesji i konferencji bibliotekarskich;

— współuczestniczenie — w miarę ograniczonych możliwości — w rozwiązywaniu problemów socjalno-bytowych bibliotekarzy.

Pracami tymi kierowało, wybrane podczas Zjazdu Kieleckiego, 17-osobowe Prezydium Zarządu Głównego, które w czerwcu 1969 roku ukonstytuowało się w sposób następujący: Przewodniczący wybrany przez Ogólnopolski Zjazd Delegatów — kol. Stanisław Badoń, I Wiceprzewodniczący — Edward Assbury, Wiceprzewodniczący: Cecylia Duninowa, Stanisław Kubiak, Jan Pasiński, Witold Stankiewicz; Sekretarz Generalny — Stanisław Jeżyński, Zastępca Sekretarza Generalnego — Józefa Kornecka, Skarbnik — Tadeusz Bruszewski, zastępca Skarbnika — Halina Ilmurzyńska oraz członkowie: Zbigniew Jabłoński, Jadwiga Kołodziejcka, Krystyna Lisowska, Mieczysław Mazurkiewicz, Władysława Wasilewska, Hanna Zasadowa, Zbigniew Zmigrodzki.

Skład Prezydium i funkcje poszczególnych jego członków nie uległy zmianie. Wszelkie ważniejsze sprawy rozważano podczas posiedzeń Prezydium w pełnym

składzie. Do załatwiania spraw bieżących i niektórych spraw wynikających z planów pracy upoważniono tzw. ściśle Prezydium, tj. zespół członków Prezydium mieszkających w Warszawie.

Prezydium ściśle współdziałało z utworzonymi wcześniej oraz powołanymi podczas bieżącej kadencji Komisjami, Sekcjami i Referatami Zarządu Głównego. Mniej lub bardziej aktywną działalność prowadziły następujące agendy ZG SBP:

Komisje: Współpracy Bibliotek w Zakresie Gromadzenia Zbiorów — przew. Bolesław Świdorski; Katalogowania Alfabetycznego — przew. Wanda Sokółowska; Katalogów Centralnych — przew. Janina Czerniatowicz; Budownictwa i Wyposażenia Bibliotecznego — przew. Edward Kossuth; Informacji Naukowej — przew. Hanna Zasadowa; Wydawnicza — przew. Janina Cygańska; ds. Kształcenia i Doskonalenia Kadr — przew. Stanisław Kubiak; Komisja ds. Racjonalizacji Pracy Bibliotecznej — przew. Stanisław Krzywicki; Bibliotek Muzycznych — przew. Maria Prokopowicz; Bibliotek Szpitalnych — przew. Wanda Kozakiewicz.

Referaty: ds. Okręgów — przew. Józefa Kornecka; Socjalno-Bytowy — przew. Halina Ilmurzyńska; Spraw Zagranicznych — przew. Jadwiga Kołodziejska.

Sekcje: Bibliotek Fachowych — przew. Anna Lech; Bibliotek Naukowych — przew. Hanna Uniejewska; Bibliotek Publicznych i Związkowych — przew. Izabela Nagórska; Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych — przew. Krystyna Lisowska.

W okresie sprawozdawczym odbyło się pięć plenarnych posiedzeń Zarządu Głównego (5 XII 1969 r. w Warszawie, 25-26 VI 1970 r. w Łodzi, 24 III 1971 w Warszawie, 14 X 1971 w Olsztynie i 16 VI 1972 w Łodzi), 20 posiedzeń Prezydium ZG w pełnym składzie oraz liczne zebrania robocze członków Prezydium związane z załatwianiem spraw wynikających z przyjętych planów bądź spraw doraźnych.

Sekretarz Generalny składał pełne sprawozdanie o pracach Prezydium na poszczególnych zebraniach plenarnych Zarządu. W roku 1971 zmieniono tę zasadę i postanowiono tylko jedno w ciągu roku zebranie plenarne poświęcać w całości omawianiu wybranych problemów merytorycznej działalności Stowarzyszenia.

Na posiedzeniach plenarnych dominowały, kolejno, następujące problemy (poza omawianiem spraw bieżących, budżetowych, sprawozdań i planów pracy Prezydium, Zarządów Okręgów, Komisji, Sekcji i Referatów): stan i perspektywy wydawnictw zwartych oraz czasopism SBP, udział bibliotek w obchodach Roku Lenińskiego, zagadnienia jednolitego systemu kształcenia bibliotekarzy, kształt organizacyjny Stowarzyszenia i jego rozwój, udział środowisk bibliotekarskich w dyskusji przed VI Zjazdem PZPR oraz udział Stowarzyszenia w przedsięwzięciach związanych z obchodami Międzynarodowego Roku Książki.

W posiedzeniach plenarnych brali udział, zapraszani przez Prezydium ZG SBP, przedstawiciele Wydziału Kultury KC PZPR i Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek. Byli oni obecni również na ważniejszych posiedzeniach Prezydium ZG oraz organizowanych przez Zarząd Główny sesjach i konferencjach.

*
* *

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich zrzesza obecnie ok. 11 300 członków, zorganizowanych w 22 Okręgach.

W porównaniu z rokiem 1969, tj. z początkiem kończącej się obecnie kadencji, liczba członków wzrosła o ok. 10%. Jest to w warunkach SBP wzrost stosunkowo

duży, ciągle jeszcze jednak zbyt powolny, zwłaszcza w zestawieniu z liczbą zawodowo czynnych bibliotekarzy.

Finansowe podstawy działalności Stowarzyszenia opierają się o składki członkowskie oraz o dochody z produkcji wydawniczej. Obecnie sytuacja finansowa Stowarzyszenia jest bardzo trudna — wobec wzrostu kosztów wydawnictw i kłopotów z drukowaniem czasopism.

Warto tu dodać, że warunki pracy naszego wydawnictwa i całego biura Zarządu Głównego są bardzo ciężkie. Starania — podejmowane od początku kadencji — o odpowiadający potrzebom lokal, zapewniający przynajmniej skromne warunki do pracy biura, wydawnictwa, archiwum i Prezydium — nie przyniosły efektów. Dopiero w czerwcu br. otrzymaliśmy pisemne zapewnienie Stołecznej Rady Narodowej wprowadzenia do planu inwestycyjnego na lata 1973—1975 naszych postulatów dotyczących lokalu dla Biura Zarządu Głównego, pod warunkiem przydzielenia przez Ministerstwo Kultury i Sztuki odpowiedniego limitu inwestycyjnego i środków. W związku z tym zwróciliśmy się do Ministra Kultury i Sztuki z prośbą o przekazanie na ten cel 900 000 zł.

*

*

*

Omawiany dzisiaj przeszło trzyletni okres w życiu naszej organizacji przyniósł wiele dokonań. Załatwiono wiele spraw, natężenie prac Zarządu było niemałe. Mamy na koncie sporo wymiernych efektów, a także i takich prac, na wyniki których trzeba jeszcze poczekać.

Z pewnością liczne zamierzenia nie zostały jeszcze zrealizowane — z różnych powodów. Ciągle otwarty jest problem bodaj najważniejszy: precyzyjnego określenia zadań Stowarzyszenia i stosownie do nich określenia jego miejsca w życiu społeczno-kulturalnym i naukowym kraju.

Działające na styku wielu resortów, obarczane najróżniejszymi problemami — od zagadnień programowych bibliotekarstwa polskiego po jednostkowe sprawy bytowe i zawodowe poszczególnych członków — Stowarzyszenie boryka się z ogromnymi trudnościami. Część z nich jest po prostu odbiciem skomplikowanej struktury polskiego bibliotekarstwa, złożonych i niejasnych podziałów kompetencyjnych, rozbicia ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, której scalić nie można było dotychczas nawet wobec nakazów wynikających z Ustawy o bibliotekach. Część z nich wynika ze szczególnych trudności finansowych naszej organizacji, która jest pod tym względem prawdopodobnie wyjątkiem wśród wielu innych stowarzyszeń — mniej licznych i reprezentujących mniejsze grupy zawodowe. Trudności finansowe dodatkowo ograniczają możliwości działania.

Problemy te rozwinięte zostaną w dalszym ciągu sprawozdania.

II. PRACE BIEŻĄCE PREZYDIUM

WSPÓLPRACA Z WŁADZAMI ADMINISTRACYJNYMI I INNYMI INSTYTUCJAMI

Nasze Stowarzyszenie, jako reprezentacja szerokich rzesz bibliotekarzy i ich fachowa organizacja, ma prawo i obowiązek współdziałania z tymi wszystkimi instancjami i instytucjami w kraju, które mają wpływ na stan i rozwój bibliotekarstwa. Ta rola Prezydium Zarządu Głównego Stowarzyszenia, jako instytucji reprezentującej interesy bibliotekarstwa polskiego i wyrażającej opinię szerokiej rzeszy stowarzyszonych bibliotekarzy, jest uznawana przez centralne organy administracji, które z zasady odwołują się do Prezydium ZG w sprawach dotyczących przygotowywanych aktów prawnych normujących zagadnienia działalności

bibliotecznej oraz pracy bibliotekarzy. Współdziałanie to stanowi istotną część wszystkich prac Prezydium i specjalistycznych sekcji i komisji Zarządu Głównego.

Stale i systematyczne kontakty robocze łączą Prezydium przede wszystkim z Ministerstwem Kultury i Sztuki, które odwołuje się do opinii Stowarzyszenia i jego ekspertów we wszystkich sprawach bibliotekarskich.

Systematycznie współdziałamy w pracach Państwowej Rady Bibliotecznej. Członkowie Stowarzyszenia, reprezentujący w PRB Stowarzyszenie, prowadzą z tego tytułu aktywną działalność w poszczególnych sekcjach Rady. Profesor dr Jan Baumgart jest przewodniczącym jednej z czterech sekcji Rady (Sekcji ds. Zbiorów Bibliotecznych). Wprawdzie oficjalnie reprezentują Stowarzyszenie w Radzie 4 osoby, jednakże w rzeczywistości większość członków Rady to jednocześnie aktywni działacze Stowarzyszenia, członkowie jego władz lub wyspecjalizowanych komisji.

Przedstawiciele Prezydium ZG utrzymują doraźne kontakty z Sejmową Komisją Kultury. I tak w marcu 1970 roku dwukrotnie uczestniczyli w posiedzeniach Sejmowej Komisji Kultury i Sztuki poświęconych omówieniu stanu realizacji Ustawy o bibliotekach: przewodniczący ZG kol. Stanisław Badoń i dwaj wiceprzewodniczący kol. kol.: Edward Assbury i Witold Stankiewicz.

Na posiedzeniu plenarnym Komisji Kultury i Sztuki Przewodniczący ZG SBP złożył na ręce Przewodniczącego Komisji, posła Witolda Lassoty, memoriał w sprawie urlopów dla bibliotekarzy dyplomowanych — zawierający postulat uznania uprawnień bibliotekarzy dyplomowanych zatrudnionych w bibliotekach naukowych wszystkich działów gospodarki narodowej do 6-tygodniowego urlopu wypoczynkowego. W kwietniu 1970 r. Przewodniczący Komisji przesłał Ministrowi Kultury i Sztuki pismo Prezydium w celu jego rozpatrzenia.

Sprawa ta była tematem konferencji w Departamencie Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek Ministerstwa Kultury i Sztuki, na której stanowisko SBP referowali kol. kol.: Edward Assbury i Janina Cygańska.

Warto dodać, że sprawa urlopów dla bibliotekarzy dyplomowanych, podniesiona przez Prezydium SBP, miała swoją długą historię i absorbowana przez Prezydium przez okres dwóch lat. Dopiero podjęta przez Radę Ministrów w dniu 3 lutego 1972 r. uchwała nr 32 w sprawie wymiaru urlopów wypoczynkowych dla niektórych pracowników zatrudnionych w PAN, instytucjach naukowo-badawczych oraz w bibliotekach naukowych (*Mon. Pol.* nr 9, poz. 62) rozwiązała ostatecznie sprawę.

Przedstawicielem ZG SBP w Komisji Prawniczej Urzędu Rady Ministrów był I Wiceprzewodniczący, kol. Edward Assbury, który z ramienia ZG brał również udział w pracach Komisji Głównej Informacji oraz Rady Piśmiennictwa Technicznego przy Przewodniczącym KNIiT, centralnej Komisji Upowszechniania Książki i Prasy Technicznej, reprezentował SBP w Centralnym Instytucie Informacji NTE (CIINTE), jak również uczestniczył w zjazdach Sekcji Bibliotecznej ZNP i Stowarzyszenia Księgarzy Polskich.

W załatwieniu wielu spraw Prezydium ZG SBP współdziałało z b. Ministerstwem Oświaty i Szkolnictwa Wyższego. Między innymi stały przedstawiciel SBP w osobie kol. Heleny Kozerskiej bierze udział w pracach Komisji Egzaminacyjnej dla Bibliotekarzy Dyplomowanych.

Z ramienia ZG SBP kol. Hanna Zasadowa jest członkiem Komisji Egzaminacyjnej dla Dyplomowanych Pracowników Dokumentacji Naukowej działającej przy Polskiej Akademii Nauk. Z PAN łączy nas też współpraca przy wydawaniu *Przeglądu Bibliotecznego*.

Stałą współpracę nawiązało Prezydium, w oparciu o odpowiednią umowę, z Zarządem Głównym Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki. Delega-

tami Stowarzyszenia do współpracy ze Związkiem zostali kol. kol.: Jadwiga Kołodziejska i Adam Zwoliński.

Doraźne, ale istotne współdziałanie wiąże Stowarzyszenie z Komitetem Ekspertów dla Opracowania Raportu o Stanie Oświaty w PRL. Delegat Stowarzyszenia, kol. Jadwiga Kołodziejska, podjęła współpracę z Komitetem.

W organizowaniu wielu imprez czytelniczych i bibliotekarskich Prezydium współdziała z Zarządem Głównym Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej (Dni Książki Radzieckiej, konkurs „Jak popularyzować książkę radziecką”), Dziennikiem Ludowym (konkurs „Złoty kłós”), Komisją Upowszechniania Książki i Prasy Technicznej i in.

Stałe kontakty z ramienia Prezydium — utrzymuje z tymi instytucjami kol. Józefa Kornecka.

Istotnym elementem działalności Prezydium była współpraca z różnymi instytucjami w przygotowywaniu i opiniowaniu projektów aktów prawnych. W czasie obecnej kadencji Prezydium lub powołani przezeń eksperci spośród członków SBP uczestniczyli w opracowywaniu m.in. projektów: zarządzeń MKiS w sprawie ewidencji materiałów bibliotecznych, zarządzenia w sprawie udostępniania w bibliotekach niektórych kategorii materiałów bibliotecznych, projektu uchwały Rady Ministrów w sprawie informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej, projektu zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Ministra Kultury i Sztuki w sprawie zapewnienia obsługi bibliotecznej pacjentom zakładów zamkniętych opieki zdrowotnej, projektu zarządzenia Komitetu Nauki i Techniki w sprawie bibliotek fachowych i wielu innych.

Szczególnie wiele uwagi poświęcono „Projektowi jednolitego systemu kształcenia bibliotekarzy na lata 1969—1985 z perspektywą do końca stulecia”. Projekt ten stanowił przedmiot dyskusji zebrania plenarnego ZG w czerwcu 1970 roku oraz posiedzenia Prezydium.

W oparciu o wnioski z tamtej dyskusji i uwagi nadesłane przez Zarządy Okręgów — Komisja ds. Kształcenia ZG SBP, pod przewodnictwem kol. Stanisława Kubiaka opracowała swoją opinię o „Projekcie”. W listopadzie 1970 r. ustalone zostało ostatecznie stanowisko Prezydium w tej sprawie — przedstawione Ministerstwu Kultury i Sztuki.

Podczas dyskusji w Prezydium „Projekt” oceniony został krytycznie, wprowadzono nowe poprawki i uzupełnienia. Stwierdzono, że przedłożony projekt nie uwzględnia przeprowadzonych przez Instytut Książki i Czytelnictwa badań na temat perspektywicznych potrzeb w zakresie kadr bibliotekarskich dla poszczególnych typów bibliotek, a także nie uwzględnia bazy materialnej i możliwości kadrowych ośrodków kształcenia warunkujących pełną realizację proponowanego systemu kształcenia bibliotekarzy. Niezbędne jest określenie standardów w dziedzinie wyposażenia ośrodków, kwalifikacji kierownika i kadry dydaktycznej.

Istotą propozycji Stowarzyszenia jest postulat stworzenia takiego systemu, który umożliwi zdobycie niezbędnych kwalifikacji tysiącom bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej. System powinien zakładać tzw. drożność kształcenia i powinien być utrzymany na poziomie wyższym zawodowym, półwyższym, a tylko w niewielkim stopniu na poziomie średnim.

W czerwcu 1970 roku Prezydium opracowało i wysłało do władz partyjnych i administracyjnych oraz do Sejmowej Komisji Kultury memoriał w sprawie włączenia do planu inwestycyjnego na najbliższe lata budowy gmachu dla Biblioteki Narodowej.

I Wiceprzewodniczący ZG, kol. Edward Assbury opracował opinię do sporządzonej przez CIINTE kolejnej wersji projektu założeń programowych Central-

nej Biblioteki Składowej oraz uczestniczył w dyskusji na ten temat przeprowadzonej w Komisji Oceny Projektów Inwestycyjnych Ośrodka Postępu Technicznego w Warszawie.

Przedmiotem zainteresowania Prezydium były również sprawy płacowe bibliotekarzy. Prezydium Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich zwróciło się w sierpniu 1971 r. do kierownictwa Ministerstwa Kultury i Sztuki w sprawie rozpatrzenia możliwości regulacji uposażeń bibliotekarzy zatrudnionych w bibliotekach publicznych. W większości przypadków zbyt niskie uposażenie — w stosunku do wymaganych kwalifikacji i stale zwiększającego się zakresu obowiązków — spowodowane jest brakiem odpowiednich środków w organach terenowych finansujących działalność bibliotek. Minister Kultury i Sztuki poinformował Prezydium o przedstawieniu tej sprawy w Komitecie Pracy i Płac, a następnie o jej pozytywnym załatwieniu. W grudniu 1971 roku przyznano 20 milionów złotych na 250—300 zł podwyżki w ramach obowiązującej siatki płac — dla bibliotekarzy, których uposażenie było niższe od przewidzianych w siatce płac i odpowiednich przepisach.

Przy opiniowaniu projektu ustawy o prawach i obowiązkach nauczycieli (zwanej obecnie Kartą Praw i Obowiązków Nauczyciela), regulującej m. in. również prawa i obowiązki bibliotekarzy dyplomowanych, Prezydium Zarządu Głównego SBP opierając się na obowiązujących dotąd przepisach prawnych, normujących w sposób jednolity sprawy kwalifikacji, warunków zatrudniania i wynagradzania bibliotekarzy dyplomowanych niezależnie od miejsca ich pracy i resortowego podporządkowania, postulowało w piśmie z dnia 20 stycznia 1972 r.:

- 1) rozciągnięcie postanowień w.wym. projektu ustawy na bibliotekarzy dyplomowanych zatrudnionych we wszystkich bibliotekach naukowych kraju, bez względu na ich podporządkowanie resortowe, bądź też

- 2) j e d n o c z e s n e wydanie równorzędnego aktu prawnego, powiązanego z ustawą o prawach i obowiązkach nauczycieli, rozwiązującego na tych samych zasadach prawa i obowiązki bibliotekarzy dyplomowanych zatrudnionych we wszystkich bibliotekach naukowych PRL.

Wymienione pismo skierowano do KC PZPR, Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, Ministra Kultury i Sztuki, przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac, Sekretarza Naukowego PAN, Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego i Centralnej Rady Związków Zawodowych.

Podjęta przez Sejm ustawa z dnia 27 kwietnia 1972 r. zawierająca Kartę Praw i Obowiązków Nauczyciela — nie uwzględniła postulatów SBP. W związku z powyższym Minister Kultury i Sztuki — na wniosek Prezydium Zarządu Głównego SBP — zwrócił się do Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z propozycją uregulowania sprawy uposażenia bibliotekarzy dyplomowanych, zatrudnionych we wszystkich innych bibliotekach naukowych, analogicznie do zasad przyjętych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 1972 r. w sprawie uposażenia nauczycieli i nauczycieli akademickich (*Dz. U.* nr 16, poz. 115).

Poza tymi pracami i wnioskami szczegółowymi — Prezydium występuje do władz partyjnych i państwowych z postulatami o charakterze ogólniejszym i z wnioskami dotyczącymi spraw generalnych naszego bibliotekarstwa, jak to miało miejsce w okresie dyskusji przedjazdowej.

Ważnym zadaniem przyszłych władz Stowarzyszenia stać się powinno zabieganie o realizację tych postulatów, a przede wszystkim o pomoc w szukaniu optymalnych rozwiązań. Kontakty z instytucjami, w których kompetencjach leży rozwiązywanie tych problemów, powinny być możliwie najściślejsze, a rola władz Stowarzyszenia nie powinna się ograniczać do formułowania wniosków i postulatów, lecz rozszerzać się w miarę możliwości na pomoc w ich urzeczywistnianiu.

Prezydium inspirowało i organizowało ponadto szerszą działalność popularyzatorską. W październiku 1970 r. Stowarzyszenie przystąpiło do organizacji, jako instytucja wiodąca, konkursu dla bibliotekarzy ph. „Jak popularyzuję książkę radziecką”. Koleżanka Józefa Kornecka opracowała regulamin imprezy i z ramienia Prezydium czuwała nad jej przebiegiem. Prezydium ufundowało część nagród pieniężnych dla uczestników konkursu, którego rozstrzygnięcie nastąpiło w połowie roku 1971. W konkursie wzięli udział bibliotekarze z 15 okręgów SBP. Przyznano 34 nagrody.

Rok rocznie SBP partycypuje w organizacji listopadowych „Dni książki radzieckiej”, popularyzując tę imprezę wśród członków Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie bierze również czynny udział w organizacji konkursu „Złotego Kłosa”, imprezy do r. 1971 powtarzającej się co roku, a od r. 1971 — co dwa lata.

Z okazji obchodów Roku Leninowskiego SBP uczestniczyło jako instytucja współorganizująca — w ogólnopolskim turnieju wiedzy o Leninie.

Zgodnie z uchwałą Rady Generalnej UNESCO rok 1972 został ogłoszony Międzynarodowym Rokiem Książki. Protektorat nad obchodami MRK w Polsce objął Prezes Rady Ministrów, Piotr Jaroszewicz. Minister Kultury i Sztuki powołał Komitet Organizacyjny, w skład którego z ramienia SBP wszedł I Wiceprezident, kol. Edward Assbury. Do programu obchodów Międzynarodowego Roku Książki zostały zgłoszone imprezy krajowe i zagraniczne organizowane w br. przez SBP.

RÓŻNE

Z innych prac Prezydium należy tu jeszcze wymienić zabiegi wokół wydania *Słownika pracowników książki polskiej*. Wydawnictwu temu — zakrojonemu na szeroką skalę i bardzo kosztownemu — z trudem torowaliśmy drogę do wydawcy. Dzięki interwencjom i prośbom Prezydium udało się w końcu uzyskać od szeregu instytucji dotację dla Państwowego Wydawnictwa Naukowego na sfinalizowanie tego przedsięwzięcia. Według informacji uzyskanych ostatnio w PWN — książka ta, której korekty prowadzono w czerwcu br., zawierająca ok. 3000 biogramów opracowanych przez 550 autorów ze wszystkich ośrodków uniwersyteckich w Polsce, ukaże się, w cenie ok. 300 zł przy nakładzie 7000 egz., jeszcze w tym roku.

Biblioteka PAN zwróciła się do Prezydium z prośbą o przygotowanie, przez osobę wytypowaną spośród członków Stowarzyszenia, noty historycznej do *Słownika historycznego polskich towarzystw naukowych*. Zadania tego podjął się kol. Jan Baumgart. Prace nad poszczególnymi częściami *Słownika* trwają.

Omawiając prace podejmowane w okresie minionej kadencji Prezydium Zarządu Głównego SBP informuje o szczególnie przyjemnym wydarzeniu. Profesor dr Władysław Tatariewicz przesłał do Prezydium ZG SBP list, w którym pisze:

»Przez całe życie korzystałem z pracy, wiedzy, życzliwości i uczynności bibliotekarzy. Chcąc w małym przynajmniej stopniu spłacić ten dług składam Stowarzyszeniu Bibliotekarzy Polskich sumę zł 10 000 z prośbą, by dysponowało nią wedle swego uznania, przeznaczając na nagrodę dla bibliotekarza zasłużonego czy też na zapomogę dla potrzebującego pomocy materialnej. Zarządowi Stowarzyszenia z góry dziękuję za spełnienie tej prośby.«

Prezydium ZG SBP podkreśla, że tego rzędu ocena pracy bibliotekarza wypowiedziana przez Wielkiego Uczonego ma szczególną wymowę moralną i wychowawczą, a także stanowi cenny bodziec dla osób pracujących w tej dziedzinie do dalszego doskonalenia zawodowego i współdziałania w rozwoju nauki i kultury.

Biorąc powyższe pod uwagę Prezydium Zarządu Głównego SBP postanowiło przeznaczyć kwotę 10 000 zł, ofiarowaną przez Profesora, na stypendia Jego Imienia dla dwóch młodych bibliotekarzy szczególnie wyróżniających się w pracy, umiłowaniu zawodu, życzliwości i uczynności dla czytelników, a zarazem troszczących się o stałe podnoszenie swych kwalifikacji. W związku z powyższym Prezydium ZG SBP zwróciło się do wszystkich Okręgów SBP z prośbą o wytypowanie po 1 kandydacie mającym nieprzekroczony 35 rok życia i odpowiadającym wyżej wymienionym warunkom. Po dokonaniu wyboru kandydatów przez powołaną w tym celu komisję stypendia będą wręczone na Ogólnopolskim Zjeździe Delegatów SBP w Bydgoszczy.

III. SESJE I KONFERENCJE NAUKOWE

Bardzo istotną rolę w merytorycznej działalności Stowarzyszenia odegrały zorganizowane podczas obecnej kadencji Zarządu Głównego sesje naukowe. Zwróciły one uwagę bibliotekarzy, działaczy kultury i władz administracyjnych na ważne problemy bibliotekarstwa i informacji naukowej, stały się przyczynkiem do rozwoju myśli teoretycznej w określonych dziedzinach bibliotekarstwa oraz bodźcem do podejmowania prac badawczych, dokonywania ocen a zwłaszcza do wyciągnięcia wniosków w działalności praktycznej.

W okresie sprawozdawczym Zarząd Główny przy współudziale Zarządu Okręgów zorganizował trzy sesje naukowe.

W dniach 23-25 października 1970 roku odbyła się we Wrocławiu sesja naukowa poświęcona 25-leciu bibliotek polskich na Ziemiach Zachodnich i Północnych. Organizatorami tej interesującej sesji były Zarządy Okręgów: Wrocław-miasto i Wrocław-województwo.

Materiały przedstawione podczas sesji uwypukliły rolę bibliotekarstwa i jego pracowników w społecznym, kulturalnym i naukowo-technicznym rozwoju Polski zachodniej i północnej, wskazały na potrzeby i możliwości podjęcia głębszych badań i studiów poświęconych temu zagadnieniu.

Podczas sesji, w której wzięło udział ponad sto osób, wygłoszono 14 referatów i komunikatów (na posiedzeniach plenarnych i w trzech zespołach). Otwarcia sesji dokonał dyrektor Biblioteki Ossolineum, dr Janusz Albin. Obrady sesji plenarnej zagał prof. dr Antoni Knot, a następnie dr Stanisław Maksymowicz wygłosił referat pt. „Wybrane zagadnienia z ćwierćwiecza rozwoju bibliotek polskich na Ziemiach Zachodnich i Północnych (1945-1970)”.

Referaty i komunikaty w zespołach: dr Franciszek Szymiczek: „Polskie tradycje kulturalne na Śląsku i udział w nich bibliotek”; dr Jan Wróblewski: „Polskie tradycje bibliotekarskie na Ziemiach Zachodnich i Północnych (regiony północno-zachodnie)”; mgr Józef Gaca, mgr Leon Pawlak: „Wkład bibliotek w dzieło integracji Ziem Odzyskanych z Macierzą”; dr Józef Szocki: „Biblioteka jako środowisko wychowawcze”; Maria Hudymowa: „Działalność oświatowa bibliotek publicznych na przykładzie województwa koszalińskiego”; mgr Zdzisława Piotrowska, mgr Kamila Wielguszevska: „Funkcja oświatowa bibliotek na przykładzie własnego regionu” (Zielona Góra); mgr Wacława Leśnikowska: „Rola bibliotek w szerzeniu czytelnictwa literatury fachowej”; mgr Maria Ciechowska, mgr Adam Muszyński, mgr Janina Rappe des Loges: „Rola bibliotek w rozwoju nauk o morzu i gospodarce morskiej w 25-leciu 1945-1970”; mgr Stanisław Krzywicki: „Upowszechnienie książki rolniczej (z doświadczeń woj. szczecińskiego w latach 1966-1969)”; mgr Sylwia Wróblewska, mgr Danuta Gwiazdowska: „Współpraca Biblioteki Uczelnianej z regionem na przykładzie Biblioteki Głównej Politechniki Szczecińskiej”; Tadeusz

Eiernacki: „Zadania i miejsce bibliotek kolejowych w działalności informacyjnej dla potrzeb komunikacji”.

Sesja miała charakter popularny i stała się istotnym elementem obchodów ćwierćwiecza powrotu Ziemi Zachodnich i Północnych do Macierzy. Wśród zgłoszonych wniosków dominowały postulaty zwracające uwagę na potrzebę podjęcia systematyczniejszych badań nad dziejami bibliotek a także odnoszące się do aktualnych problemów pracy bibliotek Polski zachodniej i północnej: konieczności ścisłej współpracy bibliotek różnych typów i podporządkowanych różnym resortom w zakresie gromadzenia i udostępniania oraz informacji naukowej. W czasie tej sesji podniesiona została również kapitalna sprawa systemu kształcenia kadr bibliotekarskich, która stała się przedmiotem zainteresowania Zarządu Głównego SBP w następnym roku.

Szczególne miejsce wśród sesji organizowanych w latach 1970-1972 miała sesja naukowa Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich poświęcona zagadnieniom „Roli biblioteki gromadzkiej w rozwoju oświaty na wsi”³, która odbyła się w dniach 15-16 października 1971 r. w Olsztynie. Współorganizatorem sesji był Zarząd Okręgu SBP w Olsztynie, a opiekę merytoryczną przyjął Instytut Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej, nadając sesji wysoki poziom merytoryczny. Kierownikiem naukowym sesji była Kol. Jadwiga Kołodziejska.

Zgodnie z programem wygłoszono na niej siedem referatów, w których zostały omówione różne zagadnienia organizacyjne związane z gromadzeniem księgozbiorów oraz czytelnictwem w środowiskach wiejskich. I tak na program sesji złożyły się referaty: Jadwiga Kołodziejska: „Główne tendencje w rozwoju bibliotek na wsi za granicą”, Jan Wołosz: „Sprawność działania placówek bibliotecznych w środowisku wiejskim”, Jan Burakowski: „W poszukiwaniu wzorca organizacji bibliotek na wsi”, Stanisław Siekierski: „Księgozbiory bibliotek gromadzkich i punktów bibliotecznych”, Jan Wojciechowski: „Potrzeby czytelnicze środowisk wiejskich i możliwości ich zaspokojenia przez biblioteki gromadzkie”, Władysław Michnał: „Potrzeby czytelnicze użytkowników bibliotek wiejskich w zakresie literatury dotyczącej gospodarstwa wiejskiego i gospodarstwa domowego (na przykładzie woj. szczecińskiego)”, Marian Filipkowski: „Formy i metody pracy z czytelnikiem na wsi (na przykładzie gromadzkich bibliotek publicznych powiatu braniewskiego w latach 1965-1970)”.

Materiały przedstawione w referatach zostały uzupełnione i rozwinięte podczas dyskusji. Opracowane zostały również — na podstawie referatów i wypowiedzi — wnioski dotyczące dalszego rozwoju działalności bibliotecznej na wsi. Uczestnicy sesji zwrócili przede wszystkim uwagę na potrzebę poszukiwania wzorca organizacyjnego dla placówek bibliotecznych na wsi, określenie norm i wskaźników dotyczących struktury księgozbiorów, polityki ich uzupełniania itp. Między innymi za szczególnie pilny i ważny uznano proponowany w referatach i poparty w dyskusji postulat wzmocnienia centralnej funkcji biblioteki powiatowej w stosunku do bibliotek gromadzkich i innych bibliotek terenowych.

W ramach reformy modelu działania bibliotek publicznych w obrębie powiatu za niezbędne uznano zdecydowane zwiększenie uprawnień bibliotek powiatowych w angażowaniu i zwalnianiu personelu bibliotek terenowych, określaniu lokalizacji i stopnia organizacyjnego placówek terenowych, wzmacnianiu centralizacji w zakresie polityki gromadzenia, opracowania księgozbiorów.

Uczestnicy sesji uznali za bardzo trafny postulat wprowadzenia nowego, dodatkowego typu placówek obsługi bibliotecznej wsi, tj. filii bibliotek gromadzkich i wzmocnionych punktów bibliotecznych.

³ Por. *Bibliotekarz* 1971 nr 9-12.

Nowa organizacja sieci w obrębie powiatu, zakładająca centralizację zakupu i opracowania, powinna jednocześnie przewidzieć możliwość realnego i skutecznego wpływu zainteresowanych bibliotekarzy terenowych na uzupełnianie księgozbiorów w ich placówkach.

W czasie sesji poparto postulat, aby niezależnie od selekcji księgozbiorów zalecaną centralnie, możliwe było usuwanie książek z bibliotek terenowych na mocy decyzji zainteresowanego bibliotekarza terenowego w uzgodnieniu z biblioteką nadrzędną (powiatową).

Materiały z Sesji, dzięki staraniom kol. Jadwigi Kołodziejskiej, zostały opublikowane w specjalnym numerze miesięcznika *Bibliotekarz* w r. 1971. Wnioski z Sesji stać się powinny materiałem pomocniczym dla dalszej pracy komisji i zespołów problemowych Stowarzyszenia oraz Państwowej Rady Bibliotecznej.

W wyniku kilkuletnich prac przygotowawczych prowadzonych przez Komisję Bibliotek Szpitalnych, których ważnym elementem było przeprowadzenie wstępnych badań stanu bibliotek szpitalnych i warunków ich pracy, Prezydium ZG SBP i Komisja Bibliotek Szpitalnych zorganizowały przy współudziale Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej, Polskiego Towarzystwa Szpitalnictwa i Związku Zawodowego Pracowników Służby Zdrowia ogólnopolską konferencję poświęconą zagadnieniom biblioterapii i czytelnictwa chorych. Konferencja odbyła się 22 marca 1972 r. w Warszawie. W programie konferencji, której inicjatorem i organizatorem była Komisja Bibliotek Szpitalnych przy ZG SBP, znalazły się następujące referaty: prof. dr Stanisław Cwynar: „Biblioterapia”; mgr Danuta Gostyńska: „Biblioterapia społeczna”; dr Szczerpan Kozłowski: „Organizacja bibliotek szpitalnych w świetle przepisów prawnych”; mgr Wanda Kozakiewicz: „Problemy organizacji bibliotek szpitalnych”.

Problematyką głównymi konferencji były: organizacja bibliotek szpitalnych — odpowiadająca wymogom biblioterapii, badania biblioterapeutyczne i specjalistyczne kształcenia bibliotekarzy, którzy umieliby w praktyce stosować zasady nowoczesnej biblioterapii.

Na konferencji tej sformułowane zostały liczne wnioski i postulaty. Między innymi uczestnicy konferencji postulowali:

— Wprowadzenie w życie zarządzenia dotyczącego organizacji bibliotek dla chorych w zakładach lecznictwa zamkniętego w Polsce.

— Przeprowadzenie lustracji stanu bibliotek szpitalnych dla chorych w zakładach lecznictwa. (Wnioski z lustracji dołączyć do przygotowywanego raportu o stanie bibliotek w Polsce).

— Zaplanowanie, na podstawie wyników z lustracji, rozwoju sieci bibliotek szpitalnych na najbliższe lata.

— Powołanie międzynarodowego czynnika odpowiedzialnego za wykonanie zarządzenia oraz rozwój bibliotek w zakładach lecznictwa.

— Powołanie, wzorem województwa wrocławskiego, instruktorów do spraw bibliotek szpitalnych przy Wojewódzkich i Miejskich Wydziałach Zdrowia.

— Włączenie do zakresu badań psychoterapeutycznych zagadnienia biblioterapii.

W dniach 15-16 czerwca 1972 r. odbyła się w Łodzi zorganizowana przy współudziale Oddziału Wojewódzkiego Naczelnej Organizacji Technicznej w Łodzi sesja nt. „Działalność informacyjna bibliotek”. Udział w niej wzięło ponad 150 osób. Konferencję przygotowała Komisja Informacji Naukowej ZG SBP, stroną organizacyjną zajął się Zarząd Okręgu Łódzkiego. Nad pracami przygotowawczymi i organizacją sesji czuwały kol. kol. Cecylia Duninowa i Izabela Nagórska. W programie konferencji znalazły się trzy referaty syntetyczne kompleksowo ujmujące zagadnienie działalności informacyjnej bibliotek, oraz re-

feraty o charakterze szczegółowym, prezentującym określone zagadnienia (badań potrzeb użytkowników informacji w różnych typach bibliotek) bądź też metody. Przedstawione zostały następujące referaty: dr Halina Chamerańska: „Działalność bibliotek w dziedzinie informacji naukowej w XXV-leciu PRL”; mgr Zbigniew Żmigrodzki: „Rola i miejsce biblioteki w ogólnym systemie informacji”; dr Hanna Uniejewska: „Biblioteki w systemie informacji naukowej. Próba ujęcia modelowego”; mgr Helena Jarecka: „Wprowadzenie do problematyki badań potrzeb użytkowników informacji”; mgr Helena Jarecka, mgr Irena Aleksandrowicz: „Badanie potrzeb użytkowników informacji — studentów szkół wyższych”; doc. dr Jadwiga Siniarska-Czaplicka: „Analiza potrzeb użytkowników informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej”; mgr Mirosława Kocięcka: „Użytkownicy informacji w bibliotekach publicznych i ich potrzeby”; mgr Wanda Kronman-Czajka: „Charakterystyka polskiego piśmiennictwa w zakresie działalności informacyjnej bibliotek (1945-1970) dokonana m.in. metodą analizy cytowań”; dr Anna Sitarska: „Wpływy nowych technik na wydawnictwa informacyjne”.

W ramach porozumienia z Zarządem Okręgowym NOT w Łodzi, włączono do programu sesji 2 komunikaty: „Kierunki działalności Komisji Informacji Technicznej przy OW NOT w Łodzi”, „Działalność Koła Pracowników Informacji NTE przy OW NOT w Łodzi”.

Na marginesie spraw związanych z organizowanymi przez Stowarzyszenie sesjami naukowymi trzeba zwrócić uwagę na zagadnienie wykorzystywania ich dorobku w praktyce bibliotekarskiej. Celem każdej z sesji było przedstawienie określonych problemów i próba sformułowania wniosków dla praktycznej działalności. Ta, co najmniej podwójna funkcja sesji wymaga od ich organizatorów również starań i o to, by wnioski i postulaty trafiały do instytucji i władz zainteresowanych problemem i mających wpływ na realizację zgłoszonych postulatów. A zatem rola organizatorów sesji nie kończy się wraz z ich zakończeniem. Nie jest to zagadnienie, choćby ze względu na trudne podziały kompetencyjne, proste i nigdy też nie było rozwiązane właściwie.

W sumie jednak niewątpliwie sesje zorganizowane staraniem SBP miały istotne znaczenie dla bibliotekarstwa, podejmowały problemy, które wymagały pilnej uwagi. I nadal jej wymagają — ze strony administracji. Wnioski wypływające z obrad sesji Prezydium przedstawiało do wiadomości Ministerstwu Kultury i Sztuki oraz Państwowej Radzie Bibliotecznej. Niezależnie od tego były one publikowane.

Poza wymienionymi sesjami i konferencjami, których organizatorem był Zarząd Główny — Stowarzyszenie współuczestniczyło, w organizowanej przez Instytut Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej, Międzynarodowej Lenińskiej Konferencji Czytelniczej, która odbyła się w dniach 11-14 czerwca 1970 r. w Warszawie. Konferencja poświęcona była trzem głównym zagadnieniom: problemom upowszechniania czytelnictwa w świetle nauki Lenina, czytelnictwu w ośrodkach uprzemysłowionych i czytelnictwu młodzieży. Na konferencję przybyły delegacje bibliotek narodowych krajów socjalistycznych. Wzbudziła ona duże zainteresowanie w środowiskach bibliotekarskich.

Współuczestniczyliśmy również w zorganizowanej przez zarządy Główne: Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek, Stowarzyszenia Księgarzy Polskich i SBP sesji poświęconej omówieniu dorobku książki polskiej w 25-leciu Polski Ludowej i osiągnięć w jej upowszechnianiu. Sesja odbyła się 27 listopada 1969 r. w Warszawie, a jeden z trzech głównych referatów wygłosił na niej kol. Jan Baumgart.

Sprawom organizacyjnym i programowym wszystkich krajowych czasopism bibliotekarskich, bibliotekoznawczych i księgoznawczych poświęcona została zorganizowana przez Prezydium ZG SBP ogólnopolska narada redaktorów czasopism bibliotekarskich i bibliotekoznawczych, która odbyła się w dniu 5 października 1971 r. w Warszawie. Na konferencję przybyli redaktorzy i przedstawiciele zainteresowanych redakcji. W przygotowaniu konferencji wzięła udział — z ramienia Prezydium — kol. Cecylia Duninowa.

Dyskusja, której podstawą stał się opracowany przez kol. kol. mgr Andrzeja Kłossowskiego i dr Krzysztofa Migonia referat o aktualnym stanie czasopism bibliotekarskich i księgoznawczych w Polsce, pozwoliła na wyciągnięcie liczących wniosków — ważnych dla dalszego rozwoju czasopism.

Komisja Wnioskowa przedstawiła następujące wnioski, które zostały przez zebranych uczestników konferencji zaakceptowane:

— Na obecnym etapie nie należy dążyć do zwiększenia liczby wydawanych tytułów czasopism bibliotekarskich i bibliotekoznawczych. Natomiast trzeba starać się o powiększenie objętości czasopism wydawanych przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, podniesienie ich poziomu merytorycznego i ściślejsze związanie z żywotną problematyką bibliotekarstwa polskiego.

— Należy dołożyć starań, aby doprowadzić do wyraźniejszego rozgraniczenia tematycznych profili czasopism Stowarzyszenia. Powinno się to przyczynić do ujęcia w nich pełnej tematyki bibliotekarstwa i bibliotekoznawstwa. Celowe również jest poszerzenie kręgu autorów, zarówno ze środowisk bibliotekarskich jak i pozabibliotekarskich a zajmujących się tematyką bibliotekarstwa i czytelnictwa (socjologowie, naukowcy, pedagodzy, psychologowie).

— Trzeba dążyć do unowocześnienia szaty graficznej czasopism Stowarzyszenia zwłaszcza *Poradnika Bibliotekarza*. Zarówno w *Bibliotekarzu* jak i w *Przeglądzie Bibliotecznym* postuluje się rozszerzenie zakresu informacji o problemy bibliotekarstwa i czytelnictwa za granicą.

— Szczególny nacisk należy położyć na poszerzenie zawartości *Przeglądu Bibliotecznego*, który w większym zakresie powinien uwzględniać problematykę informacji naukowej i czytelnictwa. W celu lepszego przystosowania do celów szkoleniowych i samokształcenia należałoby zmodyfikować *Bibliografię Analityczną Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej*, w szczególności pożądane byłoby rozszerzenie problematyki objętej bibliografią i zwiększenie objętości adnotacji.

— W czasopismach bibliotekoznawczych ważniejsze rozprawy należy zaopatrywać w obszerniejsze streszczenia w językach obcych. Po okładce należy dawać wkładkę z abstraktami obcojęzycznymi, jak to się stosuje za granicą (np. *Zentralblatt für Bibliothekswesen*). Należy również wzorem czasopism amerykańskich podawać informacje o autorach.

— Za istotne zadanie czasopism bibliotekarskich i bibliotekoznawczych należy uznać prowadzenie systematycznej i planowej polityki omawiania i recenzowania literatury fachowej zarówno krajowej jak i zagranicznej.

IV. SPRAWY ZAGRANICZNE

Ten podział pracy Prezydium, bardziej może od innych, jest świadectwem ograniczonych możliwości Stowarzyszenia w podejmowaniu inicjatyw, za którymi kryje się konieczność wydatkowania pieniędzy.

Kontakty Stowarzyszenia są skromne i ograniczają się do najważniejszych i najpożyteczniejszych dla bibliotekarstwa.

Na doroczne, najpoważniejsze międzynarodowe konferencje bibliotekarskie, sesje IFLA — delegacje Stowarzyszenia są nadal nieliczne mimo, iż w ostatnich latach nastąpił znaczny wzrost liczby oficjalnych delegacji naszego Stowarzyszenia zwłaszcza wówczas gdy sesje odbywają się w krajach socjalistycznych.

W 35 Sesji IFLA, która odbyła się w 1964 roku w Kopenhadze, poświęconej problemom kształcenia bibliotekarzy i badań bibliotekoznawczych, wzięła udział delegacja polska, składająca się z 5 osób: kol. kol. Jan Baumgart (wygłosił referat o doświadczeniach polskich w dziedzinie tworzenia międzywydziałowych i podyplomowych studiów bibliotekarskich), Jadwiga Kołodziejska (wygłosiła referat nt. badań w zakresie bibliotekoznawstwa prowadzonych w Instytucie Książki i Czytelnictwa), Irena Morsztynkiewiczowa, Witold Stankiewicz i Jerzy Wierzbicki.

W 36 Sesji IFLA w Moskwie, w 1970 roku, odbywającej się pod hasłem „Biblioteki jako instytucje oświatowe”, uczestniczyło z ramienia SBP 8 osób (jako delegacja oficjalna): kol. kol. Stanisław Badoń, Ewa Pawlikowska, Jan Baumgart (wygłosił referat pt. „Włodzimierz Lenin w bibliotekach polskich (1912—1914)”), Jadwiga Kołodziejska (wygłosiła referat pt. „Stan badań bibliotekoznawczych w Polsce”), Witold Stankiewicz, Andrzej Kłossowski, Stanisław Kubiak, Jerzy Wierzbicki.

W Sesji tej dodatkowo uczestniczyła 30-osobowa grupa czołowego aktywu naszego Stowarzyszenia z całego kraju. Inicjatywę Przewodniczącego Zarządu Głównego w sprawie zorganizowania wyjazdu grupy bibliotekarzy do Moskwy zrealizował ośrodek szczeciński. Prace organizacyjne prowadził kol. Stanisław Krzywicki.

W 37 Sesji IFLA w Liverpoolu w 1971 r., na temat organizacji zawodu bibliotekarskiego, wzięły udział zaledwie 4 osoby (w tym jedna na koszt Stowarzyszenia) kol. kol.: Witold Stankiewicz, Jadwiga Kołodziejska (wygłosiła referat pt. „Rola biblioteki publicznej w kształtowaniu zainteresowań czytelniczych”), Anna Czekaiewska-Jędrusiak, Jerzy Wierzbicki.

Na 38 Sesję IFLA do Budapesztu w bieżącym roku wyjeżdża 9-osobowa delegacja oficjalna, w tym jedna osoba na koszt naszego Stowarzyszenia. Ponadto w tej sesji weźmie udział 31-osobowa grupa czołowego aktywu naszego Stowarzyszenia z całego kraju. Uczestnicy zapoznają się również z bibliotekami Berlina, Pragi, Bratysławy i Budapesztu. Sprawami organizacyjnymi wyjazdu tej grupy zajął się również Okręg SBP w Szczecinie.

Na przypomnienie zasługuje także zorganizowanie przez Zarząd Główny SBP w 1971 roku seminarium wyjazdowego 30-osobowej grupy bibliotekarzy z całego kraju do NRD (Berlin-Lipsk-Drezno). Sprawy organizacyjne seminarium wyjazdowego prowadził kol. Jan Pasierski.

Jak z tego wycisnienia wynika, udział naszego Stowarzyszenia w dorocznych sesjach IFLA w okresie sprawozdawczym zwiększył się znacznie w porównaniu z dawnym okresem. Nową formą uczestnictwa w sesjach IFLA są wspomniane wyjazdy bibliotekarzy, organizowane przez Zarząd Główny SBP jako wycieczki turystyczne.

W roku 1972 Przewodniczący, kol. Stanisław Badoń przebywał dwa tygodnie w Wielkiej Brytanii na zaproszenie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Angielskich, a vice-Przewodniczący, kol. Witold Stankiewicz reprezentował SBP na dorocznym zjeździe stowarzyszeń bibliotekarskich w Niemieckiej Republice Federalnej.

Prace związane z kontaktami zagranicznymi SBP wykonywała przewodnicząca Referatu Spraw Zagranicznych, kol. Jadwiga Kołodziejska, kol. Przewodniczący Stanisław Badoń i Dyrektor Biura kol. Irena Szaniawska.

We wszystkich kolejnych sprawozdaniach zwracaliśmy uwagę na niekorzystne zjawisko, jakim jest nasza ograniczona obecność na sesjach IFLA, zwłaszcza gdy odbywają się one w krajach kapitalistycznych. Waga tych dorocznych międzynarodowych spotkań bibliotekarzy, wartość naukowa i informacyjna obrad Sesji (odbywających się w licznych zespołach roboczych, na które nie jesteśmy w stanie delegować nawet po jednym przedstawicielu) nie ulega wątpliwości. A wartość uczestniczenia w nich fachowców z Polski przerasta przecież koszty wyjazdu, które tak oszczędnie pokrywa resort kultury i resort oświaty. I tego problemu nie rozwiążą podróże niektórych członków SBP na sesje na własny koszt.

Corocznie zwracamy się do Ministerstwa Kultury i Sztuki z apelem o zaniechanie tych kosztownych oszczędności, o szersze spojrzenie na interes bibliotekarstwa polskiego, któremu są tak bardzo potrzebne cudze dobre doświadczenie i ten ruch umysłowy, do jakiego bodźcem są kontakty zagraniczne — corocznie bezskutecznie. W obecnej sytuacji nie ma możliwości ani pełniejszego i systematycznego prezentowania własnego dorobku, ani pełniejszego, szybkiego i wszechstronnego korzystania z dorobku obcych.

Inne wyjazdy zagraniczne, realizowane przy współudziale Stowarzyszenia i dla jego członków, mają charakter doraźny i przypadkowy. Nie dysponujemy, niestety, żadnym realnym programem w tej dziedzinie — zwłaszcza programem, który uwzględniałby szerzej interesy poszczególnych sieci i typów bibliotek, obejmował większą grupę osób i przynosił w rezultacie wszechstronniejsze poznanie dorobku bibliotekarstwa za granicą.

V. PRACE KOMISJI, SEKCJI I REFERATÓW ZARZĄDU GŁÓWNEGO

Wielką ilość spraw, związanych z działalnością Prezydium i Zarządu Głównego, załatwiały wyspecjalizowane agendy Zarządu Głównego, tj. zespoły poszczególnych Komisji, Sekcji i Referatów. Agendy te, grupujące specjalistów różnych dziedzin bibliotekarstwa, działały według przyjętych na początku kadencji Prezydium planów, uzupełnianych i modyfikowanych zgodnie z bieżącymi potrzebami. Wykonywały one prace bardzo różne — od przygotowywania sesji i konferencji naukowych do opiniowania dokumentów prawnych. Znaczną część prac Komisji, Sekcji i Referatów wymieniłem już wcześniej — pisząc o sesjach naukowych i współpracy Stowarzyszenia z poszczególnymi instytucjami. Poniżej przedstawiam, z konieczności tylko w zarysie, w oparciu o materiały dostarczone przez przewodniczących komórek, ich działalność w latach 1969—1972.

KOMISJA INFORMACJI NAUKOWEJ

Skład Komisji w latach 1969—1972 przedstawiał się następująco: Przewodnicząca — Hanna Zasadowa (BUW), Sekretarz — Wanda Kronman-Czajka (BUW), członkowie — kol. Halina Chamerska, Cecylia Duninowa, Teresa Jankowska, Helena Jarecka, Mirosława Kocięcka, Władysław Kowalczyk, Anna Lech, Henryk Sawoniak, Anna Sitarska, Hanna Uniejewska, Zbigniew Żmigrodzki.

W pracach Komisji ze strony Prezydium ZG SBP uczestniczył I Wiceprzewodniczący, kol. Edward Assbury; z ramienia Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek Ministerstwa Kultury i Sztuki brała udział kol. Ewa Gruberska.

W okresie nieobecności w kraju przewodniczącej Komisji kol. Hanny Zasadowej, funkcję tę pełniła kol. Hanna Uniejewska.

Prace Komisji Informacji Naukowej koncentrowały się głównie w okresie sprawozdawczym na przygotowaniach do ogólnokrajowej konferencji poświęconej

bibliotecznej działalności informacyjnej oraz na opiniowaniu projektów dokumentów związanych z organizacją systemu informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej w Polsce.

W ramach Komisji powołano zespół (kol. kol.: Halina Chamerańska, Cecylia Duninowa, Helena Jarecka, Mirosława Kocięcka, Wanda Kronman-Czajka, Anna Sitarska i Hanna Zasadowa), który opracował projekt tematyki konferencji, a następnie czuwał nad przebiegiem prac, opiniował wpływające referaty itp. W dalszych fazach prac program szczegółowy konferencji rozważany był zarówno na zebraniach plenarnych Komisji, jak w ramach zespołu, a także w węższych grupach zainteresowanych określoną tematyką referatów.

Członkowie Komisji Informacji Naukowej, w osobach kol. kol.: Hanny Uniejewskiej i Hanny Zasadowej, brali udział w opiniowaniu kilku wersji projektów uchwały o ogólnokrajowym systemie informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej przygotowanych przez CIINTE, ODIN PAN oraz zespół powołany przez KNiT.

Wyrażono również opinię na temat II wersji programu działalności informacyjnej w Polsce w latach 1972—1975, opracowanej przez Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej.

Ponadto Komisja Informacji Naukowej zgłosiła gotowość współdziałania z Komisją Wydawniczą ZG SBP, występując z propozycją opracowania drugiego, zaktualizowanego *Informatora o bibliotekach w PRL* oraz wydawnictwa o bibliotekach polskich w kilku wersjach językowych (ang., franc., niem., ros.) dla zagranicy. W związku z przychylnym ustosunkowaniem się Komisji Wydawniczej do tej propozycji nawiązano kontakt z autorkami pierwszego wydania *Informatora*. Koleżanka Alfreda Łuczyska zgłosiła gotowość podjęcia pracy, wyrażając jedynie wątpliwość, czy nie należałoby rozpocząć prac za 2—3 lata, w związku z reorganizacjami przeprowadzanymi w niektórych sieciach bibliotecznych. Powiadomiono o tym Komisję Wydawniczą osobnym pismem.

Wystąpiono również do Referatu ds. Okręgów z propozycją wytypowania spośród członków Komisji prelegentów, którzy mogliby wystąpić z referatami na temat bibliotecznej działalności informacyjnej.

W okresie sprawozdawczym odbyło się pięć zebrań plenarnych Komisji (15 I 1970, 7 IV 1970, 18 II 1971, 23 IX 1971, 6 VI 1972), 4 zebrania zespołu ds. konferencji poświęconej informacji naukowej (18 II 1970, 13 V 1970, 21 IV 1972 i 22 V 1972), zebranie zespołu kolegów zbierających materiał do referatu „Charakterystyka polskiego piśmiennictwa z zakresu informacji naukowej dokonana m.in. metodą analizy cytowań” (9 III 1971) oraz zebranie autorów referatów z zakresu badania potrzeb użytkowników informacji (12 XI 1971, 7 IV 1972). Ponadto przewodnicząca Komisji, kol. Hanna Zasadowa reprezentowała Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w Komisji ds. Bibliotek Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego i w Komisji Egzaminacyjnej dla dokumentalistów dyplomowanych.

KOMISJA WSPÓLPRACY BIBLIOTEK W ZAKRESIE GROMADZENIA ZBIORÓW

Komisja, której przewodniczy kol. Bolesław Świdorski, pracowała nad sporządzeniem planu specjalizacji i kooperacji (w nawiązaniu do Ustawy o bibliotekach z dn. 9 kwietnia 1968 r., później Uchwały Rady Ministrów nr 35 z dnia 12 lutego 1971 r. w sprawie rozwoju informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej) polskich bibliotek naukowych w zakresie gromadzenia zbiorów. Ponieważ problem ten stał się w naszym kraju przedmiotem pracy kilku zespołów, mianowicie Komisji Współpracy Bibliotek SBP, Sekcji ds. Zbiorów Bibliotecznych

Państwowej Rady Bibliotecznej oraz Podkomisji ds. gromadzenia, uzupełniania, opracowania i udostępniania zbiorów Komisji Rady Głównej ds. Bibliotek i Informacji Naukowej MOiSzW, wysiłki ich starano się skoordynować. Problem opracowania planu specjalizacji rozdzielono na trzy bardziej szczegółowe zagadnienia:

a) opracowanie zasad specjalizacji bibliotek naukowych w gromadzeniu zbiorów;

b) wytypowanie bibliotek naukowych, które mają być uczestnikami planu specjalizacji;

c) przydział poszczególnym bibliotekom dziedzin specjalizacji.

Opracowaniem zasad specjalizacji bibliotek w gromadzeniu zbiorów zajął się kol. Bolesław Świderski. Zagadnienie to zreferowano najpierw na posiedzeniu Sekcji ds. Gromadzenia Zbiorów Państwowej Rady Bibliotecznej (19 VI 1970 r.), a następnie — po dokonaniu poprawek wynikłych z dyskusji — na posiedzeniu Komisji Rady Głównej ds. Bibliotek i Informacji Naukowej MOiSzW (14 XII 1970).

Mając na uwadze bardziej racjonalne i planowe zaopatrzenie bibliotek polskich w bieżące czasopisma zagraniczne Komisja dokonała analizy *Wykazu czasopism naukowych prenumerowanych w krajach kapitalistycznych oraz odbiorców re-sortowych i pozare-sortowych w roku 1970* (Warszawa MOiSzW 1970). Analizę przesłano do Redakcji *Przeglądu Bibliotecznego* celem opublikowania.

Na terenie m. Łodzi wszczęto prace nad zacieśnieniem lokalnej, środowiskowej kooperacji bibliotek. Odbyło się w tej sprawie kilka narad przy wydatnej współpracy Biblioteki UŁ i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. L. Waryńskiego. Pomiedzy BUŁ i Miejską Biblioteką Publiczną nawiązano porozumienie i ustalono ogólne wytyczne polityki gromadzenia zbiorów w zakresie wydawnictw polskich, szczególnie regionalnych. BUŁ porozumiała się także z innymi bibliotekami Łodzi w celu przekazywania im — zgodnie z ich zadaniami i charakterem — bieżąco otrzymywanych publikacji polskich łączących poza profilem pomnażania zbiorów BUŁ (dotyczy to przede wszystkim dokumentów życia społecznego).

(Również w Łodzi powołano środowiskową Komisję Współpracy Bibliotek. Na jednym z posiedzeń omawiano sprawę kształcenia bibliotekarzy w Łodzi — kursy POKKB, Państwowe Studium Kulturalno-Oświatowe i Bibliotekarskie, kursy NOT, Międzywydziałowe Studium Bibliotekoznawstwa UŁ, dalej zapotrzebowania bibliotek i ośrodków informacji na wykwalifikowane kadry oraz perspektyw zatrudniania absolwentów Międzywydziałowego Studium Bibliotekoznawstwa UŁ oraz Państwowego Studium Kulturalno-Oświatowego i Bibliotekarskiego).

KOMISJA KATALOGOWANIA ALFABETYCZNEGO

Zgodnie z wytyczonym planem prac Komisji na lata 1969—1972 działalność Komisji powinna być koncentrować się na:

- 1) wykonaniu ostatecznej redakcji instrukcji katalogowej;
- 2) kontynuowaniu współpracy z IFLA Committee on Cataloguing;
- 3) współpracy w dziedzinie zagadnień katalogowych z różnymi instytucjami i bibliotekami w kraju.

Pierwsze zadanie nie zostało wykonane z powodów następujących: W sierpniu 1969 r. kol. Maria Lenartowicz, jako przedstawiciel Komisji, brała udział w Międzynarodowym Spotkaniu Ekspertów Katalogowych w Kopenhadze, na którym obradowano nad projektem opisu bibliograficznego, opracowanym przez M. Gormana. Obrady te stanowiły kolejny, po Konferencji Paryskiej, etap prac nad międzynarodowymi przepisami katalogowymi. Wyniki obrad w Kopenhadze, porównanie stanu prac nad nowymi przepisami katalogowymi w innych krajach, opartymi na uchwałach paryskich, z rezultatem kilkuletniej pracy Komisji —

uprzytomniły jej członkom, że w trybie pracy społecznej zredagowanie instrukcji przeciągnie się na bardzo odległe lata, o ile w ogóle da się wykonać.

To przeświadczenie skłoniło Komisję na jesieni 1969 r. do wszczęcia starań o powołanie redaktora instrukcji, na którego wybrano kol. Marię Lenartowicz, i o stworzenie możliwości wykonania tego zadania w ramach jej pracy służbowej w Bibliotece Narodowej.

Gdy starania u Dyrekcji Biblioteki Narodowej, prowadzone przez Przewodniczącą SBP, przy poparciu Dyrektora Instytutu Bibliograficznego, doc. dr Heleny Hleb-Koszańskiej, nie dały wyników i gdy okazało się bezskuteczne zwracanie się o pomoc w tej sprawie do Dyrektora Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek, Komisja zainteresowała sprawą instrukcji Zespół ds. Opracowania Zbiorów (Sekcji ds. Zbiorów Państwowej Rady Bibliotecznej).

Na posiedzeniu Zespołu w dn. 11 III 1971 r. przewodnicząca Komisji kol. Wanda Sokołowska, w obecności dwóch jej członków: Jadwigi Czarneckiej i Krystyny Pieńkowskiej, przedstawiła stan prac nad instrukcją oraz omówiła warunki konieczne dla ich kontynuacji. Ponownie referowała tę sprawę już sama na posiedzeniu Sekcji ds. Zbiorów Bibliotecznych w dn. 26 III 1971 r.

Na posiedzeniu Zespołu w dn. 11 III 1971 r. wysunięto dodatkowo kandydaturę kol. Krystyny Pieńkowskiej, jako ewentualnego redaktora przepisów dla wydawnictw ciągłych. Obecny na tym posiedzeniu Jan Woszczałyński z KNIiT poinformował, że przygotowanie instrukcji katalogowej można by włączyć do prac związanych z automatyzacją prac informacyjnych i z tego tytułu starać się o przyznanie etatu, względnie funduszu, z puli przyznanej na ten cel CIINTE, który mógł je przekazać Bibliotece Narodowej.

Pertraktacje prowadzone przez Departament Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek z Biblioteką Narodową co do sposobu przekazania funduszy z IINTE na zredagowanie instrukcji trwały bez mała rok. W lutym 1972 r., w związku z postanowieniem Państwowej Rady Bibliotecznej z dn. 27 I 1972 r., odbyła się w Departamencie Pracy Kulturalno-Oświatowej konferencja w sprawie organizacji prac nad instrukcją katalogowania. Na konferencji tej Przewodnicząca Komisji, upoważniona przez Prezydium SBP, reprezentowała Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich.

Ze strony Biblioteki Narodowej padło oświadczenie, że redakcja instrukcji może być wykonana w Bibliotece Narodowej jedynie jako praca zlecona. Propozycja ta nie została przyjęta.

Zakomunikowano, że Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy wyraziła zgodę, aby redakcję instrukcji podjęła kol. Maria Lenartowicz w ramach jej pracy służbowej.

Dyrektor Anna Romańska z Biblioteki Uniwersyteckiej oświadczyła, że redakcja instrukcji może być wykonana w Bibliotece Uniwersyteckiej pod warunkiem, że Biblioteka otrzyma z IINTE fundusze na opłacenie etatu dla redaktora. Według ostatnich przepisów Biblioteka rozporządza funduszem osobowym nie limitowanym etatami. Powiększenie tego funduszu pozwoli Bibliotece na zaangażowanie redaktora. W analogiczny sposób można by załatwić sprawę redaktorstwa kol. Krystyny Pieńkowskiej z Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi.

Ponieważ kol. Maria Lenartowicz w warunkach pracy Biblioteki Publicznej nie widzi możliwości podjęcia się redakcji instrukcji, pozostałoby więc tylko staranie się o to, aby redakcja przepisów była wykonywana w Bibliotece Uniwersyteckiej. Na nowo należałoby rozpocząć całą drogę starań, aby Biblioteka Uniwersytecka mogła otrzymać z IINTE fundusze na prowadzenie prac redakcyjnych nad instrukcją.

W realizowaniu drugiego punktu planu — współpraca z IFLA Committee on Cataloguing — Komisja opracowała: opinię nad projektem M. Gormana „Bib-

liographical data in national bibliography entries" (wysłana do IFLA); opinie do skomentowanego przez dr E. Veronę wydania „Statement of Principles adopted by the International Conference on Cataloguing Principles” (wysłana na adres: dr E. Verona, Zagrzeb); wykaz haseł ujednoczonych wyższych urzędów ustawodawczych i wykonawczych PRL, sporządzony według wzoru przyslanego z Moskwy (wysłany na adres: kol. Chrynkova, Moskwa); uwagi Komisji co do układu spisu instytucji i organizacji w obrębie państwa oraz spisu organizacji międzynarodowych (wysłane na adres: kol. Chrynkova, Moskwa); uwagi nad projektem „Standard Bibliographical Description” (wysłane na adres: IFLA Committee on Cataloguing); uwagi nad projektem spisu wydawnictw ciągłych (wysłane na adres: M-elle Bossuat, Paryż).

Opinie nad projektami opisów bibliograficznych wykonała kol. Maria Lenartowicz, materiały dla kol. Chrynkovej — kol. Wanda Sokołowska, uwagi nad projektem opisu wydawnictw ciągłych — kol. kol. Krystyna Pieńkowska i Maria Lenartowicz.

Ponadto, realizując trzeci punkt planu, Komisja opracowała (po wyczerpującej dyskusji uwagi (w redakcji kol. Marii Lenartowicz) do „Projektu polskiej instrukcji katalogowania alfabetycznego druków muzycznych XIX i XX w.” przygotowanego przez kol. Adama Mrygonia oraz przesłała Państwowej Radzie Bibliotecznej — Sekcji ds. Zbiorów Bibliotecznych — szczegółowy plan prac nad redakcją instrukcji katalogowej, przygotowany przez kol. kol. Marię Lenartowicz i Krystynę Pieńkowską.

W celu ujednoczenia opisu bibliograficznego w normie z przepisami katalogowania alfabetycznego, kol. kol. Jadwiga Czarnecka i Wanda Sokołowska uczestniczyły w dyskusjach nad normą opisu bibliograficznego w Podkomisji Normalizacyjnej w Bibliotece Narodowej.

W chwili obecnej członkami Komisji są: kol. kol. Władysława Borkowska, Jadwiga Czarnecka, Zofia Czaykowska, Irena Gawinkowa, Alina Gawinowa, Halina Ilmurzyńska, Maria Lenartowicz, Krystyna Pieńkowska, Wanda Plusińska, Henryk Sawoniak, Wanda Sokołowska.

W czerwcu 1971 r. zmarła kol. Hanna Pliszczyńska, aktywny i zasłużony członek Komisji od chwili jej powstania. Koleżanka W. Wolińska zrezygnowała z pracy w Komisji, zgłaszając swą współpracę jedynie w dziedzinie przepisów o katalogowaniu grupowym.

Komisja musi podkreślić szczególne trudności, jakie od niedawna rysują się w utrzymaniu przez nią kontaktu z IFLA Committee on Cataloguing. Spowodowała je zmiana form współpracy tej organizacji z komisjami ds. katalogowania w różnych krajach. Dawniej Komisja otrzymywała publikacje, wydawane przez IFLA Committee, bezpłatnie. Obecnie można je otrzymywać tylko odpłatnie. Ponieważ Komisja nie dysponuje przydziałem dewiz na zakup tego rodzaju wydawnictw, korzysta w tej chwili z wydawnictw, jakie na prośbę Przewodniczącej Komisji sprowadziła Biblioteka Uniwersytecka.

W okresie sprawozdawczym Komisja obradowała na 6 zebraniach.

KOMISJA BUDOWNICTWA I WYPOSAŻENIA BIBLIOTEK

Komisja Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek, której przewodniczącym jest kol. Edward Kossuth, wspólnie z Zarządem Okręgu Gdańskiego SBP i Biblioteką WSE w Sopocie zorganizowała w dniach 22 i 23 maja 1970 r. konferencję poświęconą problemom nowoczesnego budownictwa bibliotecznego na tle nowych obiektów bibliecznych: Biblioteki WSE w Sopocie i Biblioteki Akademii Medycznej w Gdańsku. W konferencji, połączonej ze zwiedzeniem obydwu bibliotek, wzięło udział około 80 osób.

KOMISJA DS. KSZTAŁCENIA I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

Komisja ds. Kształcenia i Doskonalenia Zawodowego przygotowała projekt jednolitego planu kształcenia bibliotekarzy. Projekt ten opracowany został po szerokiej dyskusji, na podstawie dwóch wstępnych dokumentów przedstawionych na posiedzeniu Komisji przez kol. Emilię Białkowską i kol. Stanisława Kubiakę. (Projekt ten stał się przedmiotem obrad posiedzenia plenarnego Zarządu Głównego SBP w czerwcu 1970).

KOMISJA KATALOGÓW CENTRALNYCH

W okresie sprawozdawczym funkcję przewodniczącego Komisji pełnił kol. Jan Pasiński do końca 1969 r., a od stycznia 1970 r. przejął ją kol. Janina Czerniatowicz. Komisja odbyła 2 zebrania: w marcu 1969 r. i w kwietniu 1970 r. oraz przygotowała i zrealizowała ogólnopolską konferencję w sprawie centralnych katalogów w grudniu 1969 r. Konferencja odbyła się z udziałem kierowników i redaktorów centralnych katalogów wraz z przedstawicielami zainteresowanych instytucji: Ministerstwa Kultury i Sztuki, Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, Komitetu Nauki i Techniki, CIINTE, ODIN PAN, Instytutów i Katedr Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego itp. w liczbie ok. 50 osób. W referatach omówiono stan prac nad centralnymi katalogami w Polsce i w świecie współczesnym oraz najnowsze techniki na usługach centralnych katalogów.

Celem konferencji było przedyskutowanie szeregu problemów i propozycji służących do uporządkowania i usprawnienia działalności na tym odcinku prac informacyjnych — wobec ich rozwoju, a równocześnie narastających i możliwości i trudności. Konferencja wyłoniła szereg wniosków i postulatów.

W związku ze sporządzeniem nowego wydania międzynarodowego informatora o centralnych katalogach i wypożyczaniu międzybibliotecznym pt. *Catalogues collectifs et service de prêt international*, podjętego przez IFLA — Komisja przy współpracy z Biblioteką Narodową (Zakład Katalogów Centralnych i Zakład Informacji Naukowej) opracowała i przesała we wrześniu 1969 r. obszerne materiały polskie w dwóch wersjach językowych — francuskiej i angielskiej.

KOMISJA BIBLIOTEK SZPITALNYCH

Głównym kierunkiem pracy Komisji, prowadzonej przez kol. Wandę Kozakiewicz, było przygotowanie ogólnopolskiej konferencji poświęconej problemom biblioterapii i bibliotekom szpitalnym. Z ramienia Prezydium ZG SBP pracami organizacyjnymi kierował I Wiceprzewodniczący, kol. Edward Assbury. Konferencja odbyła się dnia 22 III 1972 r. w Warszawie. Współorganizatorami konferencji byli: Ministerstwo Zdrowia, Towarzystwo Szpitalnictwa Polskiego, Związek Zawodowy Pracowników Służby Zdrowia. Ponadto przewodnicząca Komisji brała udział w opiniowaniu i korekcie projektu Zarządzenia Ministra Zdrowia w sprawie organizacji bibliotek szpitalnych, uczestniczyła w szeregu spotkań i szkoleń bibliotekarzy szpitalnych w poszczególnych okręgach (Koszalin, Opole, Wrocław), zorganizowała opublikowanie wyników ankiety dotyczącej stanu bibliotek szpitalnych w Polsce na łamach *Szpitalnictwa Polskiego* oraz *Bibliotekarza* w 1970 r.

KOMISJA BIBLIOTEK MUZYCZNYCH

W latach 1969—1970 wysiłki Komisji, której przewodniczy kol. Maria Prokopowicz, skoncentrowały się w tym okresie na sprawach związanych z działalnością Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych (AIBM), któ-

rego członkami jest pięć ogólnych bibliotek polskich mających wyodrębnione działy muzyczne (Biblioteka Narodowa, Biblioteki Uniwersyteckie w Warszawie, Wrocławiu i Toruniu oraz Biblioteka Instytutu Sztuki PAN w Warszawie). Starania Sekcji dotyczyły włączenia do AIBM Biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Katowicach oraz zorganizowania w Bibliotece PWSM w Katowicach w 1970 r. międzynarodowego sympozjum poświęconego organizacji bibliotek wyższych szkół muzycznych w krajach Demokracji Ludowej. Z tych dwu zamierzeń tylko pierwsze zostało załatwione pomyślnie — od 1970 r. Biblioteka PWSM w Katowicach została członkiem AIBM; natomiast zorganizowanie sympozjum nie doszło do skutku, gdyż NRD urządziło w tym samym roku w Berlinie międzynarodową naradę bibliotekarzy i przedstawicieli Ministerstw ds. Kultury na temat bibliotek muzycznych, ubiegając w ten sposób realizację naszego projektu.

W roku 1970 zaszła zmiana w składzie zarządu Sekcji Bibliotek Muzycznych. Na miejsce kol. Krzysztofa Mazura, który przeszedł do pracy dydaktycznej, został dokooptowany kol. Adam Mrygoń, kierownik oddziału Muzycznego Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Zebranie zarządu w nowym składzie odbyło się dn. 20 XI 1970 r. w Poznaniu. Omówiono na nim charakter i plan działalności Sekcji na r. 1971 oraz na najbliższe pięć lat do 1975 r. włącznie. Nawiązując do postanowień I Ogólnopolskiego Zjazdu Bibliotekarzy Muzycznych w Katowicach w grudniu 1965 r., nakreślono następujący ramowy plan corocznych spotkań bibliotekarzy muzycznych w formie konferencji roboczych, zjazdów lub sympozjów: Rok 1971 (IV kwartał) Krajowa Konferencja robocza bibliotek muzycznych w Poznaniu. Tematyka jej nawiązuje do poprzednich zjazdów i konferencji bibliotek muzycznych, a jednocześnie uwzględnia bieżące zagadnienia bibliotekarstwa muzycznego krajowego i międzynarodowego. Sekcja opracowała również plan perspektywiczny konferencji na lata 1972-1975.

Utworzenie w 1970 roku w łonie AIBM nowej Komisji (sekcji) Bibliotek Konserwatoriów i Akademii Muzycznych, której przewodniczącym został kol. Karol Musioł, kierownik Biblioteki PWSM w Katowicach, spowodowało konieczność ściślejszych wzajemnych kontaktów tego rodzaju bibliotek muzycznych polskich. Tak więc dn. 22 I 1971 r. w Bibliotece PWSM w Katowicach odbyła się I Ogólnopolska Narada kierowników Bibliotek Państwowych Wyższych Szkół Muzycznych, z udziałem kierowników wszystkich siedmiu Bibliotek Państwowych Wyższych Szkół Muzycznych w Polsce. Wyniki obrad ujęto w 5 wniosków, zawierających m. in. postulat pod adresem Sekcji Bibliotek Muzycznych oraz Zarządu Głównego SBP o wszczęcie starań w Ministerstwie Kultury i Sztuki w sprawie przyznania bibliotekom PWSM uprawnień i nazwy „biblioteki głównej”. Następne narady kierowników bibliotek PWSM będą organizowane co najmniej raz w ciągu roku.

W dniach 9-10 XII 1971 r. odbyła się w Poznaniu III Krajowa Konferencja Bibliotekarzy Muzycznych, w której wzięli udział przedstawiciele 23 bibliotek oraz reprezentanci Związku Kompozytorów Polskich. Podczas konferencji głównym przedmiotem dyskusji był opracowany przez kol. Adama Mrygonia „Projekt polskiej instrukcji katalogowania alfabetycznego druków muzycznych XIX i XX w.”

Ze względu na odległy termin opracowania ogólnej polskiej instrukcji katalogowania alfabetycznego druków zwartych nowych — Sekcja Bibliotekarzy Muzycznych postanowiła kontynuować pracę nad aneksem do teje instrukcji dotyczącym katalogowania druków muzycznych XIX i XX w. i dążyć do jak najszybszego jego opublikowania.

Drugim ważnym problemem, który rozpatrzono wspólnie z przedstawicielami Związku Kompozytorów Polskich, była sprawa czynnego włączenia się bibliotek polskich do zbierania opisów rękopisów muzycznych XVIII wieku dla RISM

(Répertoire International des Sources Musicales — Międzynarodowego Inwentarza Źródeł Muzycznych od najdawniejszych do 1800 r. włącznie, który jest czołową międzynarodową bibliografią muzyczną, aktualnie redagowaną przez AIBM). Uchwalono, że jakkolwiek praca merytoryczna będzie scentralizowana nadal w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie, to prace organizacyjne należy prowadzić kolektywnie, wspólnie z Sekcją Bibliotek Muzycznych SBP oraz Sekcją Muzykologiczną Związku Kompozytorów Polskich.

Ponadto Komisja zbadała sprawę przynależności bibliotekarzy muzycznych do SBP. Na przeszło 60 osób opiekujących się zbiorami muzycznymi zaledwie 1/3 jest członkami SBP. (Ankiety przeprowadzono w III kwartale 1971).

3 II 1972 r. odbyło się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie spotkanie przedstawicieli Sekcji Bibliotek Muzycznych SBP oraz Sekcji Muzykologicznej ZKP z kol. Adamem Mrygoniem oraz przedstawicielem Dyrekcji Biblioteki Uniwersyteckiej w celu omówienia współpracy nad zorganizowaniem prac bibliotek dla RISM.

KOMISJA DS. RACJONALIZACJI PRACY BIBLIOTECZNEJ

Komisja pracowała w składzie: Przewodniczący — mgr Stanisław Krzywicki, sekretarz — mgr Władysław Kowalczyk, członek — dr Stanisław Badoń, mgr Tadeusz Biernacki, mgr Aleksander Majorek. Komisja zgodnie z planem prowadziła pracę z zakresu racjonalizacji pracy bibliotecznej w oparciu o biblioteki województw szczecińskiego i koszalińskiego. Z tego głównie rejonu dokonano wyboru członków Komisji.

W okresie sprawozdawczym Komisja zajmowała się następującymi problemami:

1. Inspiracją tworzenia nowych wzorów sprzętu bibliotecznego oraz jego unifikacją. W tym celu wspólnie z władzami m. Szczecina dokonano wyboru wykonawców sprzętu bibliotecznego. Zadanie to przyjęły dwie spółdzielnie specjalizujące się w tym zakresie. Wartość wykonanego sprzętu za ostatnie 3 lata dla potrzeb bibliotek całego kraju wyniosła ok. 18 mln zł. Wytypowane spółdzielnie produkują aktualnie 31 rodzajów sprzętu bibliotecznego (poczynając od regałów aż do szaf do punktów bibliotecznych). W celu informacji wydano w 1970 r. wspólnie z Zarządem Okręgu SBP w Szczecinie katalog sprzętu bibliotecznego produkowanego w Szczecinie.

2. Wprowadzenia urządzeń technicznych do prac w bibliotekach. W tym zakresie podjęto szereg prac:

— zastosowano w bibliotekach ręczną kopiażkę do produkcji kart katalogowych. Jeden pracownik przez 6 godzin pracy wykonuje ponad 1600 kart katalogowych. Tym systemem objęto wszystkie biblioteki publiczne i większość bibliotek innych sieci;

— zastosowano w dużych bibliotekach sygnalizację świetlną do informacji w wypożyczalniach i czytelnich, wprowadzając równocześnie urządzenia do przesyłania rewersów do magazynów bibliotecznych;

— opracowano do prac służby informacyjnej w bibliotekach publicznych karty obrzeźnie perforowane (kartoteki regionalne, zatrudnienia, informacji o informacji).

3. Celem konfrontacji realizowanych prac w okresie sprawozdawczym, członkowie komisji wyjeżdżali dwa razy do bibliotek w NRD.

REFERAT SOCJALNO-BYTOWY

Działalność Referatu Socjalno-Bytowego, pod przewodnictwem kol. Haliny Ilmurzyńskiej, skoncentrowała się na załatwianiu spraw zgłaszanych przez

członków Stowarzyszenia oraz udzielaniu porad i informacji na tematy interesujące bibliotekarzy.

Interwencje były nieliczne, dotyczyły indywidualnych spraw socjalno-bytowych i zgodnie z kompetencjami przekazywane były do odpowiednich związków zawodowych. W jednym przypadku pozytywne załatwienie sprawy uzyskano bezpośrednio w Ministerstwie Kultury i Sztuki.

Referat udzielał informacji i porad, bezpośrednio, telefonicznie lub listownie (łącznie ponad 300). Dotyczyły one szerokiego wachlarza zagadnień. Na pierwszy plan wybijały się prośby o informacje z zakresu ustawodawstwa pracy; udzielano możliwie wyczerpujących odpowiedzi — chociaż w zakresie tym znacznie kompetentniejsze są lub powinny być związki zawodowe. Tam też wielokrotnie kierowano zainteresowanych po dalsze informacje lub pomoc.

Wiele zapytań z zakresu ustawodawstwa pracy wskazuje na to, że odpowiednie przepisy są nieznanie nie tylko pracownikom, ale i instytucjom zatrudniającym. W szczególności dotyczy to resortu szkolnictwa (biblioteki szkolne), gdzie bibliotekarze często zatrudniani są na etatach niebibliotekarskich.

Druga grupa informacji dotyczyła spraw kształcenia zawodowego wszelkich szczebli. Zapytań z tej dziedziny byłoby zapewne znacznie mniej, gdyby istniał odpowiedni aktualny i powszechnie dostępny informator o szkoleniu bibliotekarskim.

Dużą grupę stanowią zapytania w sprawach wynikających z braku lub niewystarczająco konkretnych przepisów prawnych. Typowe są spory (kończące się niekiedy w sądzie) o zakres odpowiedzialności materialnej bibliotekarzy za powierzony majątek; źródłem nieporozumień jest brak norm uzależniających obsadę etatową bibliotekarzy od liczebności księgozbioru, liczby czytelników, godzin otwarcia czytelni itp., brak przepisów o prawach do urlopów i zasadach zwrotu kosztów podróży dla pracujących doktorantów.

Z pracy Referatu wypływają wnioski dotyczące m. in.:

— potrzeby nawiązania bliższej współpracy SBP ze związkami zawodowymi na wszystkich szczeblach dla zapewnienia jak najszerzej i operatywnie działającej opieki nad pracownikami;

— zorganizowania łatwo dostępnego dla bibliotekarzy poradnictwa w zakresie przepisów prawnych (np. drogą odpowiednio skoordynowanych z instancjami związkowymi dyżurów radców prawnych);

— konieczności zweryfikowania lub opracowania odpowiednich przepisów dotyczących zakresu odpowiedzialności materialnej bibliotekarzy za powierzony majątek, określenia obsady etatowej bibliotek w zależności od liczebności księgozbioru, liczby czytelników i in. elementów, prawa do urlopu i zasad zwrotów kosztów podróży dla pracujących doktorantów;

— zapewnienia pracownikom bibliotek wszystkich szczebli bieżącej, aktualnej informacji o możliwościach kształcenia zawodowego i uzupełniania kwalifikacji (drogą okresowego wydawania specjalnego informatora oraz obowiązkowego zaopatrzenia bibliotek wszystkich sieci i szczebli w *Informator Bibliotekarza i Księgarza*).

SEKCJA BIBLIOTEK NAUKOWYCH

— Podobnie jak w poprzednich kadencjach, sekcja opracowała dla Prezydium opinie i notatki dotyczące przygotowywanych aktów normatywnych regulujących istotne sprawy bibliotek naukowych. Były to m. in. sprawy dotyczące instrukcji o ewidencji zbiorów bibliotecznych, projektu Uchwały o krajowym systemie informacji naukowej, projektu Ustawy o prawach i obowiązkach nauczyciela, regulacji uposażeń pracowników służby bibliotecznej.

W miarę możliwości przewodnicząca Sekcji, kol. Hanna Uniejewska, reprezentowała biblioteki naukowe we wszystkich ważniejszych naradach, zebraniach i spotkaniach, na których poruszano sprawy dotyczące działalności bibliotek naukowych i ich pracowników. W tym zakresie współpracowano z Sekcją Bibliotekarską Zarządu Głównego ZNP i innymi organizacjami i instytucjami oraz z odpowiednimi Komisjami Zarządu Głównego SBP. Szczególnie bliska współpraca łączyła Sekcję Bibliotek Naukowych z Komisją Informacji Naukowej.

SEKCJA BIBLIOTEK FACHOWYCH

Sekcja, którą kierowała kol. Anna Lech, przy współudziale I Wiceprzewodniczącego ZG kol. Edwarda Assburego zorganizowała w okresie sprawozdawczym kilka posiedzeń, na których omówione zostały: sprawy organizacyjne Sekcji, plan pracy i jego realizacja, metoda realizacji jednego z planowanych zadań, a mianowicie „Opracowanie projektu norm na podstawie czynności bibliotekarskich w bibliotekach fachowych”. Tej sprawie poświęcono dwa kolejne posiedzenia Sekcji, w wyniku których przygotowano projekt formularza badań czasochłonności pracy w bibliotekach fachowych; wytypowano rodzaje bibliotek, w których badania zostaną przeprowadzone; opracowano nową wersję projektu zarządzenia i wytycznych Przewodniczącego Komitetu Nauki i Techniki w sprawie organizacji i działalności bibliotek fachowych, uwzględniając w nim uwagi Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz uwagi resortów gospodarczych. Przepracowany projekt przesłano do KNIiT w dn. 28 II 1970 r. Prace nad projektem w. wym. norm są w toku.

SEKCJA BIBLIOTEK SZKOLNYCH I PEDAGOGICZNYCH

Sekcja, kierowana przez kol. Krystynę Lisowską, zapewniała stałą propagandę Stowarzyszenia na wszelkich ogólnokrajowych konferencjach i kursach — werbując nowych członków SBP spośród bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych oraz pracowników bibliotek szkół zawodowych. Propagowano również wydawnictwa SBP wśród bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych, pośrednicząc w kolportażu *Z doświadczeń bibliotek szkolnych i pedagogicznych*.

Staraniem Sekcji organizowano w pedagogicznych bibliotekach wojewódzkich i powiatowych stałe punkty informacyjne, prowadzone przez nauczycieli — członków SBP, a służące początkującym bibliotekarzom szkolnym i pedagogicznym, oraz tych, którzy pragną uzyskać kwalifikacje bibliotekarskie. Członkowie Sekcji załatwiali również wspólnie z Sekcją ZNP sprawy bytowe i prawne bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych.

Współpraca z Sekcją Biblioteczną ZNP dotyczyła także uprawnień do korzystania z usług bibliotecznych dla nauczycieli studiujących zaocznie.

Członkowie sekcji brali udział w seminariach organizowanych przez nauczycielskie ośrodki metodyczne dla bibliotekarzy szkolnych, jak również w innych seminariach i konferencjach poświęconych sprawom czytelnictwa uczniów i nauczycieli.

Dwukrotnie analizowano projekt jednolitego systemu kształcenia bibliotekarzy oraz — w związku z tym — przeprowadzono ankietę wśród członków Sekcji Bibliotecznej ZNP przy współpracy bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych.

W związku z ogłoszeniem przez UNESCO roku 1972 Międzynarodowym Rokiem Książki — zostały przesłane przez Sekcję do bibliotek szkolnych i pedagogicznych pisma zalecające urządzenie imprez popularyzujących książkę i czytelnictwo, organizowanie spotkań dyskusyjnych, udzielanie informacji na tematy związane z obchodami MRK. W dalszym ciągu Sekcja współpracuje ze szkołami

w przygotowaniu uczniów liceów ogólnokształcących i zawodowych do korzystania z informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej (organizując pomoc indywidualną i zespołową).

W związku z mocno stawianym dzisiaj zagadnieniem konieczności udoskonalenia pracy szkoły — Sekcja czynnie włączyła się w opracowanie planu perspektywnego pracy szkoły i kształcenia kadr pedagogicznych z uwzględnieniem szerszego programu wiedzy o książce (projekt został przedyskutowany i opracowany przez zespół przedstawicieli Sekcji ZNP i SBP).

SEKCJA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH I ZWIĄZKOWYCH

Sekcja Bibliotek Publicznych i Związkowych podjęła szereg prac samodzielnie oraz współdziałała w przedsięwzięciach organizowanych przez inne instytucje.

Do powołanej w I kwartale 1971 r. przy Zarządzie Głównym SBP Komisji Centralnej konkursu „Jak popularyzuję książkę radziecką” z ramienia Sekcji Bibliotek Miejskich i Związkowych jako przewodnicząca tej Komisji weszła kol. Izabela Nagórska. Brała udział w trzech kolejnych zebraniach Komisji w Warszawie, w ocenie materiałów konkursowych i przyznawaniu nagród. Na propozycję Zarządu Głównego przygotowała też artykuł podsumowujący przebieg konkursu, który ukazał się w *Bibliotekarzu*, w numerze 3 br.

Sekcja zebrała materiały naświetlające sytuację w zakresie koordynacji sieci bibliotek publicznych i pionu związkowego.

Materiały zebrane przez Sekcję z terenu Łodzi, Krakowa, Wrocławia i Warszawy wskazują, że we wszystkich wymienionych ośrodkach wielkomiejskich biblioteki publiczne prowadzą od lat działalność instrukcyjno-metodyczną na rzecz bibliotek publicznych i pionu związkowego.

Ścisłejsze porozumienie zostało zawarte przed kilku laty tylko pomiędzy Biblioteką Publiczną m. st. Warszawy a warszawską WKZZ, ale nie miało ono żadnych praktycznych konsekwencji. W Łodzi także kilkakrotnie wysuwano projekt uściślenia zasad współpracy zarówno ze strony Wydziału Kultury PRN, jak i Miejskiej Biblioteki Publicznej, jednak i one nie zostały zrealizowane.

Również po wydaniu Ustawy o bibliotekach nie doszło do porozumienia pomiędzy Wydziałami Kultury Rad Narodowych a Dyrekcjami bibliotek publicznych w sprawie konkretnych decyzji odnośnie koordynacji sieci bibliotek związkowych i publicznych.

Nie doprowadzono do likwidacji mikroorganizmów w wyżej wymienionych miastach. Jedynie w Krakowie WKZZ planuje w II półroczu 1972 r. przeprowadzenie, przy współudziale biblioteki Miejskiej i Wojewódzkiej, analizy pracy sieci bibliotek związkowych. Analiza ta ma posłużyć do sformułowania wniosków co do dalszego funkcjonowania niektórych małych bibliotek związkowych, a także do ewentualnego przekształcenia pewnych zamkniętych bibliotek związkowych na placówki środowiskowe, uzupełniając sieć miejską. W Warszawie są pewne zamierzenia WKZZ w tej sprawie. W związku z tym przeprowadza się lustracje bibliotek i stawia odpowiednie wnioski, trudno jednak przewidzieć efekty praktyczne tej akcji, ponieważ ostateczne decyzje będą należały do Rad Zakładowych. Tylko z okazji likwidacji Centrali Bibliotek Ruchomych Związku Zawodowego Budowlanych przekazano kilka punktów bibliotekom publicznym.

W Łodzi we wrześniu 1971 r. odbyło się w WKZZ zebranie nt. rozwoju czytelnictwa w bibliotekach związkowych. Zarówno MBP im. Ludwika Waryńskiego, jak i WBP wysunęły wniosek likwidacji mikroorganizmów bibliotecznych związkowych, nie rokujących rozwoju, i ewentualnie ich przekazania bibliotekom publicznym na zasadzie punktów bibliotecznych. Wniosek ten uzyskał akceptację

uczestników zebrania — przedstawiciele Zarządów Okręgów Zw. Zaw., niemniej do tej pory w jednym przypadku wpłynęła konkretna propozycja z terenu Łodzi, mianowicie Zarząd Okręgu Zw. Zaw. Pracowników Handlu i Spółdzielczości realizując zalecenie WKZZ zwrócił się do MBP o przyjęcie opieki nad trzema punktami bibliotecznymi liczącymi dod. 477 wol.

VI. WYDAWNICTWA SBP. PRACE REFERATU WYDAWNICZEGO

W okresie sprawozdawczym, tj w ciągu 36 miesięcy — od 1 maja 1969 r. do 30 kwietnia 1972 r. ukazało się nakładem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 21 książek i broszur o łącznej objętości 301,5 arkuszy druku (325,42 arkuszy wydawniczych), w globalnym nakładzie 111 770 egzemplarzy sprzedażnych. (Zob. Zestawienie książek wydanych, zał. 1).

W porównaniu z poprzednią kadencją Zarządu Głównego (30 IV 1966-30 IV 1969 r.) nastąpiła już w obrębie okresu sprawozdawczego (zamkniętego na pięć miesięcy przed upływem bieżącej kadencji) wyraźna poprawa merytoryczna: przy utrzymaniu tej samej ilości tytułów wydanych (21) — wzrosła o 42% objętość globalna w arkuszach wydawniczych i o 30% w arkuszach drukarskich. Bardziej prawidłowa kalkulacja nakładów książek doprowadziła z jednej strony do nieznanego zmniejszenia nakładów w skali globalnej (o ok. 9%) przy równoczesnej dalszej poprawie zbytu bieżącej produkcji, wyrażającego się nienotowaną dotychczas w sprawozdaniach liczbą 99% zbytu produkcji bieżącej wydawnictw zwartych SBP, przy zbycie ok. 83% produkcji bieżącej w poprzedniej kadencji.

W tej sytuacji wartość remanentów produkcji bieżącej z ostatnich trzech lat (włącznie z pozycjami wydanymi w ostatnich tygodniach) wynosi zaledwie 101 261 zł, a wartość remanentów produkcji dawnej (sprzed 1969 r.) — 243 367 zł, przy czym ulega ona stalemu powolnemu zmniejszeniu.

Systematyczna informacja o nowościach wydawniczych drogą rozsyłania przez Administrację Wydawnictw SBP bezpośrednio do bibliotek blankietów propozycji zamówień daje bardzo dobre wyniki i umożliwiła w ostatnich tygodniach okresu sprawozdawczego całkowite zlikwidowanie decyzją Prezydium Zarządu Głównego z dnia 18 V 1972 resztek kolportażu organizacyjnego prowadzonego jeszcze do niedawna w 4 okręgach. W najbliższych miesiącach przewiduje się wznowienie akcji kolportażu na nowych zasadach w porozumieniu z siecią księgarń Domu Książki.

Do najpoważniejszych osiągnięć wydawniczych okresu sprawozdawczego zaliczyć trzeba — obok kontynuacji stałych wydawnictw takich jak: *Informator Bibliotekarza i Księgarza*, *Literatura Piękna*. *Adnotowany Rocznik Bibliograficzny* wraz z odbitką „*Literatura Piękna dla Dzieci i Młodzieży*”, *Z Doświadczeń Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych* — wydanie pracy J. Korpały *Dzieje bibliografii w Polsce*, pracy *Bibliografia literatury dla dzieci i młodzieży 1945-1960*. *Przekłady* w opracowaniu A. Łasiewickiej i F. Neubert, pracy M. Dembowskiej *Metoda Bibliografii Polskiej Karola Streicherera*. Zaspokojeniem niewątpliwych potrzeb społecznych było dwukrotne wydanie *Skróconych przepisów katalogowania alfabetycznego* J. Grycza i Wł. Borkowskiej, publikacji *Księgozbiór podręczny powiatowej i miejskiej biblioteki publicznej* i *Księgozbiór podręczny gromadzkiej biblioteki publicznej* (w serii „Książki dla bibliotek”) oraz pracy K. Świerkowskiego *Księgoznawstwo dla każdego*. Pionierski w swojej dziedzinie charakter spełnia publikacja M. Czarnowskiej i J. Wojtyńska *Statystyka dla bibliotekarzy*.

W produkcji drukarskiej znajduje się aktualnie kilka prac o nieprzemijającej wartości, wśród nich pionierska bibliografia publikacji o powstaniu warszawskim

w okresie 25-lecia dr W. Kiedrzyńskiej z Instytutu Historii PAN pt. *Powstanie warszawskie w książce i prasie. Poradnik bibliograficzny, wznowienie poradnika metodycznego W bibliotece dla dzieci* opracowanego w Bibliotece Publicznej m. st. Warszawy pod redakcją I. Stachelskiej oraz wybór prac zmarłego doc. R. Przelaskowskiego pt. *Zagadnienia teoretyczne organizacji bibliotek. Studia i szkice*. (Pełne zestawienie produkcji wydawniczej w toku — zob. zał. nr 2).

Plány wydawnicze Stowarzyszenia opracowywane są przez Komisję Wydawniczą ZG, w której skład wchodzi: mgr Janina Cygańska — przewodnicząca, dr Janusz Dunin, mgr Helena Falkowska, prof. dr Karol Głombowski, doc. dr Józef Korpała, mgr Bernard Olejniczak, mgr Ewa Pawlikowska, mgr Adam Wróblewski — członkowie oraz z urzędu: prezes ZG, sekretarz generalny, skarbnik i kierownik Referatu Wydawniczego.

Projekty planów wydawniczych zatwierdzane są przez Naczelny Zarząd Wydawnictw Ministerstwa Kultury i Sztuki w oparciu o obowiązujące ogólnopaństwowe rygory ekonomiczne (możliwości produkcyjne, zasoby papieru, ocena hierarchii potrzeb), po czym akceptowane pozycje wydawnicze SBP wprowadzane są — począwszy od ubiegłego roku — przez NZW do zbiorczego zestawienia aprobowanych inicjatyw wydawniczych, które otrzymują do użytku wewnętrznego wszyscy wydawcy w Polsce.

Plan na rok 1972 jest w toku realizacji; plan wydawniczy na rok 1973 akceptowany został przez NZW wiosną br. (plan 1973 — zob. zał. nr 3).

CZASOPISMA SBP

Nakłady czasopism SBP nie uległy w okresie sprawozdawczym większym wahanom. Jedynie w odniesieniu do *Poradnika Bibliotekarza* stwierdza się w ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy stale wzrastające zainteresowanie, w konsekwencji którego nakład pisma wzrósł w roku bieżącym do 10 800 egz., tj. o ok. 13% w stosunku do nakładu poprzedniego okresu sprawozdawczego. Kształtowanie się nakładów czasopism w latach 1969—1972 ilustruje poniższa tabela.

Tytuł	Nakłady			
	1969	1970	1971	1972
<i>Poradnik Bibliotekarza</i>	9600	9400	9300	10 800
<i>Bibliotekarz</i>	5600	6300	6100	6000
<i>Przegląd Biblioteczny</i>	1400	1300	1500	

Pod względem merytorycznym czasopisma spotykają się na ogół z uznaniem czytelników, którzy pozytywnie oceniają ich przydatność. Pozytywna również była — generalnie rzecz biorąc — ocena czasopism przygotowana przez mgr Andrzeja Kłossowskiego i dr Karola Migonia na konferencję czasopism bibliotekarskich w Warszawie 5 października 1971 r.

Globalne wpływy z prenumeraty czasopism za pełne lata kalendarzowe 1969—1971 (a więc okres pokrywający się tylko w przybliżeniu z kadencją Zarządu objętą sprawozdaniem) wynosiły 2 423 332.— zł, globalne wydatki zaś 2 792 627.— zł, czyli strata wyraża się kwotą 369 295.— zł.

Wyjaśnić tu trzeba, że zysk z obu miesięczników — *Poradnika Bibliotekarza* i *Bibliotekarza* — za ten sam okres lat kalendarzowych 1969—1971 wynosi 219 872.— zł. Koszty wydawania kwartalnika *Przegląd Biblioteczny* wynosiły natomiast w ciągu lat 1969—1971 zł 978 927.—, a wpływy z tego tytułu zł 389 760.—. Powstający

w ten sposób deficyt (589 167.— zł) ulegnie jeszcze zwiększeniu po rozliczeniu kosztów produkcji nie wydrukowanego dotychczas rocznika 1971. Równocześnie wobec postępującej specjalizacji drukarni i trudności przydziału miejsca w drukarni naukowej, wydawanie *Przeglądu Bibliotecznego* napotykało na stale wzrastające trudności techniczne. W tej sytuacji Prezydium Zarządu Głównego podjęło w kwietniu 1971 r. decyzję wspólnego wydawania, poczynwszy od roku 1972, *Przeglądu Bibliotecznego* z Biblioteką PAN w Warszawie, przy czym całokształt spraw edytorskich — technicznych i ekonomicznych — przejęło od 1972 r. na zlecenie PAN — Ossolineum; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich reprezentowane jest w kolegium redakcyjnym kwartalnika przez połowę jego członków. Redaktorem naczelnym *Przeglądu* pozostaje kol. doc. dr Maria Dembowska. Praktyka powyższa znajduje precedens w wydawaniu przez czas dłuższy miesięcznika *Bibliotekarz* wspólnie z Biblioteką Publiczną m.st. Warszawy.

Do największych bolączek czasopism SBP należała w początku okresu sprawozdawczego uderzająca nieregularność ich ukazywania się i wielomiesięczne opóźnienia w wydawaniu poszczególnych numerów. W tym zakresie osiągnięto bardzo znaczną poprawę, choć aktualny stan rzeczy pozostawia jeszcze sporo do życzenia. Nadrabiając zaległości (wynikające głównie z permanentnego niedotrzymywania terminów przez drukarnie) wykonano w ciągu roku 1969 (od 1 V) po 6 numerów *Poradnika Bibliotekarza* i *Bibliotekarza*, w ciągu r. 1970 aż 13 numerów *Poradnika Bibliotekarza* i 17 numerów *Bibliotekarza*, w ciągu roku 1971 — 16 numerów *Poradnika Bibliotekarza* i 11 numerów *Bibliotekarza*. Interwencja dyrektora Departamentu PKOIB w drukarni zapewniła niemal całkowitą regularność ukazywania się *Poradnika Bibliotekarza*, którego w r. 1972 ukazało się (do 30 IV) 4 numery (za styczeń—kwiecień) z rocznika bieżącego. Zakład Graficzny Biblioteki Narodowej, który podjął się druku miesięcznika *Bibliotekarz*, ukończył w maju produkcję numerów do stycznia 1972 r. włącznie; numery za okres od lutego do czerwca br., gotowe redakcyjnie, oczekują w drukarni na wykonanie.

Kwartalnik *Przegląd Biblioteczny* wydany został za okres do końca 1970 r. Rocznik 1971 (połączone 4 zeszyty w jednym tomie poświęconym A. Łysakowskiemu) dostarczony został wydawnictwu przez Komitet Redakcyjny w marcu 1972 r. Ulokowano go w trybie interwencyjnym w drukarni, gwarantującej wykonanie go na jesieni br. Za terminowość wydawania zeszytów rocznika 1972 odpowiada Ossolineum.

*

Do najpoważniejszych problemów działalności wydawniczej SBP należy brak planu perspektywicznego wydawnictw zwartych, uwzględniającego we właściwej kolejności hierarchię potrzeb problemowych całego środowiska bibliotekarskiego. Wypracowanie takiego planu przez Referat Wydawniczy ZG i Komisję Wydawniczą ZG z udziałem specjalistów wydaje się być niezbędnym warunkiem prawidłowej i rytmicznej działalności wydawnictwa. Wiąże się też z tym problem trudności znalezienia odpowiednich autorów dysponujących zarazem doświadczeniem zawodowym i pisarskim, a przy tym czasem dla wykonywania w realnych terminach przyjętych zobowiązań. Problem ten jest w małym wydawnictwie, nie dysponującym na ogół pozycjami wymiennymi, zagadnieniem bardzo istotnym.

Trudności poligraficzne wydawnictw SBP nie mogą być traktowane w oderwaniu od gospodarki ogólnej w tej dziedzinie, w której wyraźna poprawa przewidziana jest dopiero za parę lat.

Bardzo poważną trudność praktyczną w pracy wydawnictwa — nie rozwiązana w obecnej kadencji ZG, podobnie jak i w kadencjach poprzednich — stanowią nieodpowiednie pomieszczenia do pracy redakcji i brak pomieszczeń magazynowych na papier i wyroby gotowe. Wynikają stąd poważne skutki organizacyjne

i ekonomiczne: 1) konieczność korzystania z usług tych drukarni, które dysponują odpowiednimi pomieszczeniami magazynowymi, co ogranicza możliwości w bardziej elastycznym lokowaniu naszych czasopism i książek w różnych zakładach poligraficznych; 2) wysokie koszty transportu przy częstych przerzutach papieru, narażających ponadto część masy towarowej na zniszczenie oraz wysokie koszty administracyjne wpływające ujemnie na rentowność pracy wydawnictwa.

VII. GOSPODARKA FINANSOWA

Sprawozdanie z gospodarki finansowej oraz stanu majątkowego SBP za okres I I 1969—31 XII 1971, które Prezydium Zarządu Głównego przedstawia, sporządzono na podstawie rocznych bilansów kontrolowanych w czasie trwania kadencji obecnego Zarządu Stowarzyszenia przez aparat rewizyjny Wydziału Finansowego, Główną Komisję Rewizyjną SBP oraz biegłego księgowego.

W okresie sprawozdawczym odbyły się następujące kontrole: Wydział Finansowy DRN za lata 1968/69 w roku 1971, Główna Komisja Rewizyjna za lata 1969, 1970, 1971 i od I do VI 1972 oraz rok rocznie kontrola dokonywana przez biegłego księgowego.

Sprawa ewidencji składek członkowskich nadal zostaje otwarta. Pomimo że uproszczono system rozliczeń — z kwartalnych na roczne, Prezydium Zarządu Głównego nie może ustalić aktualnych zaległości z braku dokładnych danych przesyłanych przez poszczególne Okręgi.

W ciągu ostatnich dwóch lat Stowarzyszenie prowadzi działalność finansową w oparciu o własne wygospondarowane środki. W roku 1970 Ministerstwo Kultury i Sztuki po przeanalizowaniu bilansu za rok 1969 oraz projektu budżetu na rok 1970 cofnęło dotację na działalność statutową nie widząc na podstawie rachunku ekonomicznego takiej potrzeby. Zaznaczono jednocześnie, że w uzasadnionych przypadkach SBP może starać się o dotację docelową. W tej sytuacji — Prezydium ZG podjęło w dn. 8 IV 1970 r. uchwałę oparcia gospodarki finansowej o własne środki płatnicze przy zachowaniu ogólnych przepisów finansowych, jak również limitów zatrudnienia. Oznacza to w konsekwencji dość szeroką swobodę w zakresie innych paragrafów. Mając jednak na uwadze nie tylko zabezpieczenie środków finansowych na rok bieżący, lecz także na lata następne, SBP zobowiązane jest do oszczędnej i planowej gospodarki w granicach zatwierdzonych budżetów i wypracowanych dochodów. Z tego względu działalność finansowa Stowarzyszenia oparta wyłącznie na środkach własnych musi ograniczyć obecnie w poważnym stopniu dotacje udzielane przez Zarząd Główny Okręgom. Okręgi nadal mogą korzystać z docelowych dotacji Rad Narodowych itp.

W roku 1969 Zarząd Główny udzielił dotacji 8 Okręgom na ogólną kwotę zł 40 500.—, a mianowicie: Koszalin — 7000.—, Kielce — 5000.—, Lublin — 6000.—, Łódź-m. — 6500.—, Łódź-woj. — 2000.—, Olsztyn — 3000.—, Poznań-m. — 8000.—, Zielona Góra — 3000.— zł.

W roku 1970 dotacje otrzymały: Koszalin — 8000.—, Lublin — 8000.—, Olsztyn — 3000.—, Poznań-m. — 24 500.—, Poznań-woj. — 5000.—, Szczecin — 10 000.—, Zielona Góra — 3000.—, co stanowi kwotę zł 61 500.—.

W roku 1971 dotacji udzielono tylko 3 Okręgom: Gdańsk — 3000.—, Łódź-m. — 3500.—, Poznań-woj. — 3500.—, na łączną kwotę zł 10 500.—.

Mimo pozornie niewielkich dotacji Zarządu Głównego, stanowią one jednak 40% wpływu z tytułu składek przekazywanych do Zarządu Głównego.

Należy zatem dążyć do tego, by Okręgi stały się samowystarczalne, ponieważ dochody z wydawnictw, przy małej rentowności pewnych pozycji, nie mogą po-

kryć wszystkich kosztów Stowarzyszenia związanych z jego działalnością merytoryczną.

W całokształcie gospodarki finansowej SBP orientują podane niżej skrócone zestawienia kwot preliminowanych, zrealizowanych wpływów i wydatków, funduszków obrotowych, wartości posiadanych wydawnictw itp.

Bilans poszczególnych lat zamyka się po stronie aktywów i pasywów następującymi sumami:

rok 1969 — 1 492 763.—
1970 — 1 141 007.—
1971 — 1 140 636.—

Wynik poszczególnych lat działalności wydawniczej przedstawia się następująco:

rok 1969 — zysk 416 404.—
1970 — zysk 140 205.—
1971 — strata⁴ — 55 648.—

ogółem biorąc wynik 3-letniej działalności (1 I 1969 — 31 XII 1971) wyraża się zyskiem zł 500 961.—, który przeszedł na fundusz obrotowy, pokrywając koszty działalności statutowej.

PLANOWANE DOCHODY

Rok	Składki	Subwencje	Sprzedaż	inne wpływy	Razem
1969	248 500	100 000	2 164 400	—	2 512 900
1970	325 300	—	1 864 000	10 000	2 199 300
1971	392 100	—	2 015 000	—	2 407 100
	965 900	100 000	6 043 400	10 000	7 119 300

FAKTYCZNE WPLYWY

Rok	Składki	Subwencje	Sprzedaż	Inne wpływy	Razem
1969	310 158	100 000	1 784 047	14 642	2 208 847
1970	295 520	—	1 659 527	214 103	2 169 150
1971	339 176	—	2 040 508	25 980	2 405 664
	944 854	100 000	5 484 082	254 725	6 783 661

PLANOWANE KOSZTY

Rok	Działalność statutowa	Okręgi	Wydawnictwa	Usługi zlecone	Razem
1969	655 300 (łącznie z Okr.)		1 843 300	—	2 498 600
1970	390 506	443 400	1 537 000	—	2 370 900
1971	387 100	425 700	1 840 100	—	2 652 900
	1 432 900	869 100	5 220 400	—	7 522 400

KOSZTY FAKTYCZNE

Rok	Działalność statutowa	Okręgi	Wydawnictwa	Usługi zlecone	Razem
1969	523 500 (łącznie z Okr.)		1 368 833	6 000	1 898 333
1970	416 778	284 410	1 708 575	10 000	2 419 763
1971	407 095	164 314	2 096 566	21 420	2 689 395
	1 347 373	448 724	5 173 974	37 420	7 007 491

⁴ Na wynik ten wpłynęło: zysk na wydawnictwach zwartych — zł 190 444.—, zyski nadzwyczajne — zł 410.—, strata na czasopiśmie — zł 243 987.—, straty ogólne — zł 2515.— (Strata na czasopiśmie to głównie produkcja Przeglądu Bibliotecznego oraz wydanie 4 zaległych numerów Poradnika Bibliotekarza).

FUNDUSZE STOWARZYSZENIA

Rok (31 XII)	Obrotowy	Środków trwałych	Inwestycyjny	Razem
1969	564 526	52 244	15 200	631 970
1970	313 913	52 244	15 200	381 357
1971	18 099	52 244	15 200	49 345

Na zmniejszenie się funduszu w środkach obrotowych wpływają duże koszty działalności statutowej, a stosunkowo małe dochody na tę działalność oraz bardzo duża strata na kwartalniku *Przegląd Biblioteczny*.

Poważną pozycją majątkową są remanenty wydawnictw zwartych i czasopism, które w okresie sprawozdawczym wynosiły⁵:

31 XII 1969	919 959.—
1970	744 561.—
1971	1 026 707.—

Wysokie remanenty wydawnictw z lat poprzednich nieprawidłowo określają majątek Stowarzyszenia. Są to już w przeważającej mierze pozycje zdeaktualizowane, nie rokujące żadnych wpływów.

W wyniku realizacji zaleceń pokontrolnych zweryfikowano zapasy wydawnicze, występując do MKiS z pismem o spisaniu zdeaktualizowanych wydawnictw z lat 1961—1968 na kwotę 320 037.— oraz czasopism *Poradnik Bibliotekarza* i *Bibliotekarz* z lat 1960—1967 na kwotę 45 338.—

Dla orientacji podajemy dane finansowe za okres I—IV 1972:

Środki pieniężne Zarządu Głównego SBP	12 384.—
„ „ Okręgów	402 337.—
Dochody	854 646.—
(w tym składki — 93 828.—; prenumerata — 133 360.—; wydawnictwa — 596 908.—; inne dochody — 30 550.—)	
Koszty	630 107.—
Remanenty (po spisaniu wydawnictw zdeaktualizowanych)	603 583.—
Zadłużenie Zarządu Głównego	132 000.—

Przedkładając niniejsze sprawozdanie Zarząd Główny prosi o zatwierdzenie działalności finansowej SBP.

ZAKOŃCZENIE

Jak wynika z przedłożonego sprawozdania z działalności Prezydium, komisji, sekcji i referatów Zarządu Głównego oraz ze sprawozdań dotyczących prac poszczególnych Okręgów — zakres działalności Stowarzyszenia jest szeroki i składa się z przedsięwzięć bardzo różnorodnych. Działalność ta jest jednak ograniczona szczupłością środków finansowych wypracowanych przez Stowarzyszenie, które wystarczają jedynie na pokrywanie wydatków bieżących (i to nie zawsze). Gdyby nie doraźna pomoc Ministerstwa Kultury i Sztuki, nie moglibyśmy nawet organizować corocznych sesji i konferencji naukowych.

Ta niepomyślna sytuacja finansowa zmusza do poszukiwania środków zaradczych. Jednym z rozwiązań byłoby polepszenie wyników finansowych wydawnictwa i w tym kierunku szły sugestie wypowiadających się w tej sprawie członków Zarządu Głównego. Niestety, nawet ta niewielka możliwa poprawa — uzależniona od pełnej i szybkiej sprzedaży nakładów książek i powiększenia prenumeraty

⁵ Sumy te obejmują łącznie wartość remanentów wydawnictw zwartych i czasopism z lat 1969—1971 oraz wydanych w latach poprzednich.

czasopism — nie będzie miała większego znaczenia (a pociągnie za sobą również pewne niewłaściwe konsekwencje w polityce wydawniczej SBP — skierowanie uwagi przede wszystkim na dochodowość wydawnictw). Samo więc, teoretycznie zawsze możliwe, usprawnienie działalności wydawniczej — nie zdecyduje o stanie finansów SBP.

Rozważany obecnie projekt wprowadzenia instytucji tzw. „członków wspierających” stanie się — być może — pewnym rozwiązaniem tej sytuacji, jednak sprawa wymagać będzie m.in. zmian statutowych. Sądzymy również, że w świetle nowych zamierzeń Stowarzyszenia i jego zadań Ministerstwo Kultury i Sztuki nie odmówi nam docelowych dotacji.

W obecnej sytuacji niewątpliwie brak naszemu Stowarzyszeniu tego rozmachu w działalności, który pozwoliłby mu być szeroko widocznym w całokształcie życia społeczno-kulturalnego kraju.

Nie inspiruje też poszczególnych ogniw Stowarzyszenia do szerszej działalności społeczno-kulturalnej obecny statut SBP, ujmujący problemy pracy SBP stosunkowo wąsko. Wobec zmieniających się funkcji naszej organizacji, konieczności dynamizowania jej działalności w zakresie wychowania społecznego, organizowania samokształcenia bibliotekarzy, wobec rozwoju informacji naukowej — integralnej części bibliotekarstwa — uzasadnione i pożądane są pewne zmiany w statucie, wprowadzenie takich sformułowań, które by wyraźnie określały współczesne cele i zadania Stowarzyszenia, jego ogniw i jego członków. Propozycje zmian w statucie — idące w kierunku rozszerzenia zadań i form pracy Stowarzyszenia, przedłużenia trwania kadencji zarządów okręgów do trzech lat, zmian w składzie Zarządu Głównego oraz rozszerzenia uprawnień Komisji Rewizyjnej — przedstawione zostaną oddzielnie.

Na zakończenie chciałbym, w imieniu Prezydium ZG, podziękować najgoręcej i najserdeczniej tym wszystkim osobom, których trud i wysiłek, społeczne zaangażowanie w pracy Stowarzyszenia pozwoliły na zrealizowanie omówionych w sprawozdaniu przedsięwzięć.

W szczególności chciałbym podziękować członkom Zarządu Głównego, Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego (który na szczęście mógł się ograniczyć do gotowości działania), wszystkim przewodniczącym i członkom komisji, sekcji i referatów Zarządu Głównego za ich wkład społecznej pracy dla dobra Stowarzyszenia i bibliotekarstwa, za rzetelne wypełnianie przyjętych na siebie obowiązków oraz zaangażowanie ideowe wykazane w działaniu.

Załącznik nr 1

ZESTAWIENIE KSIĄŻEK WYDANYCH W OKRESIE 1 V 1969 — 30 IV 1972

Lp.	Autor i tytuł	Ark. wyd.	Ark. druk.	Nakład egz. sprzedanych	Remanent
1969					
1	J. Korpała: <i>Dzieje bibliografii w Polsce</i>	31,97	29,00	3 000	—
2	Praca zbiorowa: <i>Z Doświadczeń Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych</i> . Rocznik 8	11,80	10,50	3 000	174
3	<i>Księga VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich 12—14 II 1963</i> (pod red. J. Kołodziej-skiej)	15,00	13,75	1 000	92
4	Praca zbiorowa pod red. E. Pawlikowskiej: <i>Informator Bibliotekarza i Księgarza na rok 1970</i>	11,00	17,00	9 300	204
		69,77	70,25	16 300	

Lp.	Autor i tytuł	Ark. wyd.	Ark. druk.	Nakład egz. sprzedażnych	Remanent
1970					
5	Praca zbiorowa: <i>Literatura Piękna 1967. Adnotowany Rocznik Bibliograficzny</i>	32,17	25,75	6 000	108
6	<i>Literatura Piękna dla Dzieci i Młodzieży 1967</i>	5,83	5,00	5 820	844
7	M. Dembowska: <i>Bibliografia Polska Karola Estreichera</i>	14,20	11,00	2 800	694
8	J. Grycz, Wł. Borkowska: <i>Skrócone przepisy katalogowania alfabetycznego. Wyd. IV</i>	8,50	12,75	9 800	—
9	Praca zbiorowa: <i>Informator Bibliotekarza i Księgarza na rok 1971</i>	12,50	17,00	9 300	—
10	L. Oplawska, H. Wiącek: <i>Księgozbiór podręczny gromadzkiej biblioteki publicznej</i>	6,50	7,00	4 800	465
11	L. Oplawska, H. Wiącek: <i>Księgozbiór podręczny biblioteki miejskiej i powiatowej</i>	16,50	12,00	800	—
		96,20	90,50	39 320	—
1971					
12	Praca zbiorowa: <i>Literatura Piękna 1968. Adnotowany Rocznik Bibliograficzny</i>	39,00	26,25	6 000	151
13	<i>Literatura Piękna dla Dzieci i Młodzieży 1968</i>	7,88	6,00	5 000	—
14	Praca zbiorowa: <i>Z Doświadczeń Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych. Rocznik 9</i>	13,50	11,25	3 000	37
15	M. Getter, A. Tokarz: <i>Wrzesień 1939 w książce, prasie i filmie. Poradnik bibliograficzny</i>	13,50	8,00	4 750	680
16	J. Grycz, Wł. Borkowska: <i>Skrócone przepisy katalogowania alfabetycznego. Wyd. V.</i>	8,50	12,75	9 800	—
17	A. Łasiewicka, F. Neubert: <i>Bibliografia literatury dla dzieci 1945—1960. Przeglądy</i>	16,90	15,00	2 800	—
18	Praca zbiorowa pod red. E. Pawlikowskiej: <i>Informator Bibliotekarza i Księgarza na rok 1972</i>	10,40	8,50	10 000	204
19	M. Czarnowska, J. Wojtyniak: <i>Statystyka dla bibliotekarzy</i>	6,25	5,25	3 800	—
		115,85	103,00	45 150	—
1972					
20	K. Świerkowski: <i>Księgoznawstwo dla każdego</i>	8,70	8,25	5 000	—
21	<i>Literatura Piękna 1969. Adnotowany Rocznik Bibliograficzny</i>	34,90	26,50	6 000	468
		43,60	37,75	11 000	

ZESTAWIENIE ZBIORCZE

Rok wydania	Ilość tytułów	Ark. wyd.	Ark. druk.	Nakład
1969	4	69,77	70,25	16 300
1970	7	96,20	90,50	39 320
1971	8	115,85	103,00	45 150
1972	2	43,60	37,75	11 000
Ogółem	21	325,42	301,50	111 770

ZESTAWIENIE PRODUKCJI WYDAWNICZEJ W TOKU

A. Tytuły przewidziane do ukończenia w okresie trwania kadencji ZG SBP, tj. do końca września 1972 r. (akceptowane do druku)

1. *Literatura Piękna dla Dzieci i Młodzieży 1969*
2. R. Przelaskowski: *Teoretyczne zagadnienia organizacji bibliotek*
3. *W bibliotece dla dzieci*
4. *Literatura Piękna 1970. Adnotowany Rocznik Bibliograficzny*
5. W. Kiedrzyńska: *Powstanie warszawskie w książce i prasie. Poradnik bibliograficzny*

B. Tytuły przewidziane do ukończenia do końca IV kwartału 1972 (w zaawansowanym stadium produkcji)

1. *Z Doświadczeń Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych. Rocznik 10*
2. *Informator Bibliotekarza i Księgarza na rok 1973*
3. *Literatura Piękna dla Dzieci i Młodzieży 1970*
4. St. Jeżyński: *Z książką za pan brat*

C. Prace redakcyjne w toku

1. *Przepisy prawne dla bibliotek publicznych* (w oprac. L. Bilińskiego, E. Gruberskiej, K. Podhorskiego)
2. R. Przelaskowski: *Biblioteki naukowe*
3. Z. Żydanowicz: *Przewodnik po bibliografiach obcych dla pracowników ośrodków informacji*

PLAN WYDAWNICZY NA ROK 1973

Lp.	Autor i tytuł	Ark. wyd.	Nakład planowany
1	<i>Informator Bibliotekarza i Księgarza na rok 1974</i>	13,00	10 000
2	J. Korpała: <i>O bibliografiach i informatorach. Poradnik</i>	14,00	10 000
3	B. Białkowska: <i>Książki dla bibliotek. Literatura dla dzieci i młodzieży 1945—1970. (Selektywny wybór literatury dla dzieci do lat 15 — pięknej i popularnonaukowej)</i>	30,00	10 000
4	Praca zbiorowa pod red. H. Skrobiszewskiej: <i>Prace o literaturze dla dzieci i młodzieży</i>	10,00	4 200
5	<i>Literatura Piękna 1971. Adnotowany Rocznik Bibliograficzny</i>	25,00	6 200
6	<i>Literatura Piękna 1972. Adnotowany Rocznik Bibliograficzny</i>	25,00	6 200
7	<i>Literatura Piękna dla Dzieci i Młodzieży 1971</i>	6,00	6 200
8	<i>Literatura Piękna dla Dzieci i Młodzieży 1972</i>	6,00	6 200

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI OKRĘGÓW SBP

za okres 1 VI — 31 XII 1971

I. SPRAWY ORGANIZACYJNE

1. LICZBA CZŁONKÓW SBP na 31 XII 1971 wynosiła 11 254, według niżej podanego ilościowego stanu członków w poszczególnych Okręgach:

Okręg	Liczba członków	Okręg	Liczba członków
1. Białystok	540	12. Olsztyn	264
2. Bydgoszcz	506	13. Opole	253
3. Gdańsk	675	14. Poznań-m.	380
4. Katowice	1 023	15. Poznań-woj.	972
5. Kielce	513	16. Rzeszów	511
6. Koszalin	544	17. Szczecin	406
7. Kraków-m.	333	18. Warszawa-m.	903
8. Kraków-woj.	596	19. Warszawa-woj.	400
9. Lublin	652	20. Wrocław-m.	358
10. Łódź-m.	384	21. Wrocław-woj.	563
11. Łódź-woj.	247	22. Zielona Góra	253

Największym Okręgiem są Katowice (1023 członków); drugie miejsce zajmuje Poznań - woj. (972) członków). Najmniejszym ilościowo Okręgiem jest Zielona Góra (235 członków).

W stosunku do roku 1969 liczba członków Stowarzyszenia wzrosła więc o około 1200 osób.

2. LICZBA ODDZIAŁÓW SBP na dzień 31 XII 1971 wynosi 269, według niżej podanego wykazu Oddziałów działających w poszczególnych Okręgach:

Okręg	Ilość Oddziałów	Okręg	Ilość Oddziałów
1. Białystok	19	12. Olsztyn	9
2. Bydgoszcz	14	13. Opole	7
3. Gdańsk	12	14. Poznań-m.	—
4. Katowice	16	15. Poznań-woj.	30
5. Kielce	16	16. Rzeszów	20
6. Koszalin	14	17. Szczecin	3
7. Kraków-m.	—	18. Warszawa-m.	—
8. Kraków-woj.	14	19. Warszawa-woj.	22
9. Lublin	19	20. Wrocław-m.	—
10. Łódź-m.	—	21. Wrocław-woj.	25
11. Łódź-woj.	16	22. Zielona Góra	12

W stosunku więc do roku 1969 liczba Oddziałów wzrosła o 17, w tym: w Okręgu Białystok 6, Łódź-woj. 4 i Poznań-woj. 12. W kilku Okręgach liczba Oddziałów zmalała przez zlikwidowanie Oddziałów nie przejawiających działalności.

3. AKCJA WERBOWANIA NOWYCH CZŁONKÓW. Wprawdzie liczba członków Stowarzyszenia z roku na rok stale wzrasta, ale w dalszym ciągu stan ilościowy Stowarzyszenia w stosunku do kilkudziesięcioletniej rzeszy pracowników bibliotek jest niezadowolający i procentowo zbyt niski. Toteż akcję werbowania nowych członków podejmowały i podejmują stale wszystkie Okręgi.

W okresie sprawozdawczym specjalny wysiłek w tym kierunku przejawili: ZO Gdańsk, który opracował tzw. „kartę informacyjną” w postaci ulotki zawierającej informacje o działalności i zadaniach Stowarzyszenia i zachęcającej do popierania przez wszystkich bibliotekarzy własnej organizacji zawodowej; ZO Katowice, który opracował i rozpropagował wśród bibliotekarzy, działaczy i instytucji kulturalno-oświatowych *Informator o SBP* o charakterze propagandowym; ZO Opole, który na seminariach wojewódzkich agitował przedstawicieli Oddziałów powiatowych do aktywniejszej pracy w SBP i zorganizował zebranie przedstawicieli 6 większych bibliotek m. Opola w celu ożywienia działalności Stowarzyszenia; ZO Poznań-woj., który w trosce o usprawnienie działalności terenowych ogniw Stowarzyszenia opracował instrukcję regulującą tok pracy Oddziałów powiatowych SBP; ZO Zielona Góra, w którym praca nad ożywieniem i uaktywnieniem działalności Oddziałów i pozyskiwania nowych członków wysunęła się na pierwsze miejsce w działalności Okręgu.

4. ZEBRANIA SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZE w okresie sprawozdawczym odbyły się w 9 Okręgach:

1) Białystok	20 IX 1969	6) Poznań-woj.	29 XII 1971
2) Gdańsk	26 XI 1969	7) Rzeszów	25 V 1970
3) Katowice	29 VI 1970	8) Warszawa-m.	22 VI 1970
4) Kraków-woj.	24 XI 1971	9) Warszawa-woj.	26 II 1972
5) Olsztyn	29 VI 1970	10) Wrocław-m.	26 V 1971

Zmiany na stanowiskach przewodniczących Okręgów nastąpiły w 6 Okręgach: w Białymstoku ustąpił kol. Władysław Malewski, a wybrany został kol. Stefan Asanowicz dyr. WiMBP; w Gdańsku ustąpił kol. Stefan Marcinkowski, a wybrany został kol. Adam Muszyński dyr. Biblioteki WSE w Sopocie; w Katowicach ustąpił kol. Stanisław Bożek, a wybrany został kol. Jan Kantyka dyr. Biblioteki Śląskiej; w Okręgu Kraków-m. ustąpiła kol. Irena Aleksandrowicz, a wybrana została kol. Aleksandra Mściszowa; w Olsztynie ustąpiła kol. Halina Keferstein, a wybrana została kol. Irena Suchta; w Rzeszowie ustąpiła kol. Aleksandra Misiowa, a wybrany został kol. Zdzisław Daraż dyr. WiMBP.

5. ZEBRANIA ZARZĄDÓW OKRĘGÓW. Ilość zebrań Zarządów Okręgów i Prezydów ZO wahała się w okresie sprawozdawczym od kilku do dwudziestu kilku (Poznań-woj. i Wrocław-woj.).

Tematyka zebrań Zarządów Okręgów dotyczyła wszędzie przede wszystkim spraw organizacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem problemu uaktywnienia i opieki nad Oddziałami; pracy sekcji, komisji, referatów i zespołów problemowych działających przy ZO; planów pracy i analizy dotychczasowej działalności, planowanych i podejmowanych akcji i imprez, spraw finansowych, a także spraw bytowych członków, wysuwania kandydatów do odnaczeń państwowych i społecznych.

Specjalnym tematem zebrań w r. 1970 były dyskusje nad „Projektem jednolitego systemu kształcenia bibliotekarzy”, które zorganizowało 10 Okręgów: Białystok, Katowice, Kraków-m., Lublin, Łódź-m., Poznań-m., Poznań-woj., Olsztyn, Szczecin i Wrocław-m.

W roku 1971 tematem dominującym na zebraniach Zarządów Okręgów było analizowanie i opracowywanie wniosków i dezyderatów z dyskusji środowiskowych organizowanych w Okręgach i Oddziałach w związku z „Wytęcznymi KC PZPR” na VI Zjazd Partii oraz przekazywanie ich jako postulatów bibliotekarstwa polskiego do Komitetów Wojewódzkich PZPR, Wydziałów Kultury WRN i do ZG SBP. Dyskusje takie zorganizowało 19 Okręgów.

Drugim tematem dominującym na zebraniach ZO była sprawa fachowych czasopism bibliotekarskich, konieczności ich regularnego wydawania, zakresu treści i współpracy — w związku z planowaną i zorganizowaną przez ZG SBP ogólnopolską konferencją redaktorów czasopism bibliotekarskich i bibliotekoznawczych.

Z ciekawszych tematów będących przedmiotem inicjatywy, starań i pracy ZO wymienić należy: 1) w Gdańsku opracowanie przez ZO specjalnego Memoriału postulującego utworzenie na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Gdańskiego trzyletniego zawodowego Studium Bibliotekarskiego (stacjonarnego i zaocznego) i przedłożenie go Rektorowi UG, który zgodził się na nadanie Memoriałowi właściwego biegu; w Lublinie — zagadnienia współpracy bibliotek publicznych ze szkołami w zakresie prowadzenia lekcji bibliotecznych oraz współpracy bibliotek w zakresie udostępniania zbiorów; w Poznaniu-woj. — opracowanie przez ZO uwag do projektu Wytycznych Kuratorium Okręgu Szkolnego i Wydziału Kultury WRN w sprawie współpracy bibliotek publicznych ze szkołami; we Wrocławiu-woj. — dyskusje nad problemem łączenia powiatowych bibliotek publicznych z powiatowymi domami kultury, które spowodowały połączenie PBP z Powiatowym Domem Kultury w Oleśnicy. Wszyscy dyskutanci wypowiedzieli się przeciwko połączeniu wyrażając opinię, że podporządkowanie bibliotek powiatowym domom kultury zaprzępaści długoletni dorobek bibliotek i zahamuje ich rozwój i jest niebezpiecznym eksperymentem.

6. SEKCJE, KOMISJE, ZESPOŁY I REFERATY. Przy Zarządach Okręgów w okresie sprawozdawczym działały następujące komórki organizacyjne, które były głównymi organizatorami i ośrodkami działalności merytorycznej Stowarzyszenia w Okręgach i Oddziałach.

SEKCJE:

- Bibliotek Publicznych w Okręgach: Gdańsk, Koszalin, Poznań-m., Poznań-woj., Warszawa-m., Wrocław-m., Rzeszów;
- Bibliotek Szkolnych w Okręgach: Gdańsk, Koszalin, Lublin, Poznań-m., Poznań-woj., Wrocław-m., Olsztyn, Rzeszów;
- Bibliotek Naukowych w Okręgach: Gdańsk, Koszalin, Olsztyn, Poznań-m., Szczecin, Warszawa-m., Wrocław-m.;
- Bibliotek Fachowych w Okręgach: Gdańsk, Koszalin, Szczecin, Warszawa-m.;
- Bibliotek Wojskowych w Okręgach: Gdańsk, Koszalin, Łódź-m., Szczecin, Warszawa-m.;
- Bibliotek Szpitalnych w Okręgach: Koszalin, Poznań-m., Poznań-woj., Szczecin, Warszawa-m., Wrocław-m.;
- Bibliotek Muzycznych w Okręgu Poznań-m.;
- Bibliotek Związkowych w Okręgach: Gdańsk, Koszalin, Poznań-woj., Szczecin, Warszawa-m.;
- Informacji Naukowej i Bibliograficznej w Okręgach: Katowice, Lublin, Łódź-m. Poznań-m., Szczecin.

KOMISJE:

- Budownictwa Bibliotecznego i Urzędzeń Bibliotecznych w Okręgach: Gdańsk, Katowice, Szczecin, Warszawa-m.;
- Kształcenia i doskonalenia bibliotekarzy w Okręgu Katowice;
- Podnoszenia kwalifikacji zawodowych w Okręgach: Gdańsk i Zielona Góra;
- Organizacji pracy i techniki bibliotecznej w Okręgu Katowice;
- Propagandowo-wydawnicza w Okręgach: Gdańsk, Katowice, Szczecin.

ZESPOŁY:

- Budownictwa, Lokali i urządzeń bibliotecznych w Okręgu Stołecznym;
- Historyczno-Pamiętnikarski w Okręgu Stołecznym;
- ds. Organizacyjnych i Zawodowych w Okręgach: Stołecznym i Poznań-woj.;
- ds. Opracowania Katalogu Centralnego Czasopism Lubelskich w Okręgu Lublin.

II. DZIAŁALNOŚĆ MERYTORYCZNA OKRĘGÓW

Działalność merytoryczna Okręgów w okresie sprawozdawczym w dużej mierze determinowana była przez główne nurty życia społeczno-politycznego i kulturalnego kraju. Był to bowiem okres z jednej strony — podsumowania dorobku i osiągnięć narodu z okazji 25-lecia PRL, a z drugiej — wytyczenia dalszej drogi rozwoju socjalistycznego Polski, opartego o głębokie przemiany ekonomiczne. Był to okres zwiększenia roli i znaczenia nauki, oświaty i kultury w procesie rozwoju całokształtu życia społecznego.

1. 25-LECIE PRL. W roku 1969 — jubileuszowym roku PRL, w którym odbyły się kolejne wybory do Sejmu i rad narodowych, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich — podobnie jak i inne instytucje i stowarzyszenia — podjęło próby podsumowania dorobku swej działalności w minionym ćwierćwieczu oraz starania i wysiłki dla uczczenia 25-lecia PRL specjalnie uroczystymi akcjami.

Jako najważniejsze imprezy o charakterze naukowym w tym zakresie wymienić należy przede wszystkim sesje naukowe, sympozja i konferencje.

Największą imprezą podjętą z inicjatywy ZG SBP przez Okręgi Wrocław-w. i Wrocław-woj. była Ogólnopolska sesja naukowa nt. „Rozwój bibliotek polskich w 25-leciu PRL na Ziemiach Zachodnich i Północnych”, zorganizowana w dniach 23—25 X we Wrocławiu przy współudziale 7 Okręgów północno-zachodnich: Gdańsk, Katowice, Koszalin, Olsztyn, Poznań, Szczecin, Zielona Góra, które opracowały poszczególne referaty.

Ponadto ZO Gdańsk zorganizował w dn. 12 XII 1970 uroczystą sesję XXV-lecia działalności SBP w Okręgu, na której referaty wygłosili: 1) kol. A. Bocheński nt. „Dzieje SBP w woj. gdańskim” i 2) kol. M. Pelczar nt. „Z dziejów książki w dawnym Gdańsku”, a Zarząd Oddziału w Elblągu przy współudziale Biblioteki Publicznej w dn. 13 V 1971 — sesję XXV-lecia bibliotekarstwa w powiecie elbląskim.

Drugą wielką imprezą było Sympozjum zorganizowane przez ZO Stołecznego nt. „Rola czasopisma w pracy naukowej i w życiu społecznym”; wygłoszone na nim referaty naświetliły rolę czasopism w okresie walki z okupantem i rolę dydaktyczno-wychowawczą i naukową w dobie obecnej.

Sesje popularnonaukowe i konferencje podsumowujące dorobek bibliotekarstwa na swoim terenie w okresie 25-lecia PRL zorganizowały Okręgi: Bydgoszcz, Katowice, Koszalin, Łódź-m., Kraków-woj., Poznań-m., i Poznań-woj. Wygłoszone na nich referaty zawierają poważny materiał dokumentacyjny wkładu bibliotekarstwa w ogólnopolski dorobek kultury w minionym ćwierćwieczu.

Z ważniejszych wymienić należy:

1) „25 lat pierwszej w Polsce Ludowej Katedry Bibliotekoznawstwa w Łodzi” — kol. H. Więckowska;

2) „Biblioteki Instytutów Naukowych w Łodzi w 25-leciu PRL” — kol. J. Siniarska-Czaplicka;

- 3) „Rozwój bibliotek w okresie 25-lecia PRL w Łodzi” — kol. Z. Rudnicka;
- 4) „Osiągnięcia bibliotek pedagogicznych w okresie 25-lecia PRL” — kol. E. Białkowska;
- 5) „Rozwój bibliotek pedagogicznych na białostocku w 25-leciu PRL” — kol. J. Radiukiewicz dyr. PBW w Białymstoku;
- 6) „Rozwój bibliotek wiejskich w 25-leciu PRL” — kol. J. Wołosz;
- 7) „20 lat działalności bibliotek publicznych na wsi w woj. koszalińskim” — kol. A. Majorek;
- 8) „Kierunki rozwoju bibliotek w Poznaniu w okresie 25-lecia PRL” — kol. S. Kubiak;
- 9) „Rola bibliotek w życiu kulturalnym Poznania” — kol. K. Ewicz;
- 10) „Czytelnictwo w bibliotekach publicznych Wrocławia w okresie 25-lecia”.

Najliczniej stosowaną formą uczczenia 25-lecia PRL, zarówno przez Zarządy Okręgów, jak i przez Zarządy Oddziałów — były odczyty, prelekcje i uroczyste zebrania i spotkania towarzyskie, które odbyły się w większości Okręgów i ich Oddziałach. Jako ciekawsze imprezy tego rodzaju wymienić należy:

- 1) zorganizowany przez ZO Stołecznego odczyt publiczny J. Gomułkiego pt. „Z warszawskiego Plutarcha — przegląd wybranych pozycji biografistyki warszawskiej ostatniego ćwierćwiecza”;

- 2) wieczór bibliofilski zorganizowany przez Sekcję Historyczną działającą przy ZO Lublin z prelekcją kol. S. Wojciechowskiego nt. „Ruch bibliofilski Lublina w 25-leciu PRL”.

Dwa Okręgi: Bydgoszcz i Katowice zorganizowały wyjazdy szkoleniowe członków SBP do innych miast wojewódzkich dla poznania najważniejszych obiektów powstałych w 25-leciu PRL, a ZO Koszalin zorganizował dla członków Sekcji bibliotek publicznych seminarium wyjazdowe pod hasłem „Szlakiem narodzin Polski Ludowej”.

Trzy Okręgi zorganizowały wystawy okolicznościowe: Białystok — wystawę ph. „25 lat książki polskiej w służbie społeczeństwa”; Katowice — wystawę ilustrującą polskość Bytomia w okresie zaborów i dorobek bibliotek w 25-leciu PRL; Łódź - m. — wystawę prac członków SBP w Łodzi w okresie 25-lecia PRL, która objęła 260 publikacji.

Ponadto członkowie SBP brali jak najczynniejszy udział we wszystkich Okręgach i Oddziałach w ogłoszonym przez Ministerstwo Kultury i Sztuki z okazji 25-lecia PRL współzawodnictwa bibliotek publicznych pod hasłem „Pomnażamy dorobek Polski Ludowej”. Szczególnie aktywnym uczestnictwem w tym ogólnokrajowym współzawodnictwie wyróżniły się Okręgi: Białystok, Bydgoszcz, Katowice, Poznań - woj. i Warszawa - woj.

2. UDZIAŁ CZŁONKÓW SBP W AKCJI WYBORCZEJ w 1969 roku do Sejmu i rad narodowych był żywy, aktywny i liczny. Brali oni udział w komisjach wyborczych wszystkich szczebli, pomagali w urządzaniu lokali wyborczych, byli współorganizatorami spotkań czytelników z kandydatami do Sejmu i rad narodowych, a na terenie swoich warsztatów pracy, tj. w bibliotekach organizowali wystawki literatury związanej z tematyką wyborów (tzw. „Kąciki wiedzy obywatelskiej”). Niektóre Okręgi (Białystok, Poznań - woj.) organizowały prelekcje i odczyty na aktualne tematy społeczno-polityczne. ZO Zielona Góra włączył się w dyskusję przedwyborczą poprzez opracowanie tzw. Memoriału pt. „Ocena sytuacji bibliotek i bibliotekarzy lubuskich” i przekazanie go do Prezydium WRN.

W wyniku wyborów wielu bibliotekarzy z szeregu Okręgów weszło w skład Rad Narodowych wszystkich szczebli, a dyr. MBP w Łodzi Roman Kaczmarek został wybrany na posła do Sejmu PRL.

3. OBCHODY 100 ROCZNICY URODZIN LENINA, przypadające na rok 1970, stanowiły trzecią płaszczyznę działalności społeczno-politycznej SBP. Udział członków naszego Stowarzyszenia w obchodach Roku Leninowskiego był masowy, aktywny i wyrażał się dużą różnorodnością form organizacyjnych. W obchodach tych wzięły udział wszystkie Okręgi i prawie wszystkie Oddziały Stowarzyszenia, i to nie tylko na szczeblu zarządów, ale i poprzez aktywne i zaangażowane włączanie się poszczególnych członków w inicjowanie i organizowanie imprez środowiskowych dla uczczenia Rocznicy.

Główną centralną imprezą był Ogólnopolski Turniej Wiedzy o Leninie, zorganizowany z inicjatywy Muzeum Lenina w Warszawie pod protektoratem Ministra Kultury i Sztuki. Celem Turnieju była popularyzacja w najszerszych kręgach społeczeństwa wiedzy o życiu i działalności Lenina. Przedstawiciel ZG SBP kol. J. Kornecka wchodziła w skład Głównego Komitetu Organizacyjnego, a w skład Wojewódzkich Komitetów Organizacyjnych wchodziła przedstawicielka Zarządów Okręgów SBP.

Przedstawiciele Zarządów Oddziałów pracowali w powiatowych i środowiskowych komisjach konkursowych. Zarządy Okręgów włożyły duży wysiłek w rozpropagowanie Turnieju i wraz z większością swoich członków aktywnie uczestniczyły w jego realizacji: koledzy nasi byli członkami wojewódzkich i powiatowych jury konkursowych, współpracowali w formułowaniu pytań eliminacyjnych wszystkich szczebli, a przede wszystkim udzielali pomocy w zakresie korzystania z materiałów związanych z konkursem. Członkowie Zarządów Okręgów i Oddziałów współpracowali również w przygotowywaniu wojewódzkich i powiatowych eliminacji, które miały przebieg bardzo uroczysty.

Pierwsze miejsce pod względem organizacji, ilości i jakości imprez zajął Okręg Lublin.

Główną formą obchodów Roku Leninowskiego organizowanych przez Okręgi SBP były sesje popularnonaukowe, konferencje, odczyty, prelekcje i wieczory literackie, poświęcone życiu, działalności i twórczości Lenina oraz jego stosunkowi do zagadnień kultury i literatury. Z ważniejszych imprez w tym zakresie wymienić należy:

1) referat problemowy kol. Jerzego Kossaka wygłoszony na zebraniu plenarnym ZG SBP w Łodzi nt.: „Lenin a kultura”;

2) referat kol. S. Krzemienia nt.: „Lenin o twórcach i twórczości” wygłoszony na sesji popularnonaukowej zorganizowanej przez ZO w Białymstoku;

3) sesję popularnonaukową zorganizowaną przez ZO Łódź-woj. z referatem problemowym nt.: „Lenin wśród Polaków”, na której dokonano przeglądu literatury poświęconej Leninowi oraz omówiono zagadnienie „Formy i metody działalności bibliotek w roku leninowskim”;

4) konferencję bibliotekarzy w Przemyśle zorganizowaną przez ZO Rzeszów, na której kol. L. Tokarska wygłosiła referat nt.: „Biblioteka ośrodkiem krzewienia wiedzy o Leninie”;

5) plenarne posiedzenie ZO Kielce, na którym przewodniczący Okręgu kol. S. Masztalerz wygłosił referat nt.: „Lenin bliski Polakom”;

6) zebranie ogólne bibliotekarzy zorganizowane przez ZO Łódź-m., na którym kol. J. Śmiałowski wygłosił referat nt.: „Polscy przyjaciele Lenina”;

7) zebranie ogólne bibliotekarzy krakowskich zorganizowane wspólnie przez ZO Kraków-m. i Kraków-woj. z odczytem kol. Maciąga „Lenin w literaturze”;

8) sesję popularnonaukową zorganizowaną przez Oddział w Bielsku-Białej, na której red. C. Kwiecień wygłosił referat problemowy nt. „Lenin w życiu i w literaturze”;

9) prelekcję tłumacza literatury radzieckiej, zorganizowaną przez Sekcję Bibliotek Wojskowych ZO Stołecznego, pt. „Postać Lenina w literaturze światowej”;

10) referat dyr. T. Jeziorskiego, wygłoszony na zebraniu ogólnym członków Okręgu Lublin, pt. „Zagadnienia kultury w poglądach Lenina”;

11) referaty: „Lenin a biblioteki” i „Lenin a świat książki” wygłaszane przez Wł. Witka w czasie kampanii sprawozdawczo-wyborczej w Oddziałach Okręgu Rzeszów;

12) odczyt kol. K. Wilińskiego pt. „Lenin a współczesność” wygłoszony na zebraniu ogólnym bibliotekarzy zorganizowanym przez ZO Lublin.

Ponadto Zarządy Okręgów podejmowały również prace bibliograficzne dotyczące życia i działalności Lenina oraz literatury o Leninie jako pomoc dla bibliotek w zakresie służby informacyjno-bibliograficznej: opracowywali poradniki, wystawki i plakaty; w tym zakresie na pierwszym miejscu wymienić trzeba ZO Szczecin, który opracował i wydał adnotowany poradnik bibliograficzny pt. *Włodzimierz Lenin* oraz specjalne zakładki do książek zawierające informacje o publikacjach związanych z Turniejem Wiedzy o Leninie.

Z innych imprez wymienić należy powołanie do życia przez ZO Wrocław-m. Punktu Konsultacyjnego „Wiedzy o Leninie” w Gabinetcie Marksizmu-Leninizmu Biblioteki Ossolineum.

4. OGÓLNOPOLSKA DYSKUSJA NAD „WYTYCZNYMI KC PZPR” NA VI ZJAZD PARTII była dominującym nurtem skupiającym środowisko bibliotekarskie wokół zagadnień życia społeczno-politycznego naszego kraju w 1971 roku. Bo — jak słusznie stwierdza w swoim sprawozdaniu przewodniczący Okręgu Warszawa-woj. dyr. Adam Zwoliński — VI Zjazd Partii był wydarzeniem o największej wadze jak dla całej Polski, tak i dla kultury polskiej, a więc i dla naszego zawodu. Toteż udział środowiska bibliotekarskiego w dyskusji przedzjazdowej nad „Wytycznymi” był w całym kraju żywy i aktywny.

We wszystkich Okręgach zostały zorganizowane zebrania środowiskowe i narady bibliotekarzy w Oddziałach i bibliotekach różnych typów, a wnioski, dezyderaty i deklaracje wzmożenia oddziaływania kulturalno-ideologicznego wśród czytelników zostały przeanalizowane i opracowane przez Zarządy Okręgów i w formie postulatów bibliotekarstwa polskiego dotyczących czytelnictwa i bibliotek przekazane do Komitetów Wojewódzkich PZPR, Wydziałów Kultury WRN i do ZG SBP.

Ponadto ZO Łódź-m. zorganizował konferencję o tematyce polityczno-wychowawczej z ref. Andrzeja Stempla nt.: „Działalność kulturalno-oświatowa w wojsku na tle najważniejszych problemów kultury w świetle »Wytycznych KC PZPR« na VI Zjazd Partii”. A z inicjatywy ZO Łódź-woj. członkowie Oddziału przy WBP dla uczczenia VI Zjazdu zebrali około 200 książek na sumę zł 2695 w celu wyposażenia punktu bibliotecznego na terenie wiejskim.

5. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE PROBLEMATYKI ZAWODOWEJ. Równolegle z działalnością „jubileuszową” i „akcyjną” o charakterze społeczno-politycznym Stowarzyszenie rozwijało wielokierunkowo swoją tradycyjną działalność zawodo-

wą, naukową i szkoleniową, organizując sesje popularnonaukowe, sympozja, konferencje i zebrania referatowo-dyskusyjne.

Inspirację dla wytyczania kierunków swej działalności — jak słusznie stwierdza przewodniczący Okręgu Gdańskiego dyr. Adam Muszyński — Zarządy Okręgów znajdowały w świadomości rosnącej roli książki i czytelnictwa, zwłaszcza naukowego (mimo defensywnych prorocztw o ich upadku) i — co się z tym wiąże — wzrastającej roli i znaczenia bibliotek i bibliotekarzy. Gwałtowny rozwój wiedzy i nauki, ruchu wydawniczego, szybkie tempo podnoszenia się poziomu umysłowego użytkowników bibliotek, a co za tym idzie i potrzeb czytelnicznych — obarcza bibliotekarzy ogromną odpowiedzialnością wobec środowiska i dyktuje im potrzebę wysokich kwalifikacji zawodowych. A jednocześnie budzi to konieczność stałej troski o żywotne potrzeby zawodu i właściwej opieki nad jego problemami, którą może dać tylko zorganizowany zbiorowy wysiłek całej bibliotekarskiej rzeszy. Taki jest głęboki sens istnienia SBP. Jest to jedyną organizacją zdolną zjednoczyć wysiłki wszystkich bibliotekarzy niezależnie od zajmowanego stanowiska i niezależnie od rodzaju biblioteki, w której pracują.

Zakres zagadnień problematyki zawodowej, które nurtują środowisko bibliotekarskie i które znalazły wyraz w licznych sesjach naukowych, konferencjach, referatach i odczytach organizowanych zarówno przez ZG, jak i przez Zarządy Okręgów, jest tak szeroki i różnorodny, że nie sposób w tym sprawozdaniu kadencyjnym dać pełen obraz całości i mnogości poruszanych tematów. Siłą rzeczy musimy ograniczyć się do uwypuklenia tych problemów, które dominowały w minionym trzyleciu. Oto one:

- reforma systemu kształcenia bibliotekarzy i sprawa zawodu bibliotekarskiego;

- zagadnienia służby informacyjno-bibliograficznej bibliotek wszystkich typów i szczebli ze szczególnym uwzględnieniem informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej;

- współpraca bibliotek wszystkich sieci i pionów;

- problemy bibliotek poszczególnych sieci, a zwłaszcza bibliotek szkolnych i pedagogicznych, szpitalnych, związkowych i muzycznych;

- problem postępu technicznego w pracy bibliotek;

- problemy budownictwa bibliotecznego i urządzeń bibliotecznych;

- zagadnienia z zakresu techniki bibliotecznej: instrukcji katalogowania alfabetycznego i systemu klasyfikacji dziesiętnej w świetle UKD;

- zagadnienia czytelnictwa powszechnego i bibliotek gromadzkich;

- tematyka historyczna związana z „jubileuszami” ludzi i bibliotek;

- organizowane przez ZO kontakty z przedstawicielami bibliotek zagranicznych.

a) Sprawa *kształcenia bibliotekarzy i zawodu bibliotekarskiego* — poza zasadniczym ujęciem tej sprawy na zebraniu plenarnym ZG w Łodzi w czerwcu 1970 roku, na którym przewodnicząca Sekcji Kształcenia Bibliotekarzy przy Państwowej Radzie Bibliotecznej kol. Emilia Białkowska wygłosiła referat problemowy nt. „Jednolity system kształcenia bibliotekarzy” — była przedmiotem ożywionych i bogatych w konstruktywne wnioski dyskusji organizowanych przez Okręgi: Poznań-m., Łódź-m., Kraków-m., Koszalin i Szczecin.

Była również przedmiotem zebrań referatowych, zorganizowanych m. in. przez ZO w Lublinie (12 XII 70), w Rzeszowie (7 V 70) i Krakowie

(gdzie referaty wygłosiła kol. Helena Więckowska nt. „Nowych prądów kształcenia i doskonalenia kadry bibliotecznej”) oraz na konferencji bibliotekarzy łódzkich (14 X 70) nt. „Kształcenia uniwersyteckiego bibliotekarzy”.

ZO Wrocław-m. i Wrocław-woj. zorganizowały wspólnie (12 V 1971) sesję popularnonaukową poświęconą problematyce zawodu bibliotekarskiego, na której referaty wygłosili: kol. H. Szwejkowska nt. „Kształtowanie się zawodu bibliotekarskiego i etyki zawodowej bibliotekarza”, kol. J. Bernard nt. „Zawód bibliotekarza — teoria i praktyka” i kol. J. Pasierski nt. „Bibliotekarz przyszłości”.

ZO Gdańsk opracował wspólnie z Komisją Oświaty i Nauki Prezydium WRN Memoriał postulujący utworzenie na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Gdańskiego trzyletniego Studium zawodowego bibliotekarskiego (stacjonarnego i zaocznego), który został przedłożony Rektorowi UG.

b) W zakresie *służby informacyjno-bibliograficznej bibliotek* potrzeby naszego życia społeczno-gospodarczego zrodziły w środowisku bibliotekarskim konieczność zajęcia się sprawą organizacji ośrodków informacyjnych i szerszego uwzględnienia problemu informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej nie tylko w pionie bibliotek naukowych i fachowych, ale również we wszystkich innych, a zwłaszcza w publicznych. Zapotrzebowanie społeczne zrodziło potrzebę przemyślenia zasad jak najściślejszej współpracy bibliotek wszystkich pionów w tym zakresie. Sprawy tej poświęcone były następujące imprezy:

— Sesja popularnonaukowa zorganizowana przez ZO Łódź-m. (1969 r.), na której referaty nt. „Stan i możliwości współpracy ośrodków informacyjnych bibliotek naukowych m. Łodzi” wygłosili kol. Z. Rudnicka i Z. Wilińska;

— narada dyrektorów wojskowych bibliotek naukowych i kierowników Ośrodków Naukowej Informacji Wojskowej, zorganizowana przez Sekcję Bibliotek Wojskowych działającą przy ZO Stołecznego, poświęcona zagadnieniu roli i zadań bibliotek w systemie wojskowej informacji naukowej;

— zebranie Sekcji Bibliotek Naukowych Okręgu Stołecznego (11 XII 1970), na którym kol. H. Chamerańska wygłosiła prelekcję o odbytym w Zakopanem polsko-czeskim sympozjum nt. „Stan i potrzeby informacji naukowej w naukach społecznych”;

— zebranie dyskusyjne z prelekcją kol. M. Dembowskiej pt. „Opinie pracowników nauki o służbie informacyjnej”, zorganizowane przez Sekcję Informacji Naukowej działającą przy ZO Lublin dla członków Okręgu i pracowników naukowych lubelskich uczelni oraz dwa inne zebrania tej Sekcji poświęcone omówieniu organizacji i warsztatów pracy poszczególnych ośrodków informacji i dokumentacji oraz najnowszych tendencji w tym zakresie;

— konferencja popularnonaukowa zorganizowana przez ZO Koszalin przy współudziale Oddziału Woj. NOT z referatami: „Rola i znaczenie informacji z uwzględnieniem metod i środków propagandy”, „Informacja firmowa i jej wpływ na nowoczesność technologii i konstrukcji”, „Aktualny stan i zadania ośrodków informacji naukowo-technicznej na terenie woj. koszalińskiego”. A także 3 zebrania Sekcji Bibliotek Fachowych działającej przy ZO, poświęcone zagadnieniu informacji naukowo-technicznej i czytelnictwu fachowemu w zakładzie pracy oraz zorganizowane (15 IV 71) przez ZO spotkanie bibliotekarzy naukowych, na którym dyr. Adam Muszyński wygłosił referat nt. „Zbiory bibliotek naukowych a zadania służby informacyjnej”;

— zebranie ogólne bibliotekarzy, zorganizowane przez ZO Poznań-m. (4 VI 1970), na którym kol. A. Górski wygłosił referat nt. „Zmiany organizacyjne w sieci informacji w Polsce”;

— zebranie Sekcji Informacji Naukowej działającej przy ZO Lublin (21 IX 1970), poświęcone działalności Ośrodka Informacji Techniczno-Ekonomicznej przy DO PKP w Lublinie;

— 4 spotkania członków Oddziału Rzeszów w różnych bibliotekach Rzeszowa, na których omawiana była specyfika działalności danej biblioteki i usług w zakresie służby informacyjno-bibliograficznej.

c) Trzeci temat wybijający się w problematyce zawodowej podejmowanej przez Okręgi SBP — to *współpraca bibliotek wszystkich sieci i pionów w zakresie gromadzenia zbiorów, ich specjalizacji i udostępniania w świetle Ustawy z 1968 r.*

Sprawie tej poświęcono szereg sesji, konferencji i zebrań referatowo-dyskusyjnych. Jako ważniejsze wśród nich wymienić należy:

— sesję popularnonaukową zorganizowaną przez ZO Wrocław-woj. (1969 r.), na której referat problemowy pt. „Współpraca bibliotek w regionie” wygłosiła kol. J. Kołodziejska;

— dwa zebrania plenarne członków SBP zorganizowane przez ZO Kraków-m. o podobnej tematyce, na których kol. Z. Jabłoński mówił o środowiskowej współpracy bibliotek krakowskich, a kol. Z. Skwarnicka „O współpracy bibliotek naukowych w środowisku poznańskim i wrocławskim”;

— konferencje problemowe poświęcone również współdziałaniu wszystkich sieci bibliotek w środowisku zorganizowane przez ZO Poznań-woj. na terenie Oddziałów w Ostrzeszowie, Chodzieży i Kępnie (IV 1971) oraz konferencja problemowa zorganizowana w Międzychodzie (19 X 1970) dla bibliotekarzy wszystkich sieci nt. „współdziałania bibliotek w zakresie zaspokajania potrzeb czytelniczych społeczeństwa”;

— zorganizowaną przez ZO Katowice (1969) naradę dyrektorów wszystkich bibliotek m. Katowice poświęconą współpracy bibliotek w dziedzinie gromadzenia zbiorów i prenumeraty czasopism;

— wykład kol. J. Pasierskiego, zorganizowany przez ZO Poznań-m. dla swoich członków, nt. „Specjalizacja bibliotek w zakresie gromadzenia zbiorów na przykładzie bibliotek rolniczych”;

— spotkanie pracowników bibliotek naukowych i niektórych publicznych z terenu m. Łodzi, zorganizowane przez Komisję Współpracy Bibliotek działającą przy ZO Łódź-m. w celu omówienia współpracy w zakresie służby informacyjnej w bibliotekach łódzkich (III 1970);

— konferencje problemowe nt. współdziałania bibliotek wszystkich sieci w środowisku, przeprowadzone we wszystkich Oddziałach przez ZO Poznań-woj.

d) *Problemy bibliotek różnych sieci.* Wśród różnorodnej zarówno w zakresie, jak i wadze zagadnień problematyki funkcjonowania, osiągnięć i niedomagań bibliotek różnych sieci i pionów — praca ZG i Okręgów w okresie sprawozdawczym skupiała się przede wszystkim na bibliotekach szpitalnych i szkolnych.

Inicjatywę zajęcia się „postawieniem na nogi” pozbawionych dotychczas zasad organizacyjnych bibliotek w szpitalach i innych zakładach leczenia zamkniętego podjęły prawie jednocześnie dwa Okręgi: Stołeczny i Wrocław-m., gdzie z inicjatywy kol. Wandy Kozakiewicz Sekcja Bibliotek Szpitalnych opracowała obszerny memoriał przedstawiony władzom miejskim, a postulujący konieczność poprawy stanu bibliotek w szpitalach miejskich we Wrocławiu pod względem jakości i stopnia opracowania księgozbiorów oraz obsady personalnej tych bibliotek; przy tym Sekcja przyjęła na siebie obowiązek dokształcania pracowników zajmujących się prowadzeniem bibliotek w szpitalach.

W Okręgu Stołecznym bardzo dużo dla uregulowania podstaw prawno-organizacyjnych bibliotek szpitalnych na terenie Warszawy zrobiła kol. Jadwiga Czarnecka, a zorganizowana przy ZO Sekcja Bibliotek Szpitalnych opracowała dla władz miejskich notatkę informacyjną o stanie bibliotek szpitalnych na terenie m. Warszawy; przy tym trzeba zaznaczyć, że dane takie zostały opracowane w ogóle po raz pierwszy.

Sekcje Bibliotek Szpitalnych powstały ponadto w Okręgach: Koszalin, Poznań-m., Poznań-woj. i Szczecin.

Sekcja Bibliotek Szpitalnych w Koszalinie zorganizowała (29 IV 69) konferencję, na której kol. IW. Kozakiewicz wygłosiła referat nt. „Czytelnictwo chorych i jego znaczenie w lecznictwie”, a ob. Irena Chmielewska, pracownik ZO Związku Pracowników Służby Zdrowia, udzieliła informacji o działalności bibliotek w zakładach leczniczych woj. koszalińskiego. Ponadto Sekcja zajęła się problemem prowadzenia zajęć z chorymi dziećmi w szpitalach. W roku 1971 zorganizowała 4 zebrania poświęcone organizacji pracy bibliotek szpitalnych w oparciu o wymianę doświadczeń tych bibliotek na terenie woj. koszalińskiego.

ZO Łódź-m. zorganizował w r. 1969 sesję popularnonaukową, na której jednym z przedmiotów obrad był stan, potrzeby i postulaty w sprawie bibliotek szpitalnych dla chorych na terenie m. Łodzi, naświetlone w referacie kol. E. Jan-kowskiej.

Klamrą spinającą pierwszy etap starań SBP o należyłą organizację bibliotek szpitalnych, ujmowaną przede wszystkim w aspekcie potrzeb biblioterapii, była zorganizowana przez ZG SBP w marcu 1972 r. przy współudziale Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej, Polskiego Towarzystwa Szpitalnictwa i Związku Zawodowego Pracowników Służby Zdrowia — Konferencja poświęcona biblioterapii i czytelnictwu chorych.

Przedmiotem dużej troski, niepokoju i nieustannych wysiłków, zwłaszcza niektórych Okręgów (Warszawa-m., Koszalin, Wrocław-m., Olsztyn, Poznań-m., Rzeszów) były sprawy organizacji warsztatów pracy, funkcjonowania i współdziałania bibliotek szkolnych i pedagogicznych z bibliotekami innych sieci oraz przynależność bibliotekarzy szkolnych do Stowarzyszenia.

Problemami bibliotek szkolnych zajmowały się w Okręgach powołane specjalnie w tym celu przez ZO Sekcje Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych. Zakres i kierunki ich działalności były różne.

I tak np. w Okręgu Stołecznym Sekcja Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych zajęła się niesieniem pomocy bibliotekom szkolnym w zakresie trudności etatowych, finansowych i lokalowych. Sekcja przygotowała wystąpienia do władz szkolnych o przydzielenie w szkołach o dużej liczbie uczniów dodatkowych etatów bibliotekarskich. Starania te — niestety — zostały przez Ministerstwo Oświaty odrzucone. Interweniowano również w Ministerstwie Oświaty i Państwowej Radzie Bibliotecznej, by nie likwidować godzin na prowadzenie biblioteki w małych szkołach. Interwencja ta spowodowała list PRB do Ministra Oświaty i — jak się zdaje — odniosła pożądany skutek. Sekcja opracowała również interwencje w sprawie zwiększenia kredytów na zakup książek dla bibliotek źle zaopatrzonych w lektury. W celu zabezpieczenia pomocy bibliotecznych Sekcja nawiązała kontakt z warsztatami szkolnymi Technikum Poligraficznego, które wydrukowało dla potrzeb bibliotek szkolnych Warszawy i woj. warszawskiego dwie tablice informacyjne dotyczące katalogów rzeczowych. Staraniem Sekcji zostały też zabezpieczone w Kuratorium kredyty na zakup potrzebnych druków dla wszystkich bibliotek szkolnych Warszawy.

Sekcja Bibliotek Szkolnych w Okręgu Wrocław-m. podjęła w listopadzie 1969 r. — jako akcję długofalową — prelekcje biblioteczne w szkołach podające informacje o bibliotekach wrocławskich, ich organizacji i sposobie korzystania.

Dużą aktywnością wyróżniała się Sekcja Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych działająca przy ZO Koszalin pod kierownictwem kol. Marii Fiedorowiczowej. W okresie sprawozdawczym Sekcja, zrzeszająca 103 bibliotekarzy i współpracująca ściśle z Zarządem Okręgu ZNP, odbyła 3 zebrania plenarne, na których były omawiane następujące zagadnienia: „Studium współczesnej rodziny i jej wpływ na wzrost trudności wychowawczych (ref. kol. Z. Szwarz), „Stan, działalność i problemy bibliotek szkół zawodowych w oparciu o materiały ankietowe” zebrane przez kol. M. Fiedorowicz i „Bezpieczeństwo i higiena pracy w bibliotekach szkolnych” naświetlone w referacie inspektora pracy ob. T. Kaczora.

Ponadto Sekcja Bibliotek Szkolnych prowadziła na zebraniach i konferencjach przeglądy nowości wydawniczych z zakresu pedagogiki oraz zorganizowała 27 pogadanek dla młodzieży w klasach licealnych dotyczących historii i gospodarki regionu oraz autorów „młodzieżowych”.

W lutym 1971 roku odbyło się zorganizowane przez ZO w Koszalinie sympozjum poświęcone działalności bibliotek szkolnych i pedagogicznych, zorganizowane przy współudziale ZNP, na którym referaty wygłosili: kol. M. Fiedorowicz nt. „Działalność szkolnych i pedagogicznych bibliotek woj. koszalińskiego w 25-lecie PRL” i kol. St. Mądrzak nt. „Współpraca bibliotek szkolnych z bibliotekami pedagogicznymi na przykładzie woj. koszalińskiego”.

Z inicjatywy ZO Olsztyn w maju 1971 roku odbyła się narada środowiskowa z udziałem wizytatora Kuratorium Okręgu Szkolnego, poświęcona współpracy bibliotek szkolnych z bibliotekami innych sieci, głównie publicznych; narada odbyła się w duchu możliwości współpracy wszystkich sieci dla dobra wspólnego — młodego czytelnika. W wyniku narady powołano komisję mającą na celu wprowadzenie w życie wysuniętych wniosków i podjętych uchwał.

W Okręgu Poznań-m. zrealizowano ważne zadanie zintegrowania bibliotekarzy szkolnych z innymi środowiskami bibliotekarzy przez udział bibliotekarzy szkolnych w imprezach organizowanych przez ZO dla wszystkich członków Okręgu, a Sekcja Bibliotek Szkolnych stała się platformą wymiany doświadczeń, poznania się i podnoszenia kwalifikacji.

Natomiast w Okręgu Rzeszów występowały nadal trudności w rozwijaniu działalności SBP na terenie bibliotek szkolnych. Fakt ten skłonił ZO do zawarcia porozumienia z Kuratorium Okręgu Szkolnego w sprawie współpracy bibliotek publicznych z bibliotekami szkolnymi. W tym celu został wydany specjalny dokument określający zadania bibliotek obu tych sieci w upowszechnianiu czytelnictwa.

Z innych imprez poświęconych bibliotekom szkolnym należy wymienić 2 odczyty zorganizowane przez ZO Poznań-m. (1971), a mianowicie: kol. M. Michałowskiej nt. „Rola informacji w bibliotece szkolnej” i kol. J. Pilachowskiego nt. „Nowoczesna biblioteka szkolna”, oraz zebranie Sekcji Bibliotek Szkolnych zorganizowane wspólnie z Okręgowym Ośrodkiem Metodycznym ZNP, na którym omówiono i przedyskutowano Biuletyn pt. *Współczesna biblioteka szkolna i jej rola w procesie dydaktycznym*.

Przedmiotem troski i usilnych starań SBP o polepszenie stanu organizacyjnego i działalności były również biblioteki związkowe.

Sekcja Bibliotek Publicznych działająca przy ZO Łódź-m. zebrała „Materiały informacyjne” nt. koordynacji sieci bibliotek publicznych i pionu związko-

wego z terenu Łodzi, Krakowa, Wrocławia i Warszawy. Z materiałów tych wynika, że jeżeli nie nastąpi porozumienie między Ministerstwem Kultury i Sztuki a CRZZ i CRZZ nie wyda zdecydowanego zarządzenia, będziemy mieli nadal do czynienia z fikcją rozbudowanej sieci bibliotek związkowych i często fałszywymi danymi nt. czytelnictwa w najmniejszych placówkach, nie zasługujących na miano biblioteki.

Również Sekcja Bibliotek Publicznych działająca przy Zarządzie Okręgu Stołecznego opracowała notatkę informacyjną o aktualnym — nie najlepszym zresztą stanie bibliotek związkowych w Warszawie.

ZO Rzeszów w związku z występującymi na jego terenie trudnościami w pracy bibliotek związkowych wystąpił z propozycją zwołania posiedzenia Komisji Kultury WKZZ w sprawie organizacji pracy tych bibliotek oraz ich współpracy z bibliotekami publicznymi stopnia wojewódzkiego i powiatowego.

Spśród Sekcji Bibliotek Związkowych działających w Okręgach: Gdańsk, Koszalin, Szczecin i Warszawa-m., najżywszą działalność przejawiała Sekcja Bibliotek Związkowych w Koszalinie. Sekcja współdziałała ściśle z Wojewódzką Komisją ZZ, organizowała seminaria dla pracowników tych bibliotek, na których obok techniki bibliotecznej omawiane były sprawy informacji bibliograficznej i jej znaczenia w upowszechnianiu czytelnictwa oraz zasady i formy łączenia pracy bibliotecznej z pracą kulturalno-oświatową na terenie zakładu pracy.

Przedmiotem pionierskiej akcji Stowarzyszenia były biblioteki muzyczne. Akcję podjęła Sekcja Bibliotek Muzycznych w Okręgu Poznań-m., która w listopadzie 1970 roku zorganizowała zebranie Sekcji z udziałem kol. M. Prokopowicz z Biblioteki Narodowej oraz przedstawicieli z Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteki Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Katowicach i Biblioteki Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, na którym omówiono plan pracy sekcji na najbliższe 5 lat oraz ustalono tematykę i orientacyjne terminy krajowych konferencji i ogólnopolskiego zjazdu bibliotekarzy muzycznych. Przewidywano również problem szkolenia bibliotekarzy muzycznych oraz omówiono sprawy współpracy międzynarodowej w tym zakresie.

W grudniu 1971 roku odbyła się 2-dniowa konferencja bibliotekarzy muzycznych, zorganizowana przez Sekcję Bibliotekarzy Muzycznych w Poznaniu, Bibliotekę Główną UAM oraz Bibliotekę PWSM, z udziałem 30 osób. Głównym tematem obrad była dyskusja nad projektem polskiej instrukcji katalogowania alfabetycznego druków muzycznych.

Inne Sekcje problemowe: Bibliotek Naukowych, Publicznych, Wojskowych i Fachowych kontynuowały na ogół rytmicznie i systematycznie swoją pożyteczną działalność przez organizowanie w Okręgach i Oddziałach konferencji, odczytów, prelekcji i zebrań referatowo-dyskusyjnych na tematy związane z działalnością bibliotek tych pionów.

Wśród imprez z tej dziedziny jako ważniejsze wymienić należy:

— referat kol. Marii Dembowskiej nt. „Biblioteki w opinii pracowników nauki” wygłoszony na konferencji zorganizowanej przez Okręg Łódź-m.;

— referat kol. Stefana Kotarskiego nt. „Główne kierunki pracy bibliotek naukowych” wygłoszony na zebraniu Sekcji w Koszalinie;

— zorganizowane przez Sekcję Bibliotek Wojskowych działającą przy ZO Stołecznego spotkanie przedstawicieli wojskowych bibliotek naukowych całego kraju, na którym postulowano utworzenie jednolitej sieci bibliotek naukowych i fachowych oraz nowelizację działu 355 UKD. Zarząd Sekcji powołał komisję, która uczestniczyła w opracowaniu projektu zarządzenia Ministra Obrony Naro-

dowej w wyżej wymienionej sprawie. Na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym Sekcji płk Stefan Rosołowski wygłosił referat nt. „Prace publicystyczne i naukowe bibliotekarzy wojskowych”;

— referaty podsumowujące dorobek bibliotek publicznych na terenie poszczególnych województw w okresie 25-lecia PRL; m.in. kol. J. Bernarda — omawiający „20 lat publicznych bibliotek na wsi dolnośląskiej” (Wrocław-m.), kol. J. Korpały pt. „Tradycje bibliotekarstwa powszechnego w Krakowie” i kol. M. Adrianka pt. „Tradycje lubelskiego bibliotekarstwa publicznego” (Lublin).

W zakresie bibliotek fachowych najwyższą działalność w okresie sprawozdawczym wykazywała Sekcja Bibliotek Fachowych działająca przy ZO Koszalin. Sekcja, współpracując z Wojewódzką Komisją ZZ, odbyła 7 zebrań, na których omawiane były sprawy dotyczące: służby informacyjnej w bibliotece fachowej, współpracy bibliotek fachowych z NOT, nowoczesnego wyposażenia tych bibliotek i mechanizacji informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej, prasy fachowej, jej znaczenia i upowszechnienia. Ponadto członkowie sekcji uczestniczyli w konferencji naukowo-technicznej zorganizowanej w październiku 1971 r. przez NOT, której tematem wiodącym były zagadnienia informacji naukowo-technicznej i czytelnictwo fachowe w zakładzie pracy.

Sprawy bibliotek fachowych były również tematem sesji popularnonaukowej zorganizowanej w 1969 r. przez ZO Łódź-m., na której kol. Danuta Przybysz wygłosiła referat nt. „Biblioteki fachowe m. Łodzi”.

e) Problemy *postępu technicznego w pracy bibliotek* i konieczności unowocześnienia organizacji warsztatów pracy stanowiły jedno z czołowych zagadnień problematyki zawodowej i na zebraniach organizowanych przez Okręgi znalazły swoje forum dyskusyjne, przede wszystkim w Okręgach: Stołecznym, Kraków-m. i Szczecin.

ZO Stołecznego zorganizował w październiku i listopadzie 1969 r. cykl referatów nt. „Automatyzacja i mechanizacja prac bibliotekarskich, bibliograficznych i dokumentacyjnych” ze specjalnym uwzględnieniem „Perspektyw układu klasyfikacji dziesiętnej jako międzynarodowego języka informacyjnego” (naświetlonych w referacie kol. Eugeniusza Ścibora), a następnie w r. 1970 odczyt kol. Zbigniewa Daszkowskiego nt. „Zastosowanie elektronicznych maszyn cyfrowych w bibliotekach zachodnioniemieckich”.

ZO Kraków-m. zorganizował 2 odczyty kol. J. Czerniego nt. „Zastosowanie kardexu w ewidencji czasopism” i „Mechanizacja i automatyzacja informacji w świetle Kursu VINITY w Moskwie” oraz dwa zebrania naukowe członków Okręgu, na których referaty wygłosili: kol. J. Baumgart nt. „Mechanizacja i automatyzacja w bibliotekach — sprawozdanie z 35 Sesji IFLA w Kopenhadze” oraz kol. A. Pach nt. „Problemy automatycznego wyszukiwania i przetwarzania informacji naukowej”.

Również ZO Szczecin poświęcił wiele uwagi i miejsca w swojej działalności: tym problemem, a mianowicie:

— na jednym z zebrań w ramach „czwartków bibliotekarskich” (14 V 70) prelegenci, kol. kol.: S. Badoń, T. Cieślak i M. Wielopolska omówili zagadnienia dotyczące aktualnego stanu mechanizacji i automatyzacji w bibliotekach naukowych Szczecina;

— na spotkaniu bibliotekarzy w Gmachu Politechniki kol. Lechosław Gwiazdowski wygłosił referat nt. „Problemy postępu technicznego w bibliotekach”, a Sekcja Bibliotek Technicznych zorganizowała 29 wycieczek do różnych zakładów pracy w celu wymiany doświadczeń i zapoznania się z formami pracy na odcinku postępu technicznego i racjonalizacji.

Ponadto na konferencji miesięcznej członków ZO Łódź - m. kol. Z. Daszkowski wygłosił referat nt. „Zastosowanie komputerów w pracy bibliotekarskiej”.

f) Drugie zagadnienie z zakresu polepszenia stanu organizacyjnego bibliotek — już w mniejszej i bardziej realnej na obecnym etapie skali naszych możliwości — to *problemy budownictwa bibliotecznego i urzędzeń bibliecznych*, dręczące polskie środowisko bibliotekarskie od dawna.

W okresie sprawozdawczym w tej dziedzinie żywą i konkretną działalność wykonała Sekcja Budownictwa i Urzędzeń Bibliecznych działająca przy ZO Katowice, zrzeszająca w swoich szeregach członków SBP, którzy tymi sprawami zajmują się z racji wykonywanych obowiązków służbowych. Sekcja prowadziła poradnictwo i konsultacje w sprawie wystroju wnętrz, doboru urzędzeń, głównie rodzaju regałów oraz źródeł ich nabycia. Porad takich Sekcja udzieliła kilku MEP w woj. katowickim oraz kilkunastu bibliotekom Zakładowych Ośrodków Informacji Technicznej i Ekonomicznej w rejonie górnictwa. Przewodniczący Sekcji zaprojektował nowy wzór wielofunkcyjnych regałów metalowych z zastosowaniem nowych rozwiązań technicznych, w które została wyposażona Biblioteka Naukowa Ośrodka Informacji Naukowo-Technicznej GIG w Katowicach i Krakowie. Ponadto członkowie Sekcji wygłosili szereg prelekcji nt. budownictwa i wyposażenia wnętrz na zebraniach bibliotekarzy organizowanych przez ZO Katowice.

Problemy budownictwa bibliotecznego w swej działalności wyeksponował również ZO Gdańsk, który z inicjatywy i przy współpracy Komisji Budownictwa i Wyposażenia Bibliotek ZG SBP oraz Dyrekcji Biblioteki WSE w Sopocie zorganizował w dniach 22—23 V 1970 ogólnokrajową konferencję, na którą złożyły się 3 referaty. Dwa z nich: kol. Adama Bocheńskiego i kol. Adama Muszyńskiego poświęcone były realizacji budowy dwóch nowych gmachów: Biblioteki AM w Gdańsku i Biblioteki WSE w Sopocie. Trzeci referat nt. „Nowoczesnych tendencji w budownictwie bibliotecznym” wygłosił kol. Jerzy Wierzbicki.

g) *Bibliografia i bibliotekoznawstwo*. Problematyka naukowa i teoretyczna z zakresu bibliografii i bibliotekoznawstwa znalazła swój wyraz w następujących konferencjach i referatach naukowych:

— referaty kol. J. Korpały pt.: „Przedmiot i problemy bibliografii polskiej” i „O kłopotach i przygodach piszącego historię bibliografii polskiej”, wygłoszone na zebraniach naukowych zorganizowanych przez ZO Kraków - m. oraz referat pt. „Moja przygoda z bibliografią” wygłoszony na zebraniu miesięcznym członków Okręgu Łódź - m.;

— na konferencji naukowej zorganizowanej przez ZO Łódź - m. nt. bibliografii regionalnej — referat wprowadzający kol. M. Kuny pt. „Bibliografia Łodzi i ziemi łódzkiej — stan i potrzeby”;

— referat kol. K. Migonia z Instytutu Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego nt. „Nowe kierunki w nauce o książce i bibliotece” wygłoszony na zebraniu członków Okręgu Zielona Góra;

— zebranie dyskusyjne zorganizowane przez ZO Kraków - woj. w Bochni nt. „Przyszłość książki i biblioteki w świetle przewidywań naukowych” w oparciu o artykuł T. Krzyżewskiego zamieszczony w *Bibliotekarzu* nr 2/1970 oraz referat kol. J. Czernieckiego wygłoszony na zebraniu naukowym członków Okręgu Kraków - m. pt. „Książka i biblioteka jutra — próba prognozy informacyjnej”.

i) Z innych zagadnień, które znalazły się na forum dyskusji środowiskowych — warto wymienić *zmiany w instrukcji katalogowania alfabetycznego, normie opisu bibliograficznego i systemie klasyfikacji dziesiętnej*. Między innymi Sekcja Bibliotek Naukowych w Warszawie zorganizowała (w r. 1970) kilka dyskusji nad problemem klasyfikacji dziesiętnej i podjęła długofalowe prace w zakresie ujednoczenia zasad katalogowania alfabetycznego prowadzone przez kol. M. Lenartowicz oraz dyskusję (1970) pod kierownictwem kol. H. Hleb-Koszańskiej i M. Lenartowicz nad znowelizowaną normą opisu bibliograficznego, a Sekcja Bibliotek Wojskowych — zebranie członków z referatem plk dypł. Gocałka nt. „Problem unowocześnienia działów wojskowych UKD”.

ZO Wrocław-m. zorganizował (1969) naradę poświęconą projektowanym zmianom w instrukcji katalogowania alfabetycznego, ZO Zielona Góra (1969) — prelekcję kol. Z. Brasse z BG UAM w Poznaniu nt. „Nowe tendencje i propozycje zmian w katalogowaniu alfabetycznym”.

ZO Szczecin zorganizował odczyt kol. S. Siadkowskiego nt. „Opracowanie wydawnictw ciągłych w świetle instrukcji MKiS z 15 VIII 1970 w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych”.

j) *Czytelnictwo i literatura*. W zakresie problemów czytelnictwa i recepcji literatury więcej uwagi w okresie sprawozdawczym poświęcono z okazji dekady „Człowiek—świat—polityka” czytelnictwu literatury społeczno-politycznej. Jako dwie większe imprezy w tym zakresie wymienić można:

— sesję popularnonaukową zorganizowaną przez ZO Koszalin (6 X 1971) poświęconą upowszechnieniu literatury społeczno-politycznej z referatami: kol. J. Mikułowskiego nt. „Funkcja czasopism społeczno-kulturalnych w kształtowaniu opinii publicznej społeczeństwa”, kol. R. Drzewieckiego nt. „Problemy wydawnicze i popularyzatorskie literatury społeczno-politycznej dla młodzieży”, kol. Barbary Król nt. „Czytelnictwo literatury społeczno-politycznej na przykładzie bibliotek m. Koszalina” i kol. D. Przemienieckiej nt. „Z badań nad czytelnictwem młodzieży”;

— analizę poczytności wybranych tytułów literatury społeczno-politycznej na terenie 72 wypożyczalni w Warszawie, dokonaną przez Sekcję Bibliotek Publicznych działającą przy ZO Stołecznego.

Poza tym do ciekawszych imprez o charakterze literackim należały:

— sympozjum poświęcone życiu i twórczości Marii Dąbrowskiej w związku z nadaniem Jej Imienia PiMBP w Słupsku, zorganizowane przez ZO Koszalin;

— zorganizowane również przez ZO Koszalin sympozjum poświęcone życiu i twórczości Kornela Makuszyńskiego, którego imię nadano Oddziałowi dla Dzieci PiMBP w Szczecinku;

— konferencję miesięczną członków Okręgu Łódź-m., na której kol. Janusz Dunin wygłosił prelekcję nt. „Powyżej i poniżej Mniszkówny. Przyczynki do dziejów polskiej książki i czytelnictwa”, połączoną z wystawą literatury jarmarcznej i brukowej;

— konferencję naukowo-fachową zorganizowaną również przez ZO Łódź-m. nt. czytelnictwa młodzieży z referatem kol. S. Siekierskiego pt. „Problemy czytelnicze młodzieży pozaszkolnej”;

— zebranie ogólne członków Okręgu Poznań-woj. poświęcone czytelnictwu książek popularnonaukowych wśród młodzieży;

— zebranie ogólne Okręgu Poznań-m., na którym kol. M. Kuna zdał relację z konferencji IBL wygłaszając referat pt. „Zakres i metody dokumentacji historyczno-literackiej”;

— prelekcja Lesława M. Bartelskiego wygłoszona na zebraniu Sekcji Bibliotek Wojskowych, nt. „Literatura lat wojny i okupacji”.

k) *Tematyka historyczna* polskiego bibliotekarstwa o bardzo różnorodnym zakresie treści znalazła przede wszystkim wyraz w akcjach jubileuszowych, poczynając od obchodów „100-lecia bibliotek polskich na Warmii i Mazurach” organizowanych przez ZO Olsztyn w 1970 roku poprzez organizowane przez inne Okręgi jubileusze 20 i 25-lecia działalności bibliotek w PRL, które stały się okazją do podsumowania dorobku i osiągnięć ludzi i bibliotek.

Drugim nurtem ilustracji historycznej dziejów książki polskiej i bibliotek były sesje popularnonaukowe, konferencje, odczyty i zebrania naukowe, jak np.:

— w Okręgu Poznań-woj. zebranie poświęcone „Dziejom książki polskiej w czasie okupacji na terenie Wielkopolski”;

— konferencja naukowa zorganizowana przez ZO Opole (1971) z referatami nt. „Zarys dziejów drukarstwa w Opolu”, „Organizowanie bibliotek na Śląsku po drugiej wojnie światowej”, „Pierwsze biblioteki na Śląsku Opolskim”;

— konferencja naukowo-fachowa zorganizowana przez ZO Łódź-m., poświęcona historii bibliotekarstwa i księgarstwa w Łodzi, z referatem kol. Janiny Jaworskiej nt. „Łódzkie księgarnie nakładowe przed r. 1914”;

— sesja popularnonaukowa zorganizowana przez ZO Warszawa-woj. wspólnie z Mazowieckim Ośrodkiem Badań Naukowych, poświęcona dziejom produkcji papieru, książki, księgarstwa i bibliotek na Mazowszu;

— referat kol. Mariana Pelczara nt. „Z dziejów książki w dawnym Gdańsku” wygłoszony na sesji jubileuszowej poświęconej 25-leciu działalności SBP w Okręgu Gdańskim;

— 3 wieczory wspomnień zorganizowane przez ZO Koszalin przy współudziale Komisji Historycznej Zw. Zaw. Prac. KiS, poświęcone mieszkańcom Koszalina — pionierom z lat 1945—1950.

Specjalną działalność w kierunku przypominania, utrwalania i przekazywania młodszym pokoleniom działalności, zasług i w ogóle sylwetek wybitnych twórców polskiego bibliotekarstwa prowadzi od szeregu lat Zespół Historyczno-Pamiętnikarski działający przy ZO Stołecznego, który w okresie sprawozdawczym zorganizował dwa wieczory wspomnień: 1) w styczniu 1970 r. „Wieczór poświęcony pamięci zmarłych w ostatnich latach zasłużonych bibliotekarzy warszawskich” (B. Horodyski, A. Birkenmajer, A. Lewak, R. Fleszarowa, Cz. Kozioł, W. Lubecka, I. Śliwińska); 2) w lutym 1971 r. „Wieczór poświęcony ludziom, którzy kształtowali zawód bibliotekarski w Polsce” (J. Muszkowski, F. Czerwijowski, W. Dąbrowska, H. Radlińska, J. Grycz, i A. Łysakowski) z referatem wprowadzającym kol. H. Więckowskiej nt. „Tradycje bibliotekarstwa polskiego”.

1) *Bibliotekarstwo zagraniczne*. Stan, organizacja i działalność bibliotek zagranicznych budzą żywe zainteresowanie bibliotekarzy polskich, zawsze chętnych do wymiany doświadczeń.

W okresie sprawozdawczym kontakty z bibliotekarzami innych krajów, w tym przede wszystkim z krajów socjalistycznych, były bardziej ożywione niż w okresach poprzednich, a przyswajanie ich osiągnięć bibliotekarzom polskim i wzajemne prezentowanie osiągnięć bibliotekarstwa polskiego kolegom zagranicznym szło trzeźwymi torami:

— sprawozdania i wrażenia kolegów przebywających na wyjazdach stypendialnych oraz informacje z 35 i 36 Sesji IFLA;

— spotkania bibliotekarzy polskich z zaproszonymi przez SBP bibliotekarzami innych krajów;

— wycieczki szkoleniowo-turystyczne organizowane przez niektóre Okręgi.

Zebrania, na których koledzy dzielili się swoimi wrażeniami i doświadczeniami z pobytu w bibliotekach zagranicznych, odbyły się w następujących Okręgach:

— Koszalin (1971): zebranie plenarne członków Okręgu, na którym kol. Barbara Malepsza, uczestnik seminarium szkoleniowego w NRD, złożyła informacje o organizacji bibliotek i upowszechnieniu czytelnictwa w NRD;

— Kraków - m.: odczyt kol. C. Zawodzińskiej nt. „Zniszczone zbiory bibliotek we Florencji i ich restauracja”, udokumentowany filmem wypożyczonym z British Council;

— Lublin (12 V 1970): zebranie ogólne członków, na którym kol. Jadwiga Kołodziejska mówiła o bibliotekach amerykańskich, kol. Janusz Dunin — o bibliotekach holenderskich, a red. Władysław Bartoszewski o zbiorach Biblioteki Polskiej w Londynie;

— Łódź - m.: zebranie miesięczne członków Okręgu, na którym kol. J. Dunin zapoznał bibliotekarzy łódzkich z osiągnięciami bibliotek duńskich, a kol. I. Nagórska i kol. C. Duninowa mówiły o nowych osiągnięciach bibliotek w ZSRR;

— Łódź - m. (21 I 1971): spotkanie koleżeńskie bibliotekarzy, na którym kol. K. Bielska podzieliła się swoimi wrażeniami z pobytu w amerykańskich bibliotekach uniwersyteckich;

— Olsztyn (5 X 1970): zebranie Oddziału Miejskiego członków, na którym kol. H. Keferstein wygłosiła prelekcję nt. „Reminiscencje na temat bibliotek radzieckich”;

— Poznań - m. (1971): dwa odczyty kol. K. Ewicza nt. „Organizacja bibliotek węgierskich” i „Praca bibliotek w Czechosłowacji i Węgierskiej Republice Ludowej”;

— w Okręgu Stołecznym na zebraniach Sekcji Bibliotek Naukowych odczyty wygłosili: 1) kol. T. Zarzębski o bibliotekach w Holandii, 2) kol. D. Wojtczak nt. „Biblioteki w Stanach Zjednoczonych”, ilustrowany przezroczami, 3) kol. M. Kocięcka nt. „Działalność informacyjno-bibliograficzna i udostępnianie w Deutsche Bücherei w Lipsku i w Stadtsbibliothek w Berlinie”, 4) kol. E. Pawlikowska nt. „Biblioteki w Tunezji”;

— Wrocław - m. (1971): zebranie Sekcji Bibliotek Naukowych, na którym kol. Adam Skura wygłosił odczyt nt. „Biblioteki włoskie — wrażenia z podróży”, ilustrowany przezroczami;

— Zielona Góra: zebranie plenarne członków Okręgu, na którym kol. Stanisław Badoń wygłosił prelekcję nt. „Aktualny stan bibliotek skandynawskich”;

— zebrania informacyjne o przebiegu i uchwałach 35 Sesji IFLA w Kopenhadze odbyły się w Okręgach: Stołecznym, Łódź - m. i Kraków - m., natomiast zebrania informacyjne o przebiegu obrad, problematyce i uchwałach 36 Sesji IFLA w Moskwie odbyły się w Okręgach: Stołecznym, Poznań - m., Lublin oraz Kraków - m., gdzie w ramach sprawozdania z 36 Sesji IFLA w Moskwie kol. J. Baumgart wygłosił odczyt nt. „Biblioteki jako czynnik wychowawczy”; ponadto w Bydgoszczy i Toruniu, gdzie kol. S. Badoń wygłosił referat nt. „Udział delegacji polskiej w organizacji Sesji IFLA w Moskwie”;

— na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym w Gdańsku (26 XI 1969) kol. J. Kołodziejska wygłosiła referat nt. „Rola Stowarzyszeń Bibliotekarskich w kraju i zagranicą”.

Przedstawiciele bibliotek zagranicznych gościli Okręgi:

— Szczecin w 1969 r. gościł bibliotekarzy z następujących krajów: 2 bibliotekarzy z ZSRR, 1 bibliotekarza z Rumuńskiej Republiki Ludowej, 30-osobową grupę z ZSRR i 3 bibliotekarzy z WRL; w 1970 r. — 2 bibliotekarzy z BN z Budapesztu, 2 bibliotekarzy z NRD; w 1971 r. — 1 bibliotekarza z USA, 4 bibliotekarzy z NRD, 1 bibliotekarza z CSRS i 15-osobową grupę przedstawicieli kultury łotewskiej;

— ZO Zielona Góra w ramach wymiany doświadczeń zorganizował spotkanie członków Okręgu z bibliotekarzem węgierskim Miklosem Antalem;

— w Okręgu Stołecznym Biserka Rajcic z Belgradu wygłosiła odczyt nt. „Działalność Biblioteki Narodowej w Serbii”;

— ZO Warszawa - woj. gościł kol. kol. Miklosa Antala z Węgier i Azonza Abdenebi z Tunisu a także po dwie bibliotekarki z Biblioteki Narodowej w Wiedniu oraz z NRD;

— ZO Poznań - m. zorganizował 2 zebrania plenarne członków (15 i 18 IV 1970), na których dyr. J. Dietz z Halle wygłosił 2 referaty nt. „Organizacja bibliotek w NRD” i „Zagadnienia konserwacji książek w NRD”, a w r. 1971 odczyty: 1) dr Rübesome z BU w Halle nt. „Praca i organizacja oddziału bibliotek specjalnych w Bibliotece Uniwersyteckiej w Halle” i 2) dr Olareanu Costache z Bukaresztu nt. „Organizacja bibliotek rumuńskich”.

Wyjazdy szkoleniowe do bibliotek zagranicznych zorganizowały następujące Okręgi:

— ZO Szczecin (5-16 VI 69) przy współudziale WiMBP zorganizował seminarium wyjazdowe 30 bibliotekarzy do ZSRR: Moskwy i Kijowa; w maju 1970 r. 29-osobowa grupa bibliotekarzy z Okręgu brała udział w 4-dniowym seminarium w Berlinie i Poczdamie; w dn. 27 V — 10 V 1970 ZO i WiMBP zorganizowały seminarium wyjazdowe 30 członków SBP ze wszystkich sieci do 4 stolic krajów socjalistycznych: Bukareszt, Sofia, Belgrad i Budapeszt;

— ZO Kielce (1970) zorganizował 4-dniową wycieczkę szkoleniowo-turystyczną 36 bibliotekarzy z całego Okręgu do NRD;

— ZO Gdańsk (22 IX — 2 X 1970) — 17-osobową wycieczkę bibliotekarzy gdańskich do Wilna, Leningradu i Moskwy;

— ZO Poznań - m. (2 V 1971) — 8-osobową wycieczkę szkoleniową do NRD (Drezno, Lipsk, Berlin);

— również ZO Poznań - woj. wspólnie z Wojewódzką Biblioteką Publiczną oraz Radą Zakładową ZZ PKiS zorganizował w jesieni 1969 r. 50-osobową wycieczkę autokarową w NRD na trasie Berlin — Magdeburg — Poczdam — Berlin;

— ZO Olsztyn i Koszalin skierowały po 1 osobie na seminarium wyjazdowe do Berlina.

6. AKCJA SZKOLENIOWA jest jednym z ważniejszych czy nawet podstawowym nurtem działalności Stowarzyszenia, opartym na wieloletniej tradycji i doświadczeniu. Wyżej wspomniane wyjazdy szkoleniowe zagraniczne stanowią tylko część tej najbardziej popularnej formy szkoleniowej, która w okresie sprawozdawczym bardzo się rozwinęła i cieszyła się tak jak i w poprzednich kadencjach — wielkim powodzeniem we wszystkich Okręgach. Tą formą szkoleniową są właśnie wycieczki szkoleniowo-turystyczne i kilkudniowe wyjazdy seminaryjne, organizowane przez ZO, a niekiedy i przez zarządy Oddziałów do innych Okręgów w celu zwiedzenia wytypowanych bibliotek i wymiany doświadczeń pomiędzy bibliotekarzami różnych regionów kraju.

Akcję tę prowadziły wszystkie Okręgi, przy tym pierwsze miejsce pod względem ilości zorganizowanych wycieczek i seminariów wyjazdowych zajmują Okręgi: Bydgoszcz, Katowice, Koszalin, Kraków - m., Poznań - m., Poznań - woj. i Szczecin.

Z większych imprez w tym zakresie wymienić należy:

— zorganizowane przez KO Koszalin 7-dniowe seminarium wyjazdowe 49 bibliotekarzy ph. „Szlakiem narodzin Polski Ludowej” (1969) i zorganizowane przez Sekcję Bibliotek Publicznych seminarium wyjazdowe 50 bibliotekarzy „Śladami Lenina w Polsce” (1970);

— zorganizowana przez ZO Łódź-m. wycieczka szkoleniowo-turystyczna bibliotekarzy łódzkich ph. „Szlakiem Kopernika” (Olsztyn, Frombork, Lidzbark, Nowe Miasto);

— 6 wyjazdów szkoleniowo-turystycznych zorganizowanych przez Oddziały Okręgu Katowice do Warszawy, Krakowa, Szczecina i Torunia;

— 3 wycieczki szkoleniowe zorganizowane przez Zarząd Oddziału Trójmiasto dla bibliotekarzy Gdyni, Sopotu i Gdańska: a) do Warszawy (1969), b) do Torunia, Gniezna, Kórnik, Poznania i Strzelna (1970) oraz c) do Krakowa (1971), połączone ze zwiedzaniem bibliotek i prelekcjami na ich temat;

— seminarium wyjazdowe czołowego aktywu Okręgu Poznań-woj. do województwa szczecińskiego dla wymiany doświadczeń i zapoznania się z rozbudową bazy bibliotecznej na tamtym terenie;

— 4-dniowe (15-19 IX 1971) seminarium wyjazdowe 34 członków Okręgu Szczecin na trasie: Szczecin — Międzyzdroje — Kamień Pomorski — Kołobrzeg — Koszalin w celu zapoznania się z pracą bibliotek tego regionu;

— zorganizowane przez ZO Warszawa-woj. wspólnie z Dyrekcją WBP wycieczki: dla bibliotekarzy gromadzkich (IX 1969) do woj. katowickiego; dla instruktorów (VIII 1970) do woj. poznańskiego oraz szkoleniowo-turystyczną (6-9 IX 1971) 27 kierowników i pracowników wypożyczalni powiatowych i miejskich bibliotek publicznych woj. warszawskiego do Szczecina i woj. szczecińskiego w celu zapoznania się z działalnością bibliotek na tamtym terenie;

— zorganizowaną przez ZO Zielona Góra wycieczkę 50 bibliotekarzy z całego Okręgu do Okręgu Łódź-woj. w celu zwiedzenia i zapoznania się z pracą niektórych bibliotek na terenie woj. łódzkiego;

— zorganizowaną (11-13 VI 1971) przez ZO Olsztyn 4-dniową wycieczkę szkoleniowo-turystyczną 49 przedstawicieli wszystkich oddziałów do Trójmiasta.

Akcja szkoleniowa w większości Okręgów prowadzona była również w ramach spotkań członków poszczególnych sekcji, które — podobnie zresztą jak i Zarządy Okręgów czy Oddziałów — organizowały prelekcje, dyskusje, referaty i odczyty na aktualne czy nurtujące tematy zawodowe, uwzględniając przede wszystkim potrzeby i zainteresowania środowiska.

Organizowane są również seminaria i kursy mające na celu szkolenie w zakresie jakiejś specjalizacji, jak np.:

— zorganizowane w Okręgu Stołecznym przez Sekcję Bibliotek Wojskowych 3-dniowe seminarium ogólnokrajowe przedstawicieli sekcji bibliotek wojskowych, na którym dokonano wymiany doświadczeń, omówiono rolę i zadania sekcji oraz zapoznano się z nowymi kierunkami pracy partyjno-politycznej na odcinku bibliotekarstwa; w seminarium wzięli udział przedstawiciele GZP Wojska Polskiego i Wydziału Kultury KC PZPR;

— zorganizowane staraniem ZO w Koszalinie 3-dniowe seminarium na temat pracy bibliotek związkowych, a w Zielonej Górze — seminarium poświęcone „Roli czasopisma regionalnego w pracy informacyjnej biblioteki”;

— zorganizowany przez ZO Poznań-m. wspólnie z NOT i CIINTE 76-godzinny Kurs z informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej, który ukończyło 30 osób.

7. PRACE BIBLIOGRAFICZNE I WYDAWNICZE Okręgów były — jak i w poprzednich okresach — skromne i ograniczały się przede wszystkim do wydania *Informatorów* i *Przewodników po bibliotekach* miasta czy województwa. W minionym trzyleciu zostały wydane:

— *Przewodnik po bibliotekach Opola* (ZO Opole 1969);

— *Informator o bibliotekach woj. wrocławskiego* (ZO Wrocław-woj. 1969);

- *Informator Bibliotek Łodzi* (wyd. przez ZO Łódź - m. przy współudziale finansowym Wydz. Kultury MRN i Łódzkiego Tow. Przyjaciół Książki 1970);
- *Informator o bibliotekach woj. szczecińskiego* (ZO Szczecin 1970);
- *Przewodnik po bibliotekach Wrocławia* (ZO Wrocław - m. 1970);
- *Informator o bibliotekach woj. gdańskiego* (bez Gdańska, Gdyni i Sopot — przy pomocy finansowej Wydz. Kultury WRN 1971);
- *Informator pt. Biblioteki Gdańska, Gdyni i Sopot*, wyd. przez Zarząd Oddziału Trójmiasto;
- *Przewodnik po bibliotekach Olsztyna* (ZO Olsztyn 1971).

Z prac o charakterze bibliograficznym zostały wydane następujące pozycje:

- Drugi tom *Bibliografii Regionalnej* za lata 1963-1967 opracowanej przez ZO Białystok;
- 3-tomowa *Bibliografia Pomorza Zachodniego* opracowana przez WiMBP w Szczecinie przy współpracy z ZO Szczecin i Koszalin;
- *Włodzimierz Lenin — poradnik bibliograficzny* wyd. przez ZO Szczecin;
- *Pomorze Szczecińskie — bibliografia zalecająca* oprac. przez ZO Szczecin;
- *Zestaw bibliograficzny poezji o Mikołaju Koperniku* oprac. przez ZO Łódź - m. (rozesłany do bibliotek łódzkich jako pomoc bibliograficzna w roku kopernikowski).

Z innych wydawnictw wymienić należy przede wszystkim dwa wydawnictwa o charakterze propagandowym SBP, a mianowicie:

- *Informator o SBP* wydany przez ZO Katowice (1970);
 - *Karta informacyjna* wyd. przez ZO Gdańsk (1971);
- oraz 2 biuletyny pt. *Rzeszowskie biblioteki publiczne* wydane przez ZO Rzeszów przy współudziale WiMBP, w których zostały zamieszczone materiały popularyzujące doświadczenia poszczególnych Oddziałów SBP w Okręgu Rzeszowskim.

Przygotowane do druku przez ZO zostały następujące pozycje:

- *Katalog czasopism zagranicznych woj. szczecińskiego*;
- *Bibliografia woj. bydgoskiego*;
- *Materiały do kontynuacji „Bibliografii Regionalnej” Białostoczczyzny*;
- *Katalog centralny czasopism bibliotek i instytucji m. Białegostoku*;
- *Katalog centralny czasopism lubelskich znajdujących się w bibliotekach naukowych m. Lublina oraz w kilku bibliotekach terenowych*;
- *Centralny katalog czasopism zagranicznych w bibliotekach łódzkich*;
- *Centralny katalog czasopism zagranicznych oraz innych wydawnictw ciągłych w bibliotekach i ośrodkach informacji woj. katowickiego*;
- *Informator o bieżących czasopismach w bibliotekach Olsztyna*;
- *Katalog czasopism bibliotek Olsztyna*;
- *Katalog czasopism zagranicznych oprac. przez ZO Szczecin z WOINTiE jako materiał dla usprawnienia pracy Działów Informacji bibliotek szczecińskich*;
- *Materiały z okazji 25-lecia bibliotek woj. szczecińskiego*;
- *Katalog exlibrisu bibliotek publicznych na Dolnym Śląsku* oprac. przez Koło SBP przy WiMBP we Wrocławiu;
- *Informator o bibliotekach m. Rzeszowa*;
- *Informator o bibliotekach pow. mieleckiego* oprac. przez Zarząd Oddziału SBP w Mielcu (Okręg Rzeszów) z okazji 25-lecia bibliotek publicznych w tym powiecie.

Ponadto stale współpracują:

- ZO Koszalin i Szczecin przy wydawaniu kwartalnika *Bibliotekarz Zachodniopomorski*;

— Sekcja Bibliotek Naukowych ZO Białystok przy wydawaniu dwumiesięcznika *Biuletyn Biblioteki AM*;

— ZO Zielona Góra wspólnie z WiMBP przy wydawaniu *Bibliotekarza Lubuskiego*, w którym ukazuje się stale „Kronika działalności SBP”;

— ZO Poznań - woj. wydaje co pół roku *Biuletyn informacyjny*, który otrzymuje każdy członek SBP, a w *Informatorze Bibliotekarza Wielkopolskiego* prowadzi stałą kronikę działalności Stowarzyszenia.

8. Obchody „Dni Oświaty, Książki i Prasy”, *Dni książki społeczno-politycznej* pt. „Człowiek-świat-polityka” oraz *Dni Książki Technicznej* należały tak — jak i poprzednio — do corocznych tradycyjnych akcji, w których udział członków SBP zarówno w Okręgach jak i w Oddziałach, był zawsze masowy i aktywny, zdeterminowany ich pracą zawodową.

Udział ten w okresie sprawozdawczym wyrażał się w organizowaniu przez ZO i zarządy oddziałów spotkań z pisarzami, ludźmi nauki, działaczami społecznymi i wydawcami; urządzaniu wystaw książek i czasopism, opracowywaniu okolicznościowych zestawów bibliograficznych itp. imprez.

Zarządy Okręgów i Oddziałów specjalnie dużo starań wkładały w organizowanie uroczystości dla uczczenia Dnia Bibliotekarza (w ramach Dnia Działacza Kultury). Były to przeważnie uroczyste spotkania towarzyskie bibliotekarzy, połączone często z wręczeniem nagród i odznaczeń fundowanych i przyznawanych przez miejscowe władze administracyjne jako wyraz uznania dla wkładu bibliotekarzy w rozwój oświaty i kultury. Uroczystości te miały ogromne znaczenie dla bardzo ważnego problemu naszego Stowarzyszenia, a mianowicie: dla podnoszenia prestiżu ludzi naszego zawodu i integracji środowiska bibliotekarskiego w najniższych szczeblach organizacyjnych.

9. UDZIAŁ W IMPREZACH REGIONALNYCH I KONKURSACH. Duże znaczenie propagandowe dla SBP miał udział i włączenie się aktywne członków Stowarzyszenia w różne imprezy kulturalne o charakterze regionalnym, a przede wszystkim organizowanie czytelniczych konkursów regionalnych. Do takich imprez należał m.in.:

— konkurs zorganizowany przez ZO Białystok pod patronatem Wydz. Prop. KW PZPR nt. „Idee PPR wiecznie żywe”, poświęcony 30 rocznicy powstania PPR;

— konkurs na „Wspomnienia działaczy kulturalno-oświatowych” zorganizowany przy współudziale ZO Rzeszów, który jednak nie przyniósł ciekawszych prac, ale zrodził potrzebę zorganizowania konkursu o podobnej tematyce dla organizatorów sieci bibliotecznej w woj. rzeszowskim;

— interesujące i pożyteczne rezultaty przyniosły dwa konkursy zorganizowane przez ZO Poznań - woj., a mianowicie: 1) konkurs na kronikę biblioteczną, który ogłoszono przy współudziale WKZZ, Kuratorium Okr. Szk. i Wydz. Kultury WRN, a na który wpłynęło 59 prac, przy czym przyznanych zostało 16 nagród pieniężnych i 6 nagród rzeczowych, oraz 2) konkurs na exlibris dla bibliotek publicznych woj. poznańskiego, na który wpłynęło 52 prace, z czego nagrodzono 5;

— ogłoszony przez ZO Warszawa - woj. wspólnie z WBP „Wojewódzki konkurs punktów bibliotecznych”, do którego przystąpiło 67% placówek w województwie, który przyniósł również pożyteczne rezultaty w postaci uzyskania przez część placówek bardzo wysokiego wskaźnika czytelniczego oraz poprawę zaopatrzenia punktów w książki;

— konkurs na wspomnienia i pamiętniki ogłoszony przez ZO Szczecin przy współudziale regionalnych towarzystw kulturalnych pt. „Dzieje szczecińskich rodzin w 25-leciu PRL”, na który wpłynęło 236 pamiętników; udział w ocenie prac brał przedstawiciel ZO SBP kol. S. Krzywicki.

Masowy, bardzo aktywny i bardzo pracowity był udział członków SBP w ogólnopolskim konkursie pt. „Jak popularyzuję książkę radziecką”, ogłoszony przez ZG SBP z inicjatywy ZG TPPR z okazji Dni Książki Radzieckiej w 1970 r. pod protektoratem Ministerstwa Kultury i Sztuki. Konkurs, pomyślany jako impreza długofalowa od listopada 1970 do czerwca 1971 r., miał na celu wzbogacenie form pracy z książką radziecką, jej upowszechnienie i przybliżenie do wszystkich środowisk społecznych oraz uaktywnienie bibliotekarzy pracujących na najniższych szczeblach organizacyjnych (gromadzkich, osiedlowych, małomiasteczkowych).

Organizacją i przebiegiem Konkursu na szczeblu wojewódzkim kierowały Zarządy Okręgów SBP przy współudziale Zarządów Wojewódzkich TPPR i Komisji Woj. ZZ PKiS.

Udział w konkursie wzięło przeszło 3000 bibliotekarzy z 18 Okręgów, przy tym udział bibliotekarzy gromadzkich był w nim stosunkowo duży. Pod tym względem 4 pierwsze miejsca zajęły Okręgi: Warszawa - woj. (342 biblioteki), Poznań - woj. (260 bibliotekarzy gromadzkich), Kielce (256), Białystok (246) i Olsztyn (92).

Wykonane w ramach konkursu prace i przeprowadzone imprezy popularyzujące książkę radziecką, a tym samym literaturę, kulturę oraz osiągnięcia naukowe i gospodarcze ZSRR, odznaczały się dużym bogactwem treści, różnorodnością form i pomysłowością. Były przy tym wynikiem ogromnej pracy i dużego zaangażowania osobistego uczestników konkursu.

W świetle tych osiągnięć można stwierdzić, że konkurs wzbudził duże zainteresowanie wśród bibliotekarzy i czytelników i spełnił swoje zadanie. Został przez większość Okręgów oceniony pozytywnie jako impreza udana i pożyteczna.

Oprócz nagród centralnych, przyznanych przez Główne Jury Konkursowe, któremu przewodniczyła kol. Izabela Nagórska, przewodnicząca Okręgu Łódź-m., wszystkie Komisje wojewódzkie przyznały uczestnikom konkursu dodatkowe nagrody wojewódzkie; wręczenie nagród i odznaczeń odbyło się na uroczystych, specjalnie w tym celu zorganizowanych przez ZO spotkaniach, przy tym fundatorami tych nagród były ZW TPPR, Wydziały Kultury WRN, Kom. Woj. ZZ PKiS.

Praca Oddziałów i ich stan organizacyjny tak — jak i w poprzednich okresach — stanowiły główną troskę Zarządów Okręgów. Szczególnie aktywną opieką otoczyły swoje Oddziały ZO:

— Gdańsk, podejmując akcję ph. „Operacja — powiat” przez zorganizowanie sesji wyjazdowych ZO do Oddziałów i uczestniczenie członków ZO, a przede wszystkim jego przewodniczącego kol. A. Muszyńskiego w zebraniach środowiskowych i sprawozdawczo-wyborczych;

— Katowice, którego członkowie objęli stałą opieką poszczególne Oddziały w celu służenia im pomocą w rozwiązywaniu napotykanym trudności;

— Koszalin i Kraków - woj. — przez aktywny i stały udział członków Zarządów we wszystkich zebraniach i akcjach Oddziałów;

— Lublin, który podjął akcję uporządkowania organizacyjnego Oddziałów;

— Poznań - woj. i Szczecin, które podjęły wysiłek w kierunku rozbudowy szeregów SBP i zorganizowania pełnej sieci oddziałów powiatowych w swoich Okręgach.

Praca Oddziałów w okresie sprawozdawczym szła w następujących kierunkach:

— Rozwijanie i pogłębianie sekcji szkoleniowej, mającej na celu przyjsię z pomocą członkom Stowarzyszenia w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych. Najpopularniejszą formą tej akcji były wycieczki szkoleniowo-turystyczne, organizowane nie tylko przez ZO, ale i przez same Oddziały do innych Okręgów; zebrania re-

feratowo-dyskusyjne na tematy problemowo-zawodowe, które głównie koncentrowały się na zagadnieniach związanych z doskonaleniem zawodowym, rolą i miejscem biblioteki i bibliotekarzy w dobie rewolucji naukowo-technicznej i zmian społeczno-gospodarczych zachodzących w naszym kraju; zebrania z odczytami i prelekcjami czołowych bibliotekarzy zapraszanych z innych Okręgów; spotkania autorskie i wieczory literackie, połączone często z dyskusjami nad wybranymi książkami; spotkania z tzw. ciekawymi ludźmi: działaczami społecznymi, politycznymi i kulturalnymi.

— Integracja środowiska bibliotekarskiego przez organizowanie współpracy bibliotek wszystkich sieci na terenie miasta i powiatu, organizowanie spotkań o charakterze towarzyskim, jak np. „czwartki bibliotekarskie” w Okręgu Szczecińskim i akcji rekreacyjno-kulturalnych — przede wszystkim z okazji Dnia Działacza Kultury, Dnia Kobiet itp.

— Aktywne włączanie się w ogólnopolskie i regionalne imprezy kulturalno-oświatowe i akcje o charakterze społeczno-politycznym i w ten sposób rozwijanie współpracy z organizacjami społecznymi, kulturalnymi i politycznymi swojego terenu.

Do najbardziej aktywnie działających Oddziałów zaliczyć należy Oddziały w Okręgach: Bydgoszcz, Katowice, Koszalin, Kraków-woj., Lublin, Olsztyn, Poznań-woj.

Poza działalnością merytoryczną Zarządy Okręgów wiele uwagi poświęcały również i sprawom bytowym, i to nie tylko swoich członków, ale w ogóle bibliotekarzy, zajmując się typowaniem do awansów najniżej uposażonych, występując do odpowiednich władz terenowych o nagrody, interweniując w sprawie warunków pracy itp.

W tym zakresie najwyższą działalność wykazał ZO Koszalin, który corocznie z okazji Dnia Działacza Kultury starał się o nagrody pieniężne dla najbardziej aktywnych członków SBP. Dzięki długotrwałym staraniom i zabiegom ze strony ZO wielu bibliotekarzy otrzymało podwyżki uposażeń z rezerwy funduszu płac WRN i PRN. Również dzięki staraniom ZO w Lublinie, Rzeszowie i Łódź-woj. wielu członków z okazji Dnia Działacza Kultury otrzymało nagrody pieniężne.

Główne trudności, jakie napotykają w swojej pracy na terenie Oddziałów, to trudności finansowe, paraliżujące atrakcyjną działalność, trudności w konsolidacji rozproszonego środowiska i fluktuacja kadr, zwłaszcza w terenie, niedostateczne docenienie przez czynniki administracyjne odpowiedzialne za rozwój oświaty i kultury — działalności Stowarzyszenia, opartej wyłącznie na dobrej woli i osobistym zaangażowaniu aktywistów zawodowych.

*
* *

Sprawozdanie niniejsze — z konieczności bardzo ogólne i w bardzo dużym skrócie ilustrujące działalność SBP na terenie kraju — nie może pokazać całego ogromnego wkładu w jego osiągnięcia zarówno najwybitniejszych jednostek środowiska bibliotekarskiego, jak i tych setek czy nawet może tysięcy bezimiennych szeregowych członków Stowarzyszenia, którzy cegiełka po cegiełce, ale na miarę swoich najlepszych możliwości i ofiarności oraz możliwości obiektywnych stwarzają wcale niebagatelną część ogólnopolskiego dorobku kultury.

SPRAWY BIBLIOTEK I CZYTELNICTWA W PRASIE

Założenia polityki kulturalnej partii w świetle Uchwał VI Zjazdu. Program wydawniczy książki naukowej. Rola i miejsce bibliotek we współczesnym świecie. Główne kierunki unowocześniania bibliotekarstwa. Młodzież a literatura.

Głównym tematem publicystyki kulturalnej po VI Zjeździe PZPR jest określenie miejsca kultury w polityce partii w świetle wytycznych ostatniego Zjazdu. Problem ten został szeroko omówiony w wywiadzie, zatytułowanym „Ranga kultury w polityce partii”, z ministrem kultury i sztuki Stanisławem Wrońskim (*Nowe Drogi* nr 6). Wywiad przeprowadziła redaktor Anna Bukowska.

Pierwsza część wypowiedzi ministra Stanisława Wrońskiego dotyczyła problemu współzależności między produkcją dóbr materialnych a wychowaniem i kulturą. Minister S. Wroński przedstawił główne założenia polityki kulturalnej partii oraz ustosunkował się do zagadnienia relacji między ideologią a sztuką podkreślając znaczenie więzi twórczości artystycznej z ideologią. Mówiąc o problemach upowszechniania kultury minister S. Wroński stwierdził, iż «nasz model kultury powinien wyzwać czynny stosunek do kultury, pragnienie uczestniczenia w niej, współtworzenia — podnosić rolę konsumenta do roli współtwórcy».

Do ważnych zadań resortu zaliczone zostały m.in. regularne, coroczne oceny rozwoju poszczególnych dziedzin kultury i sztuki — filmu, teatru, działalności domów kultury, bibliotek, muzeów, ruchu amatorskiego itd. Minister S. Wroński wyraził pogląd, że jeszcze w tym roku zniknie problem braku na rynku księgarskim pozycji z klasyki światowej oraz lektur szkolnych, zaznaczy się poprawa sytuacji wydawniczej w dziedzinie wybitniejszych pozycji z literatury współczesnej. Następne kierunki zmian dotyczyć będą bazy poligraficznej (dzięki inwestycjom nastąpi jej modernizacja) oraz funkcji Naczelnego Zarządu Wydawnictw (przewiduje się reorganizację NZW).

Sprawom wydawniczym poświęcony jest również artykuł Czesława Dejnarrowicza „O zielone światło dla książki naukowej”, zamieszczony w tym samym numerze miesięcznika *Nowe Drogi*.

Analiza planów wydawniczych wykazuje znikomą liczbę prac syntetycznych, natomiast rzuca się w oczy wielka ilość różnego rodzaju prac przyczynkarskich — stwierdza autor artykułu. Podziela on opinię edytorów, aby prace naukowe w kilkusetguzemplarzowych nakładach były powielane dla potrzeb specjalistycznych bibliotek, przy jednoczesnym tworzeniu odpowiedniego systemu informacji o tych pracach.

Czesław Dejnarrowicz proponuje publikowanie w pierwszej kolejności następujących prac: syntez naukowych oraz oryginalnych monografii; prac typu informacyjnego; materiałów źródłowych; prac popularnonaukowych na wysokim poziomie uogólnienia, które mogą wywierać wpływ na kulturę i świadomość społeczeństwa.

Przy ocenie polityki wydawniczej dosyć często podnosi się problem: czy preferować liczbę tytułów, czy ich kosztem powiększać nakłady książek poszukiwanych. Jan Okopień w artykule poświęconym obchodom Międzynarodowego Roku Książki — „A jednak książka...” (*Trybuna Ludu* nr 154) na sformułowany wyżej dylemat odpowiada jednoznacznie: dla prawidłowego rozwoju kultury i nauki potrzebna jest i różnorodność propozycji tytułowych, i konieczność zaspokojenia występują-

cego w naszym społeczeństwie głodu dobrej książki. Z drugiej strony ten głód — to wielka zdobycz polskiej „rewolucji książki” — pisze Jan Okopień. Rezultaty dokonanej w naszym kraju „rewolucji książki” ilustruje on przykładami wziętymi ze statystyki wydawniczej oraz wskaźnikami rozwoju bibliotek różnych sieci.

Z okazji Międzynarodowego Roku Książki, redakcja *Tygodnika Kulturalnego* zorganizowała dyskusję na temat roli i miejsca bibliotek w życiu naszego społeczeństwa. W dyskusji zatytułowanej „Dole i niedole bibliotek” (*Tygodnik Demokratyczny* nr 19) wzięli udział: dr Stanisław Badoń — przewodniczący ZG SBP, mgr inż. Zygmunt Czerwonka z Centrum Informacji Naukowo-Technicznej i Ekonomicznej, Jan Engel — kierownik MBP w Boguszowie, mgr Roman Kaczmarek — dyrektor MBP im. L. Waryńskiego w Łodzi, dr Jadwiga Kołodziejska — kierownik Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej, mgr Stanisław Lindner — naczelnik Wydziału Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych Ministerstwa Oświaty i Wychowania, mgr Ewa Pawlikowska — wicedyrektor Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek MKiS.

W szerokiej dyskusji, której przebieg nie sposób w kilku zdaniach zrekapitulować, poruszono m.in. następujące problemy: stworzenia w bibliotekach nowoczesnej bazy źródłowej i informacyjnej; zaopatrzenia bibliotek w bieżącą literaturę zagraniczną — ze szczególnym uwzględnieniem czasopism; wykorzystania w bibliotekach literatury popularnonaukowej i fachowej; funkcji i zadań biblioteki szkolnej; rozbudowy czytelni w bibliotekach; wpływu nowości wydawniczych i planowania środków na zakup książek; koordynowania działalności bibliotek różnych sieci za pośrednictwem jednego organu centralnego; sytuacji kadrowej w bibliotekach publicznych. Dyskutanci poruszyli również zagadnienie czytelnictwa literatury pięknej i niebeletrystycznej w bibliotekach publicznych oraz udziału bibliotek w obchodach Międzynarodowego Roku Książki. W bieżącym roku Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Bibliotekarskich (IFLA), nawiązując do założeń Międzynarodowego Roku Książki, organizuje w Budapeszcie swoją doroczną sesję pod tytułem „Czytelnictwo w zmieniającym się świecie”.

Jadwiga Kołodziejska w artykule „Inaczej bogactwo stanie się plagą” (*Polityka* nr 19) obok sesji IFLA wymienia inne imprezy o zasięgu międzynarodowym, organizowane w związku z MRK. Liczne przedsięwzięcia, podejmowane pod patronatem UNESCO oraz komitetów krajowych, czynią z książki obiekt powszechnego zainteresowania. J. Kołodziejska stwierdza w związku z tym, że istnieje obecnie szczególna okazja do przemyśleń nad funkcją książki w świecie współczesnym.

Autorka artykułu przedstawia, w sposób szkicowy, rozwój produkcji wydawniczej w przekroju historycznym i na tym tle problemy gromadzenia materiałów bibliotecznych przez największe biblioteki ZSRR, USA, Wielkiej Brytanii i NRF. Podejmując bliższą analizę stanu polskiego bibliotekarstwa, J. Kołodziejska stwierdza, że za rozwojem usług bibliotecznych nie nadąża budownictwo biblioteczne, wyposażenie w środki łączności i sprzęt techniczny, zaopatrzenie w piśmiennictwo krajowe, a szczególnie zagraniczne. Przykłady zaczerpnięte z innych krajów w sposób jednoznaczny kwalifikują system udostępniania naszych zbiorów do rządu przestarzałych i... zbiurokratyzowanych.

J. Kołodziejska zasygnalizowała zmieniającą się funkcję książki bibliotecznej, dzięki zastosowaniu nowoczesnych technik. Mikrofilm, fotokopia czy mikroksiążki umożliwiają masowemu czytelnikowi dostęp do tekstu najrzadszej książki. Autorka artykułu wyraża pogląd, że w naszych warunkach wykorzystanie techniki w pracy bibliotecznej jest jedyną szansą pozwalającą na sprawny obieg informacji oraz na szybkie dostarczenie wszelkich materiałów bibliotecznych zainteresowanemu czytelnikowi.

W zakończeniu artykułu stwierdza się m.in. »Unowocześnienie naszego bibliotekarstwa, włączenie go w procesy rozwoju oświaty i nauki wymaga opracowania programu, określenia najpilniejszych potrzeb finansowych i powołania fachowej komórki administracyjnej, która będzie systematycznie kontrolowała realizację powziętych zamierzeń«.

Myśl o modernizacji bibliotek nie powinna nam przesłaniać poważnych zadań, jakie realizować trzeba na co dzień w warunkach wręcz dla biblioteki prymitywnych. Nie jest przecież tajemnicą, że jeszcze wiele bibliotek, szczególnie na wsi, pracuje w warunkach bardzo trudnych spełniając ważną funkcję oświatową i edukacyjną — jako przedłużenie działalności szkoły.

Stanisław Siekierski w artykule „Młodzież a literatura” (*Tygodnik Kulturalny* nr 26) podaje, że według szacunkowych danych, 38% uczniów szkół podstawowych korzysta z bibliotek publicznych. Wskaźnik ten byłby znacznie wyższy, gdyby praca szkół sprzyjała rozwojowi czytelnictwa. S. Siekierski uważa, że przedstawione programy oraz stosunkowo skromna wiedza nauczycieli szkół podstawowych o literaturze pięknej, szczególnie współczesnej, nie rokuje szans zmiany sytuacji. W dalszej części artykułu autor omawia zainteresowania młodzieży określonymi rodzajami literatury oraz postuluje podjęcie inicjatyw wydawniczych, które spowodowałyby zwiększone czytelnictwo książek ze strony młodzieży.

eLBe

kronika

krajowa

i zagraniczna

KONFERENCJA NA TEMAT WYKORZYSTANIA POMOCY METODYCZNYCH W BIBLIOTEKACH

W dniach 6—8 czerwca 1972 r. odbyła się w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie ogólnopolska konferencja na temat „Opracowanie i wykorzystanie pomocy metodycznych” z udziałem kierowników działów instrukcyjno-metodycznych bibliotek publicznych stopnia wojewódzkiego.

W pierwszym dniu konferencji dyrektor Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek — Edward Kopyt zapoznał uczestników konferencji ze stanem realizacji wniosków zgłoszonych w czasie międzywojewódzkich konferencji kierowniczej kadry bibliotekarskiej w roku ubiegłym. Dyrektor WiMBP w Szczecinie — dr Stanisław Badoń przedstawił plan rozwoju bibliotek publicznych w woj. szczecińskim, a mgr Władysław Michnał wygłosił referat nt. „Pomoce metodyczne WiMBP w Szczecinie”. Wykorzystanie pomocy metodycznych na przykładzie powiatu wałbrzyskiego omówił Stefan Mączak. Dyskusja nad referatami oraz wymiana opinii na temat zgromadzonych z okazji konferencji pomocy metodycznych — zamknęły program pierwszego dnia obrad.

W dniu 7 czerwca 1972 r. uczestnicy konferencji wizytowali biblioteki publiczne w Goleńcowie, Nowogardzie i Międzyzdrojach, zapoznając się z pomocami metodycznymi tych bibliotek.

W ostatnim dniu konferencji dokonano oceny publikacji działów instrukcyjno-metodycznych bibliotek wojewódzkich; omówiono wytyczne do działalności instrukcyjno-metodycznej oraz podsumowano dyskusję.

KONFERENCJA NA TEMAT: „DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA BIBLIOTEK”

Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i Oddział Wojewódzki Naczelnej Organizacji Technicznej w Łodzi zorganizowały w dniach 15 i 16 czerwca 1972 r. konferencję na temat: „Działalność informacyjna bibliotek”. Konferencja odbyła się w Łodzi i stanowiła jedną z centralnych imprez obchodów Międzynarodowego Roku Książki.

Na program konferencji złożyły się następujące referaty: dr Haliny Chamerańskiej — „Działalność bibliotek w dziedzinie informacji naukowej w XXV-leciu PRL”; mgr Zbigniewa Żmigrodzkiego — „Rola i miejsce bibliotek w ogólnym systemie informacji”; dr Hanny Uniejewskiej — „Biblioteki w systemie informacji naukowej. Próba ujęcia modelowego”; mgr Heleny Jareckiej — „Wprowadzenie do problematyki badań potrzeb użytkowników informacji”; doc. dr Jadwigi Siniarskiej-Czaplickiej — „Analiza potrzeb użytkowników informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej”; mgr Mirosławy Kocięckiej — „Użytkownicy informacji w bibliotekach publicznych i ich potrzeby”; mgr Wandy Kronman-Czajki — „Charakterystyka polskiego piśmiennictwa w zakresie działalności informacyjnej bibliotek (1945—1970)”; dr Anny Sitarskiej — „Wpływ nowych technik na wydawnictwa informacyjne”.

Obok referatów wygłoszone zostały następujące komunikaty: „Kierunki działalności Komisji Informacji Technicznej przy OW NOT w Łodzi” oraz „Działalność Koła Pracowników Informacji przy OW NOT INTE”.

JUBILEUSZ 50-LECIA MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W RADOMIU

W dniu 16 czerwca 1972 r. odbyła się uroczystość jubileuszowa z okazji 50-lecia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Radomiu. Na program uroczystości złożyły się m.in. dwa referaty: Ludmiły Holtzer — „Miejska Biblioteka Publiczna w Radomiu (1922—1972) w 50-lecie powstania” oraz dr Jadwigi Kołodziejkiej — „Biblioteki wielkomięskie”.

NAGRODY CRZZ ZA TWÓRCZOŚĆ LITERACKĄ DLA MŁODZIEŻY

Nagrodę Centralnej Rady Związków Zawodowych za twórczość literacką dla młodzieży przyznano Monice Warneńskiej za książkę pt. „Ścieżki przez dżunglę” oraz Zofii Chądzyńskiej za książkę pt. „Życie za życie”. Uroczystość wręczenia nagród odbyła się w dniu 9 czerwca z udziałem przewodniczącego CRZZ Władysława Kruczka i połączona została z obchodami Międzynarodowego Dnia Dziecka.

KONKURS LITERACKI NA TEMAT WSI

Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, wraz z Zarządem Głównym Związku Młodzieży Wiejskiej oraz z Zarządem Głównym Związku Literatów Polskich ogłosiły konkurs otwarty na powieść o tematyce współczesnej, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki wiejskiej, zwłaszcza zaś problematyki związanej z sytuacją dzieci i młodzieży w środowisku wiejskim. Termin przestania prac konkursowych wyznaczony został na dzień 15 września 1973 r.

HARCERSKIE NAGRODY ZA TWÓRCZOŚĆ LITERACKĄ

W dniu 10 czerwca 1972 r. odbyła się uroczystość wręczenia dorocznej harcerskiej nagrody literackiej 1972 r. za twórczość dla dzieci i młodzieży oraz nagród i wyróżnień dla zwycięzców konkursu Wydawnictwa Harcerskiego „Horyzonty” na opowiadanie dla dzieci. Jury konkursu, pod przewodnictwem Wojciecha Żukrowskiego, nagrodę literacką przyznało Aleksandrowi Minkowskiemu za książkę pt. „Szaleństwo Majki Skowron”. Honorowe wyróżnienie przyznano Wojciechowi Wiśniewskiemu za zbiór opowiadań pt. „Szukam przyjaciela”.

Po raz pierwszy przyznano w tym roku nagrodę specjalną za długofalowe inicjatywy wydawnicze reprezentujące wysokie walory ideowo-wychowawcze. Ctrzymało ją Wydawnictwo MON za serię „Bitwy-Kampanie-Dowódcy”.

Laureatką konkursu Wydawnictwa Harcerskiego „Horyzonty” na opowiadanie dla dzieci została Klementyna Sołonowicz-Olbrychska za opowiadanie pt. „Był wśród nas”.

Cena zł 10.—

INDEKS 35451

Adres redakcji i administracji: Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7
Zakład Graficzny Biblioteki Narodowej. Zam. 158/72. Papier druk sat. V kl. 60 g B-1.
Obj. 4 ark. druk., 6,75 ark. wyd., nakł. 6300. A-65.